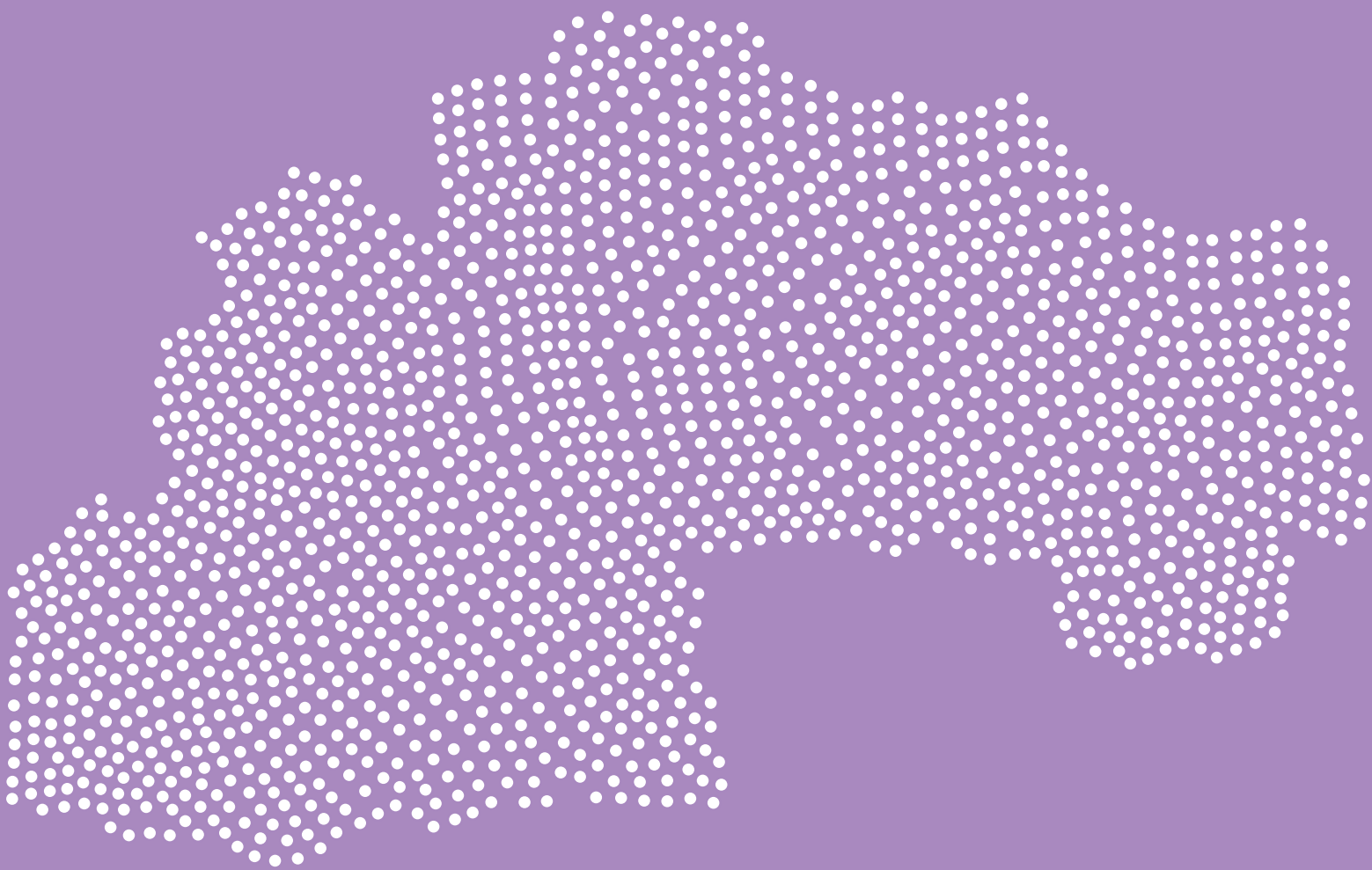

ГЕНДЕРНИЙ ПОРТРЕТ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Дніпропетровська обласна рада
Управління з питань гуманітарної, соціально-культурної сфери та освіти

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

Громадська організація «ЖІНКИ плюс»

ГЕНДЕРНИЙ ПОРТРЕТ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Видання друге, перероблене і доповнене

Дніпро – 2020

Укладачі: Лілія Анатоліївна ГИРЕНКО, Лариса Романівна НАЛИВАЙКО, Марія Михайлівна ВАКУЛИЧ, Людмила Миколаївна ДОБРОБОГ, Наталія Григоровна КОМИХ, Лариса Володимирівна МАРЦЕНЮК, Євгенія Валеріївна МІНАКОВА, Люся Василівна МОЖЕЧУК, Наталія Володимирівна ОХОТА, Яна Вадимівна ПОЛЯНСЬКА, Ганна Володимирівна РЕВІНА, Андрій Валерійович САМОТУГА, Наталія Василівна ТОЛОШНА

Гендерний портрет Дніпропетровської області: наук.-практ. видання (жовтень 2020 р.) / колектив авторів за загальною редакцією д.ю.н., проф. Наливайко Л. Р. (за сприяння Дніпропетровської обласної ради, комунального підприємства ДОР «Представництво Придніпров'я» та громадської організації «WOMEN plus»), Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. – 94 с.

ISBN 978-617-7665-92-1

Гендерний портрет Дніпропетровської області – це аналітична збірка, що включає актуальну соціально-демографічну статистику та особливості таких груп, як жінки і чоловіки. Зібрана інформація відтворює демографічні характеристики регіону та включає достовірні показники у таких сферах як політика та публічне управління, громадсько-політичне (суспільне) життя, зайнятість населення та рівень безробіття, охорона здоров'я, освіта, соціальний захист населення, статистика представництва жінок і чоловіків у правоохоронних органах. У збірці наведено результати унікальних міжнародних досліджень. Її перевагою є розроблені гендерними експертами узагальнення, висновки та рекомендації, які суттєво спрощують використання статистичних даних у нормотворчості, правозастосуванні, стратегічному плануванні та управлінні, освітній і науковій діяльності тощо.

Видання розраховано на експертне середовище, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства, науковців, освітян та здобувачів освіти, а також усіх тих, хто цікавиться проблематикою гендерної рівності в суспільстві та Дніпропетровському регіоні.

ISBN 978-617-7665-92-1

УДК 305(477.63):34

© ДДУВС, 2020

© Дніпропетровська обласна рада, 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	7
ЗАГАЛЬНА СТАТИСТИЧНА ІНФОРМАЦІЯ	8
Розподіл населення регіонів України за статтю станом на 1 січня 2020 р.....	8
1. ДЕМОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	10
1.1. Співвідношення наявного та постійного населення Дніпропетровської області на 1 січня 2020 р.....	10
1.2. Міграційний рух населення по області.....	11
1.3. Динаміка чисельності наявного населення за типом поселень.....	12
1.4. Кількість жінок та чоловіків із загальної чисельності постійного населення.....	12
1.5. Розподіл постійного населення за віковими групами.....	13
1.6. Питома вага населення від загальної чисельності за окремими віковими групами на 1 січня 2020 р.....	14
1.7. Середній вік жінок та чоловіків за статтю на 1 січня 2020 р.....	14
1.8. Середній вік жінок та чоловіків за типом поселень на 1 січня 2020 р.....	14
1.9. Природний рух населення (на 1000 осіб наявного населення).....	14
1.10. Розподіл народжених по містах та районах у 2020 р.....	15
1.11. Розподіл померлих по містах та районах у 2020 р.....	16
1.12. Середня очікувана тривалість життя при народженні.....	17
1.13. Розподіл населення регіонів України за віковими групами на 1 січня 2020 р.....	17
1.14. Кількість зареєстрованих шлюбів та розлучень.....	18
1.15. Склад сімей.....	18
1.16. Склад сімей за кількістю їх членів та наявністю дітей по області.....	18
1.17. Відомості про внутрішньо переміщених осіб (ВПО) у Дніпропетровській області станом на 1 січня 2020 р.....	19
Коментар до розділу 1. Демографічна характеристика Дніпропетровської області.....	20
2. ПОЛІТИКА ТА ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ	21
2.1. Склад депутатського корпусу Дніпропетровської обласної ради VII скликання за статтю.....	21
2.2. Склад депутатського корпусу міських рад міст обласного значення VII скликання за статтю.....	21
2.3. Склад депутатського корпусу районних рад Дніпропетровської області VII скликання.....	21
2.4. Розподіл голів об'єднаних територіальних громад за статтю на 24 червня 2020 р.....	22
Коментар до розділу 2. Політика та публічне управління.....	23
3. ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНЕ (СУСПІЛЬНЕ) ЖИТТЯ	24
3.1. Кількість громадських організацій у містах та районах по області.....	24
3.2. Результати Інтернет-опитування «Уявлення про розподіл гендерних ролей в суспільстві», що проводилося влітку 2020 р. на сайті Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.....	25
3.3. Результати опитування на гендерну тематику, проведеного у 2019 р. громадською організацією «ЖІНКИ плюс».....	29
Коментар до розділу 3. Громадсько-політичне (суспільне) життя.....	31

4. ЗАЙНЯТІСТЬ І БЕЗРОБІТТЯ.....	33
4.1. Розподіл постійного населення за основними віковими групами та статтю по містах та районах станом на 1 січня 2020 р.....	33
4.2. Рівень економічної активності населення Дніпропетровської області.....	34
4.3. Середньомісячна заробітна плата штатних працівників за видами економічної діяльності (у розрахунку на одного штатного працівника, у 2019 р.).....	35
4.4. Рівень середньомісячної заробітної плати відповідно до статі.....	35
4.5. Показники масового вивільнення працівників за видами економічної діяльності у Дніпропетровській області.....	36
4.6. Кількість вакансій, зареєстрованих у Дніпропетровській службі зайнятості.....	36
Коментар до розділу 4. Зайнятість та безробіття.....	37
5. ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я.....	38
5.1. Показники померлих по області за статтю та окремими причинами смерті.....	38
5.2. Розподіл померлих від навмисних самоушкоджень за статтю.....	38
5.3. Відомості про померлих чоловіків та жінок у 2019 р. за зовнішніми причинами смерті у розрізі віку.....	39
5.4. Кількість хворих зі встановленим діагнозом активного туберкульозу за віковими групами та статтю за 2019 р.....	41
5.5. Кількість хворих зі встановленим діагнозом злоякісного новоутворення та віковими групами та статтю за 2019 р.....	41
5.6. Кількість ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД станом на 01 жовтня 2019 р.....	41
5.7. Кількість хворих зі встановленим діагнозом гонококової інфекції (гонореї) за віковими групами за статтю за 2019 р.....	42
5.8. Кількість хворих з встановленим діагнозом сифілісу за віковими групами, за статтю.....	42
Коментар до розділу 5. Охорона здоров'я.....	43
6. ОСВІТА.....	44
6.1. Мережа закладів освіти по області у 2019/2020 н.р.....	44
6.2. Розподіл здобувачів / здобувачок дошкільної та загальної середньої освіти за статтю у 2019/2020 н.р.....	44
6.3. Розподіл здобувачів / здобувачок професійної (професійно-технічної) освіти за статтю у 2019/2020 н.р.....	44
6.4. Розподіл дітей шкільного віку за причинами, з яких вони не здобувають повну загальну середню освіту.....	45
6.5. Кількість студентів / студенток закладів вищої освіти I-II рівнів акредитації.....	45
6.6. Кількість студентів / студенток закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації.....	45
6.7. Розподіл студентів / студенток закладів вищої освіти на початок 2018/2019 н.р. за статтю.....	46
6.8. Розподіл студентів / студенток закладів вищої освіти на початок 2019/2020 н.р. за статтю.....	46
6.9. Розподіл керівників / керівниць закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації за статтю на 1 січня 2020 р.....	46
6.10. Кількість працівників / працівниць, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок 2019 р.....	47
6.11. Відомості про дослідників / дослідниць у 2019 р.....	47

Коментар до розділу 6. Освіта.....	48
7. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ.....	49
7.1. Відомості про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у Дніпропетровській області.....	49
7.2. Показники усиновлених дітей із загальної кількості усиновлених громадянами / громадянками України у 2017 р.....	50
7.3. Склад прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу у 2020 р.....	50
7.4. Кількість подань кандидатів / кандидаток в опікуни / піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі.....	51
7.5. Кількість підготовлених кандидатів / кандидаток в опікуни / піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі.....	51
7.6. Відомості про осіб з обмеженими можливостями.....	52
7.7. Розподіл дітей з обмеженими можливостями за статтю у 2019 р.....	52
7.8. Розподіл уперше визнаних осіб з обмеженими можливостями за групами.....	52
7.9. Показники обслуговування громадян / громадянок, які виявлені та які перебували на обліку у зв'язку зі складними життєвими обставинами і потребували надання соціальних послуг, за статтю.....	53
7.10. Кількість будинків-інтернатів для громадян / громадянок похилого віку та осіб з обмеженими можливостями.....	
7.11. Відомості про обслугованих осіб в будинках-інтернатах.....	53
7.12. Розподіл підопічних у будинках-інтернатах для дорослих за віком та статтю.....	54
Коментар до розділу 7. Соціальний захист.....	55
8. ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ.....	56
8.1. Склад поліції Дніпропетровської області.....	56
8.2. Розподіл працівників / працівниць поліції за територіальними відокремленими підрозділами Головного управління національної поліції в Дніпропетровській області (далі – відділи поліції та підпорядковані їм відділення).....	56
8.3. Розподіл працівників / працівниць поліції за статтю.....	57
8.4. Результати опитування курсантів / курсанток Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ за темою: «Жінка у поліції», що було проведено восени 2019 р.....	58
Коментар до розділу 8. Правоохоронні органи.....	61
9. ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	63
9.1. Розподіл виявлених осіб, які підозрювалися у скоєнні злочинів, за статтю.....	63
9.2. Розподіл засуджених осіб, які скоїли злочини, відносно яких направлені до суду матеріали з обвинувальним актом, за статтю.....	63
9.3. Відомості про потерпілих від злочинних дій.....	64
9.4. Відомості про кримінальні правопорушення, пов'язані з домашнім насильством.....	65
9.5. Показники кількості викликів від громадян / громадянок до відділів поліції та підпорядкованих їм відділень стосовно випадків домашнього насильства.....	67
9.6. Заходи щодо запобігання насильства в сім'ї, застосовані працівниками поліції по області.....	67
9.7. Розподіл осіб, що вчинили насильство у сім'ї та стосовно яких вжито відповідні заходи працівниками / працівницями поліції, за статтю.....	68
Коментар до розділу 9. Правопорушення.....	69

10. МІЖНАРОДНІ ПОРІВНЯННЯ.....	70
10.1. Тривалість життя населення за статтю та віком у період з 2017 р. по 28 квітня 2020 р.....	70
10.2. Моделі зайнятості населення.....	71
10.3. Показники перебування жінок на керівних посадах з 2017 р. по 2019 р.....	75
10.4. Порівняння представлення жінок та чоловіків у Європейських фінансових інститутах: президенти / президентки та члени / членкині станом на 14 липня 2020 р.....	76
Коментар до розділу 10. Міжнародні порівняння.....	77
ВИСНОВКИ.....	78
ГЛОСАРІЙ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	89
ДЛЯ НОТАТОК.....	91

ВСТУП

Забезпечення гендерного паритету в усіх сферах життя Дніпропетровського регіону потребує об'єктивної оцінки соціально-демографічної ситуації та врахування гендерних потреб чоловіків і жінок на публічному та приватному рівнях.

Гендерна соціально-демографічна статистика є одним з найважливіших компонентів у створенні та реалізації різноманітних регіональних ініціатив, спрямованих на розвиток громади. Перевагою гендерно чутливого підходу є те, що він надає змогу всебічно враховувати інтереси і досвід жінок і чоловіків. Показники гендерної статистики не тільки слугують джерелом інформації для проведення наукового аналізу та моніторингу становища жінок і чоловіків у регіоні, а й сприяють включенню принципу гендерної рівності в місцеві стратегії розвитку.

Гендерний портрет Дніпропетровської області – це аналітичне порівняльне дослідження, підготовлене спільними зусиллями Дніпропетровської обласної ради, Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, комунального підприємства ДОР «Представництво Придніпров'я», громадської організації «WOMEN plus». У підготовці гендерного портрета взяли участь експерти / експертки Навчально-наукової лабораторії дослідження проблем правового статусу внутрішньо переміщених осіб та забезпечення гендерної рівності й Наукової лабораторії соціологічного моніторингу Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ та управління з питань гуманітарної, соціально-культурної сфери та освіти Дніпропетровської обласної ради.

Гендерний портрет відображає реальне соціально-демографічне становище в Дніпропетровській області на основі аналізу статистичних показників за визнаними у всьому світі методиками та тематичними напрямками. Ця статистична збірка увібрала в себе кращі практики гендерного аналізу, що використовують експерти / експертки міжнародних статистичних агенцій. Для полегшення розуміння статистичних даних у збірці використані сучасні способи їх візуалізації.

Гендерний портрет Дніпропетровської області – це проект, що надає можливість кожному з'ясувати соціально-демографічні особливості таких груп, як жінки і чоловіки. Результати цього гендерного аналізу є актуальними та корисними для оцінки різних соціальних процесів та ефективності управління соціально-економічним і культурним розвитком регіону.

Інформація, наведена у цій збірці, буде корисною у проєктах, спрямованих на:

врахування гендерних аспектів у правотворчій та правозастосовній діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування в регіоні, прийнятті ефективних управлінських рішень;

інтеграцію гендерного складника в бюджетний процес на місцевому рівні для паритетного підходу при врахуванні потреб, інтересів та пріоритетів громадян / громадянок області;

розробку та реалізацію місцевих стратегій та регіональних програм з урахуванням гендерної складової;

гендерне збалансування ринку праці та розвиток соціально відповідального бізнесу;

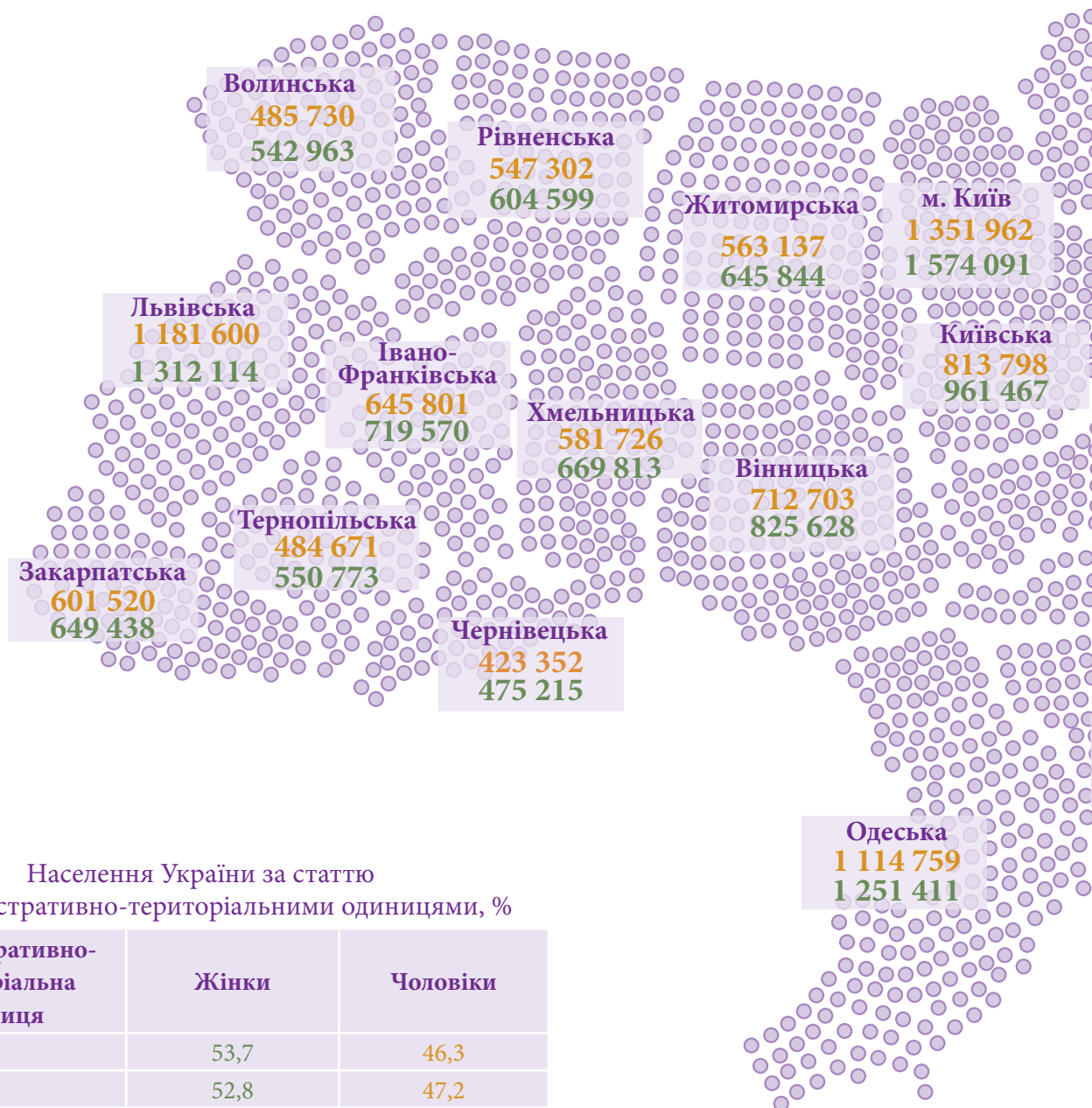
проведення наукових досліджень проблем забезпечення гендерної рівності в Дніпропетровській області та включення гендерного компоненту в навчальний процес;

привернення уваги громадськості до гендерної проблематики і гендерних питань тощо.

Колектив укладачів удячний за співпрацю та ініціативу організаціям, які взяли участь у підготовці статистичних даних для Гендерного портрета Дніпропетровської області – Головному управлінню статистики у Дніпропетровській області, Головному управлінню поліції в Дніпропетровській області, Дніпропетровській обласній державній адміністрації, органам місцевого самоврядування та ін.

ЗАГАЛЬНА СТАТИСТИЧНА ІНФОРМАЦІЯ

Розподіл населення регіонів України за статтю станом на 1 січня 2020 р., осіб

Населення України за статтю
та адміністративно-територіальними одиницями, %

Адміністративно-територіальна одиниця	Жінки	Чоловіки
Вінницька	53,7	46,3
Волинська	52,8	47,2
Дніпропетровська	54,3	45,7
Донецька	54,6	45,4
Житомирська	53,4	46,6
Закарпатська	51,9	48,1
Запорізька	54,3	45,7
Івано-Франківська	52,7	47,3
Київська	54,2	45,8
Кіровоградська	53,9	46,1
Луганська	54,2	45,8
Львівська	52,6	47,4
Миколаївська	53,6	46,4

41 732 779

Україна

Чернігівська

447 037

535 715

Сумська

489 387

576 668

Полтавська

636 886

742 254

Харківська

1 225 517

1 417 308

Луганська

976 572

1 154 744

Черкаська

546 387

642 121

Кіровоградська

427 496

499 198

Дніпропетровська

1 449 164

1 724 175

Донецька

1 871 273

2 247 650

Миколаївська

518 936

600 211

Запорізька

770 113

916 499

Херсонська

476 611

549 870

Автономна

Республіка

Крим

● м. Севастополь

Адміністративно-територіальна одиниця	Жінки	Чоловіки
Одеська	52,9	47,1
Полтавська	53,8	46,2
Рівненська	52,5	47,5
Сумська	54,1	45,9
Тернопільська	53,2	46,8
Харківська	53,6	46,4
Херсонська	53,6	46,4
Хмельницька	53,5	46,5
Черкаська	54,0	46,0
Чернівецька	52,9	47,1
Чернігівська	54,5	45,5
м. Київ	53,8	46,2

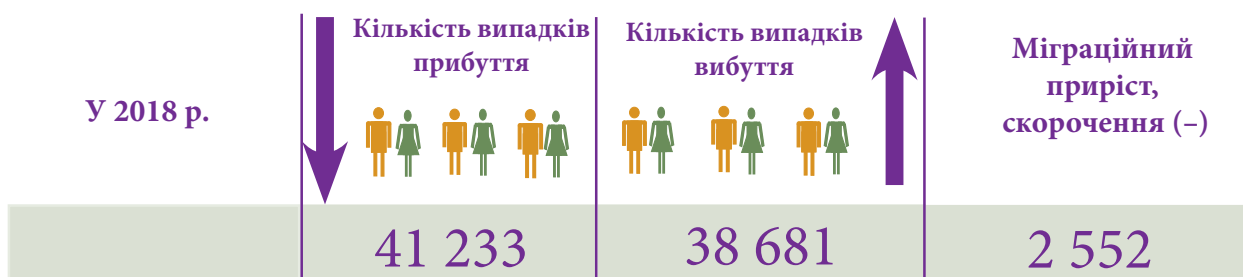
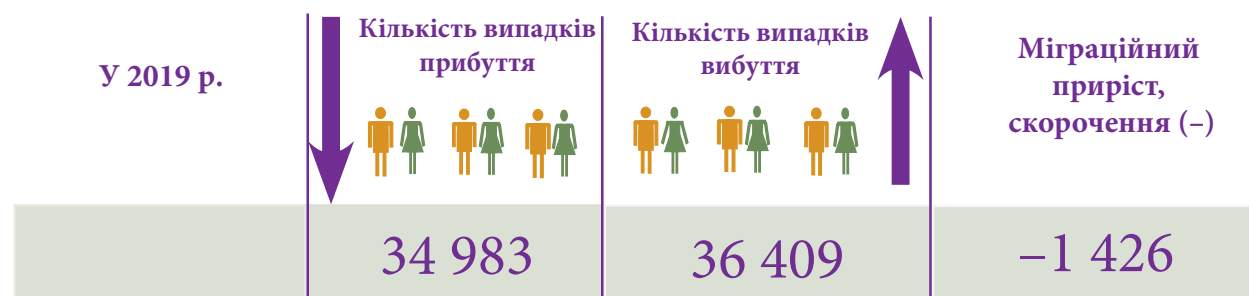
РОЗДІЛ 1. ДЕМОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

РОЗДІЛ 1. ДЕМОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

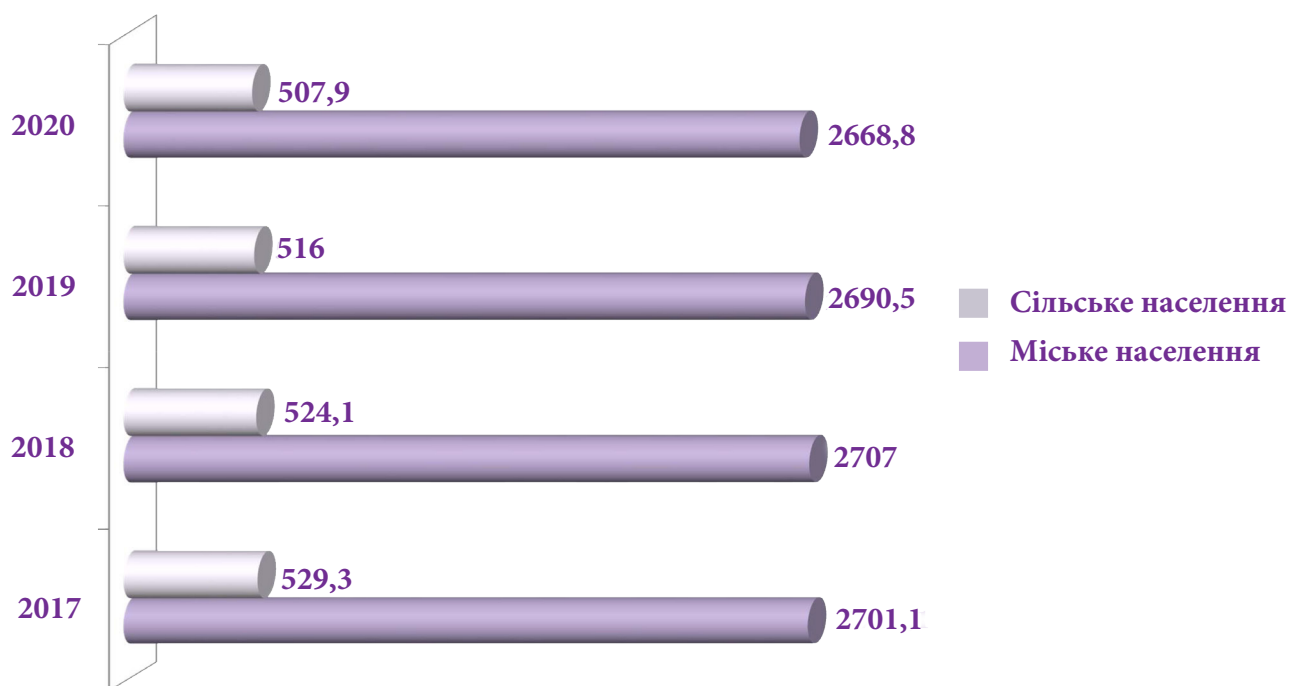
1.1. Співвідношення наявного та постійного населення Дніпропетровської області на 1 січня 2020 р., осіб

Адміністративно-територіальна одиниця	Наявне населення	Постійне населення
Дніпропетровська область	3 176 648	3 173 339
м. Дніпро	993 220	983 088
м. Вільногірськ	22 675	22 974
м. Жовті Води	44 320	47 332
м. Кам'янське	238 832	238 274
м. Кривий Ріг	622 012	620 531
м. Марганець	47 064	46 944
м. Нікополь	109 122	111 176
м. Новомосковськ	70 357	69 856
м. Павлоград	104 225	105 168
м. Першотравенськ	27 892	28 143
м. Покров	40 226	40 376
м. Синельникове	30 321	30 356
м. Тернівка	27 650	27 885
Райони		
Апостолівський	52 509	52 850
Васильківський	31 093	31 308
Верхньодніпровський	51 469	51 392
Дніпровський	83 879	84 956
Криворізький	43 807	43 574
Криничанський	34 133	34 138
Магдалинівський	32 844	32 414
Межівський	22 579	22 622
Нікопольський	38 879	39 069
Новомосковський	71 613	72 323
Павлоградський	26 723	26 985
Петриківський	24 479	24 405
Петропавлівський	25 119	25 202
Покровський	33 134	33 194
П'ятихатський	43 469	43 546
Синельниківський	36 845	37 080
Солонянський	37 429	37 506
Софіївський	20 562	20 616
Томаківський	23 749	23 577
Царичанський	26 079	26 119
Широківський	25 696	25 700
Юр'ївський	12 643	12 660

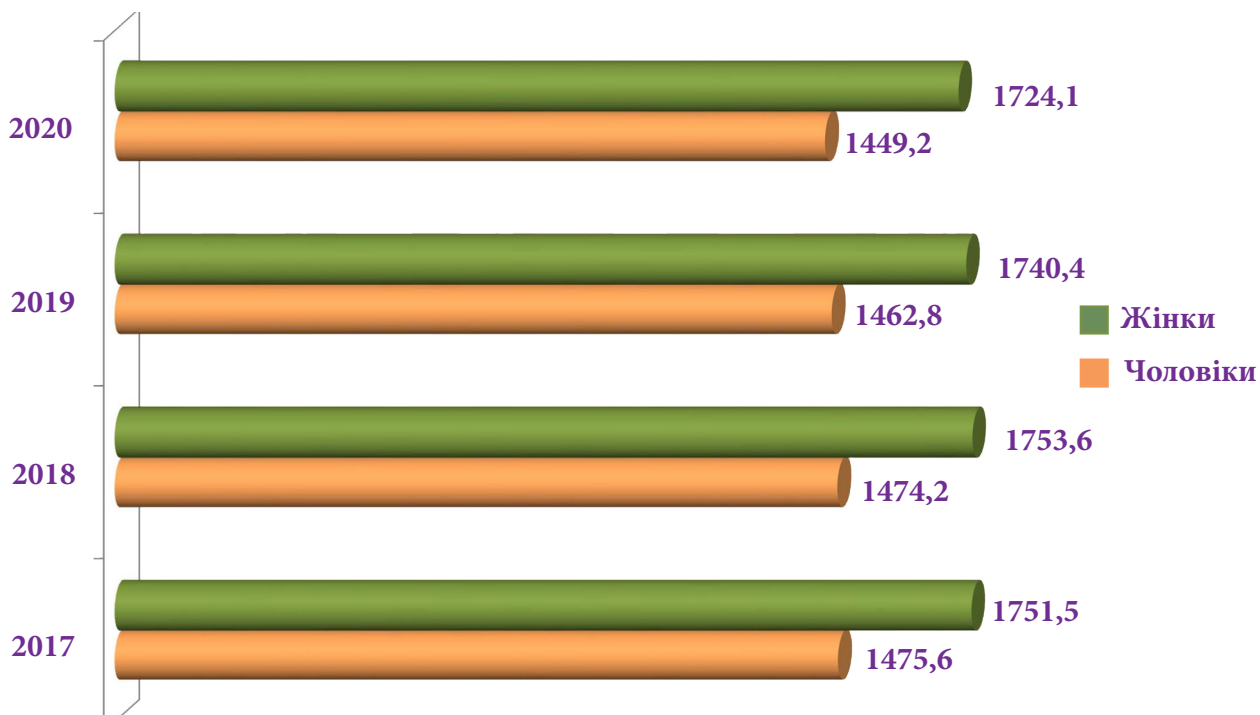
1.2. Міграційний рух населення по області, осіб

1.3. Динаміка чисельності наявного населення за типом поселень, тис. осіб

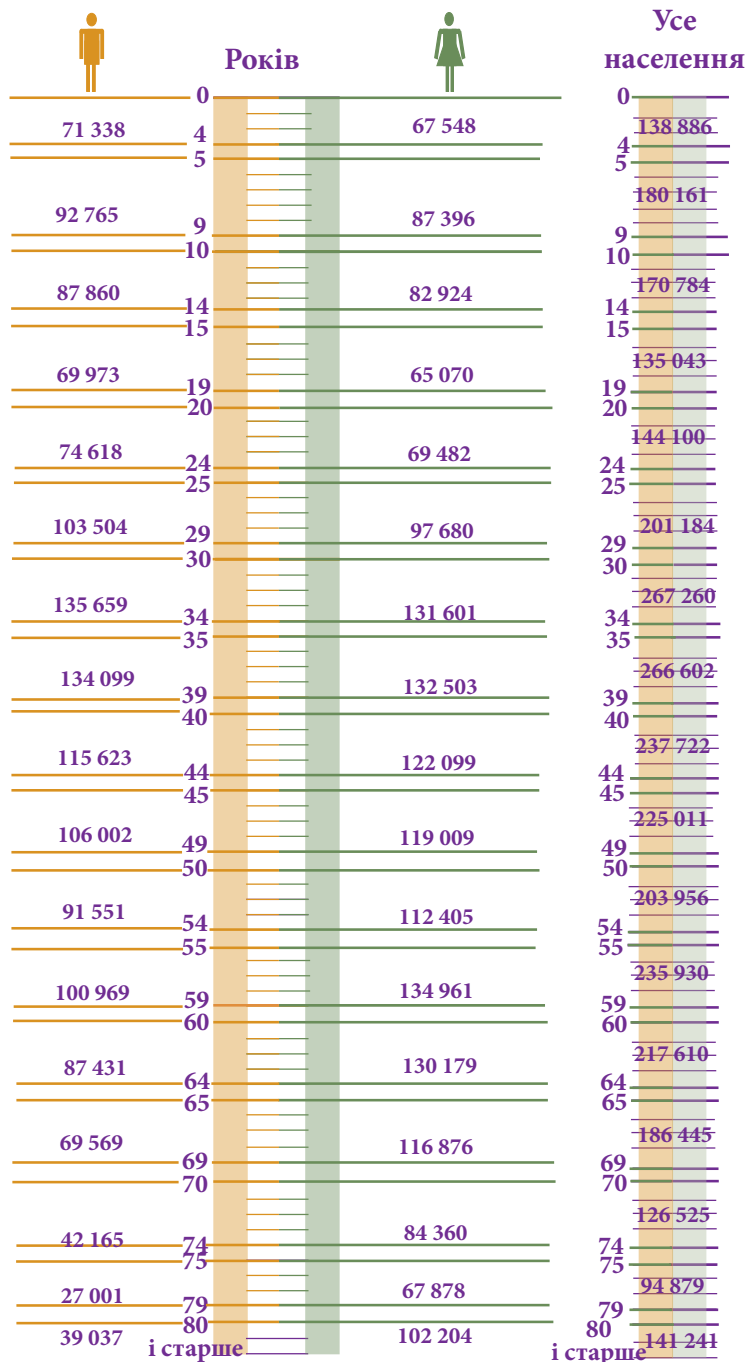
1.4. Кількість жінок та чоловіків із загальної чисельності постійного населення, тис. осіб

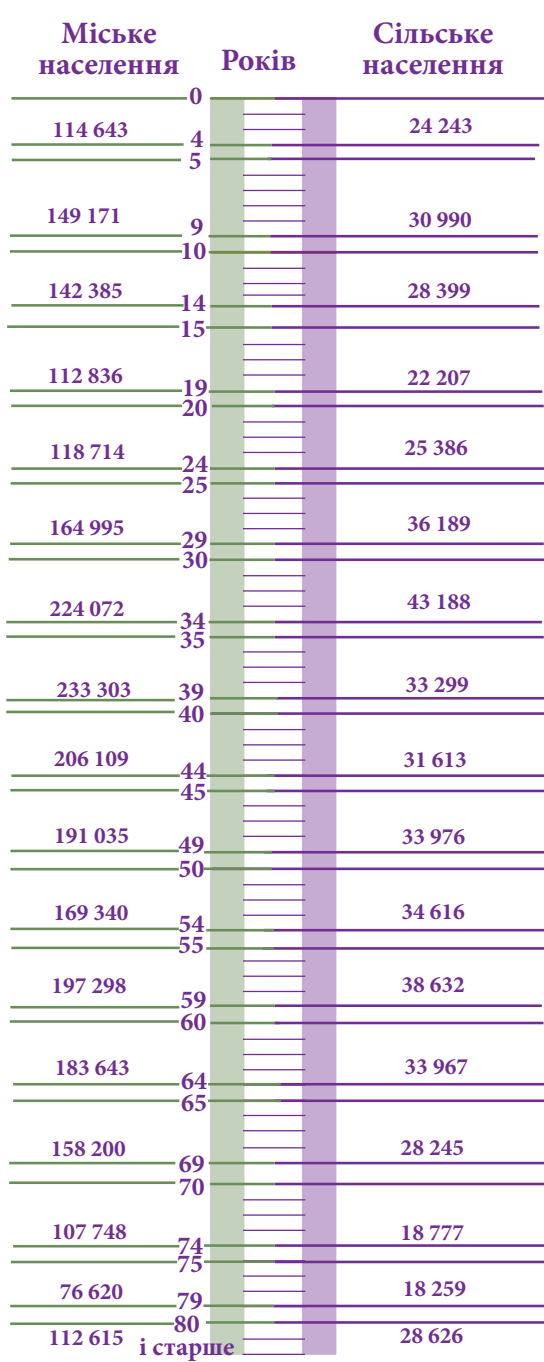
1.5. Розподіл постійного населення за віковими групами, тис. осіб

Рік	Усього	0-14 років	0-15 років	0-17 років	16-59 років	15-64 років	18 років і старші	60 років і старші	65 років і старші
2019	3203,2	498,5	527,3	579,4	1916,4	2161,2	2623,8	759,4	543,5
2020	3173,3	489,8	520,4	575,7	1886,2	2134,4	2597,6	766,7	549,1

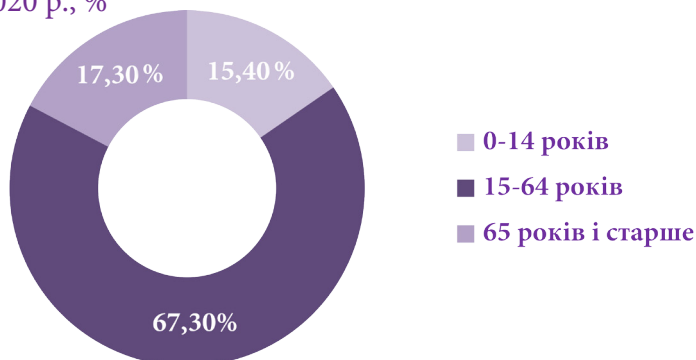
Розподіл постійного населення за віковими групами та статтю на 1 січня 2020 р., осіб

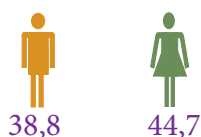
Розподіл постійного населення за віковими групами та типом поселення на 1 січня 2020 р., осіб

1.6. Питома вага населення від загальної чисельності за окремими віковими групами на 1 січня 2020 р., %

1.7. Середній вік жінок та чоловіків за статтю на 1 січня 2020 р., років

1.8. Середній вік жінок та чоловіків за типом поселень на 1 січня 2020 р., років

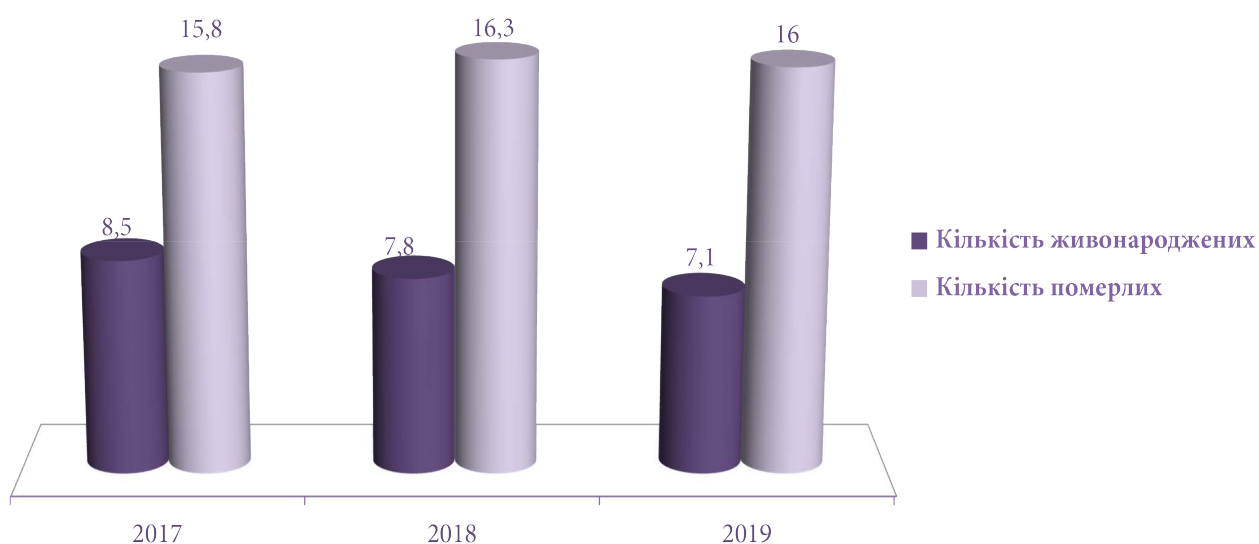
Міське населення

Сільське населення

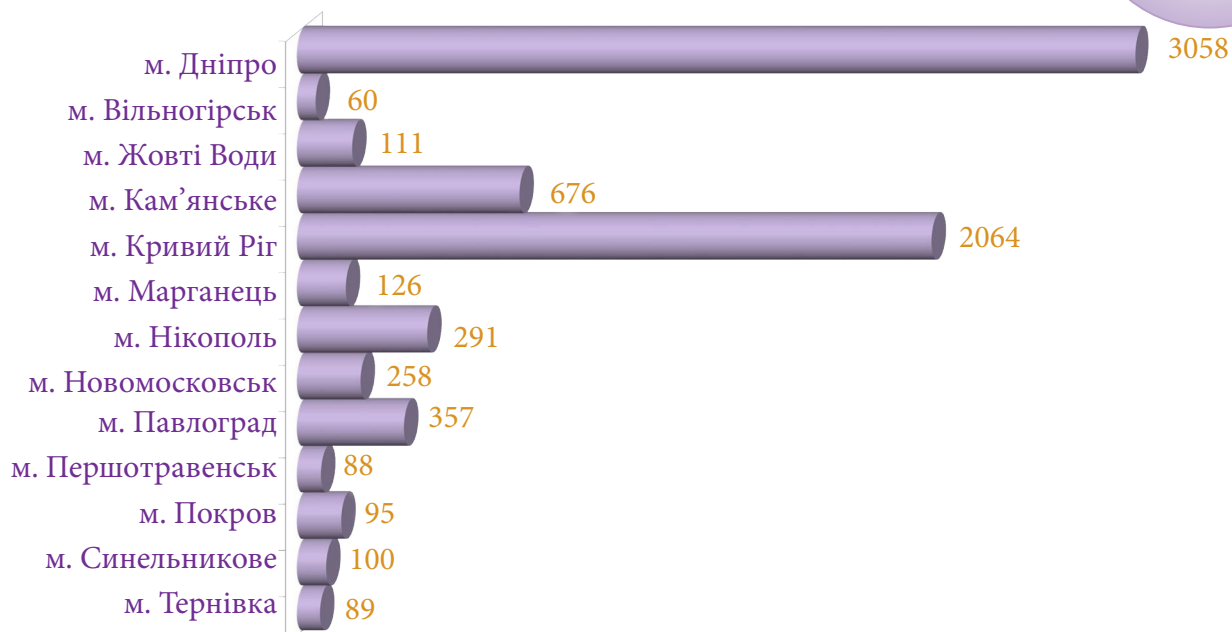
1.9. Природний рух населення (на 1000 осіб наявного населення), осіб

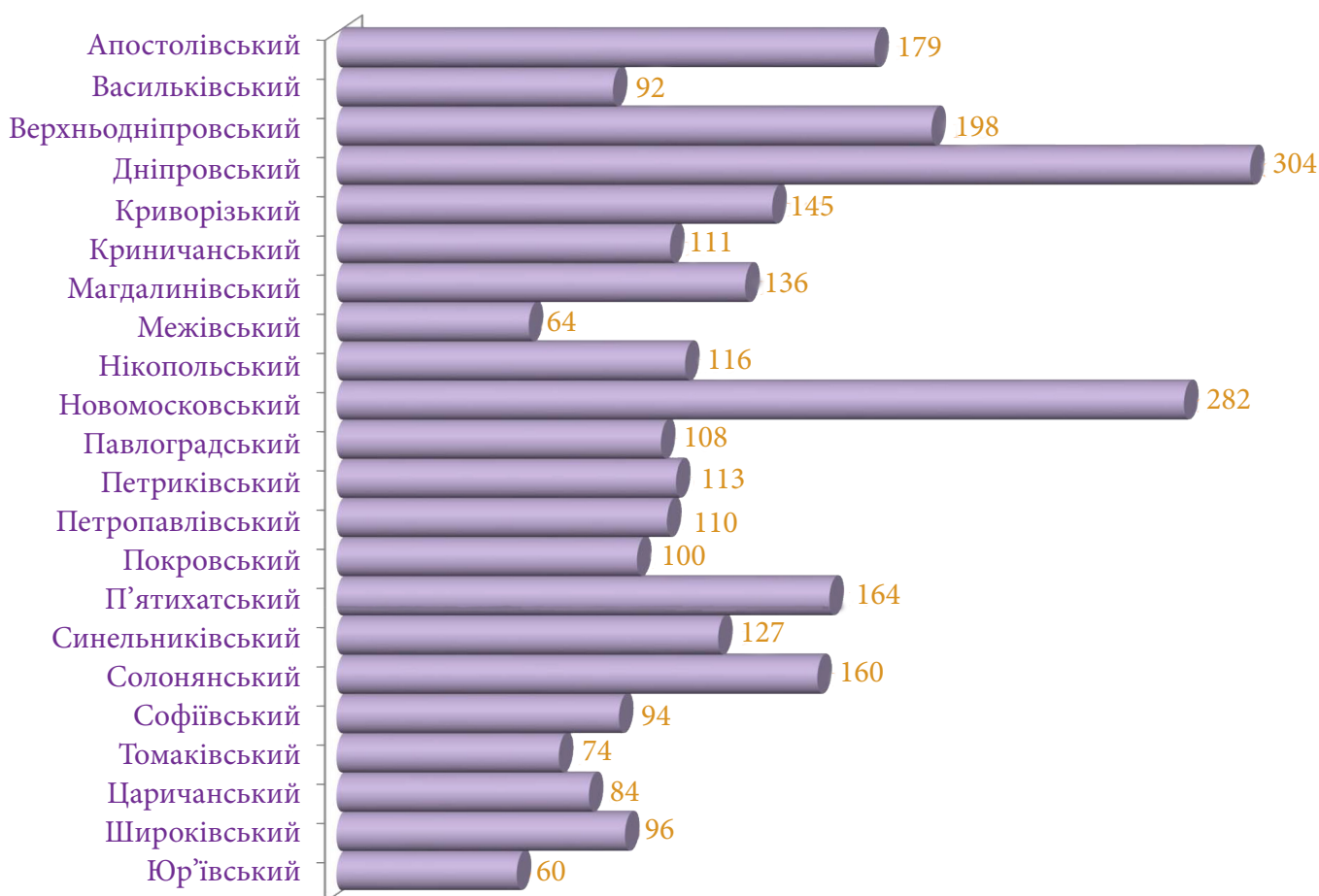

1.10. Розподіл народжених по містах та районах у 2020 р., осіб

Кількість живонароджених по містах обласного значення у січні–червні 2020 р.

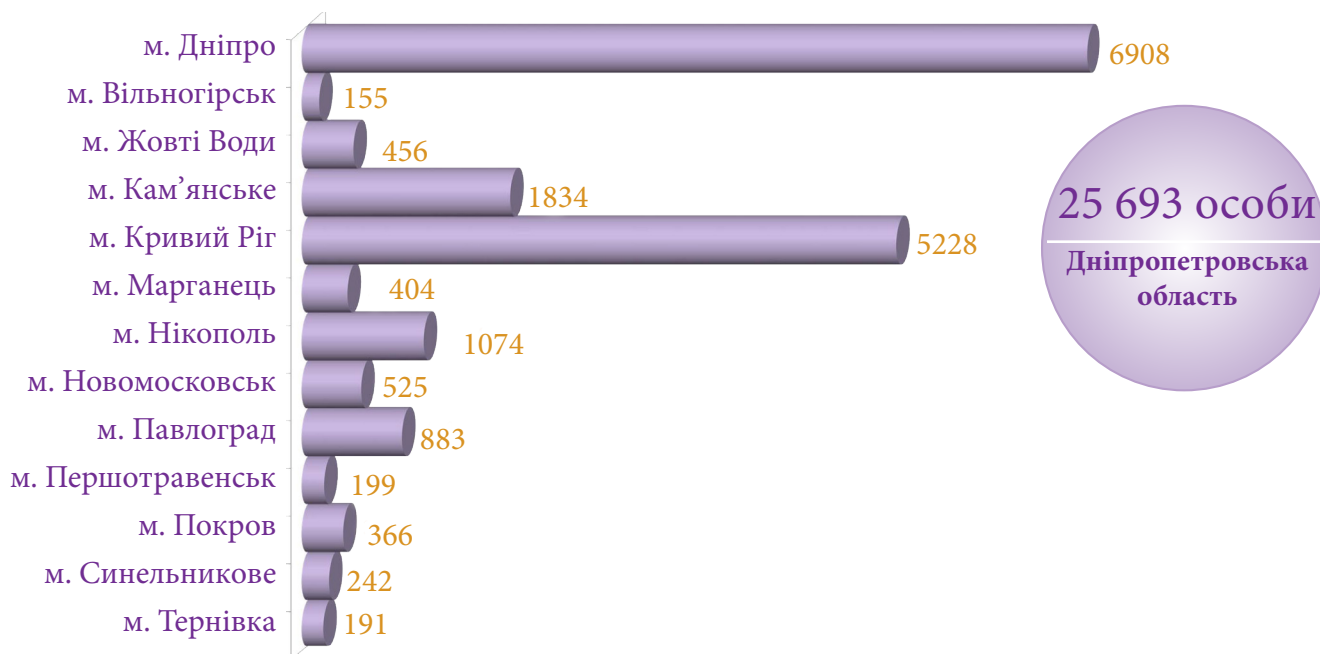

Кількість живонароджених по районах області у січні–червні 2020 р.

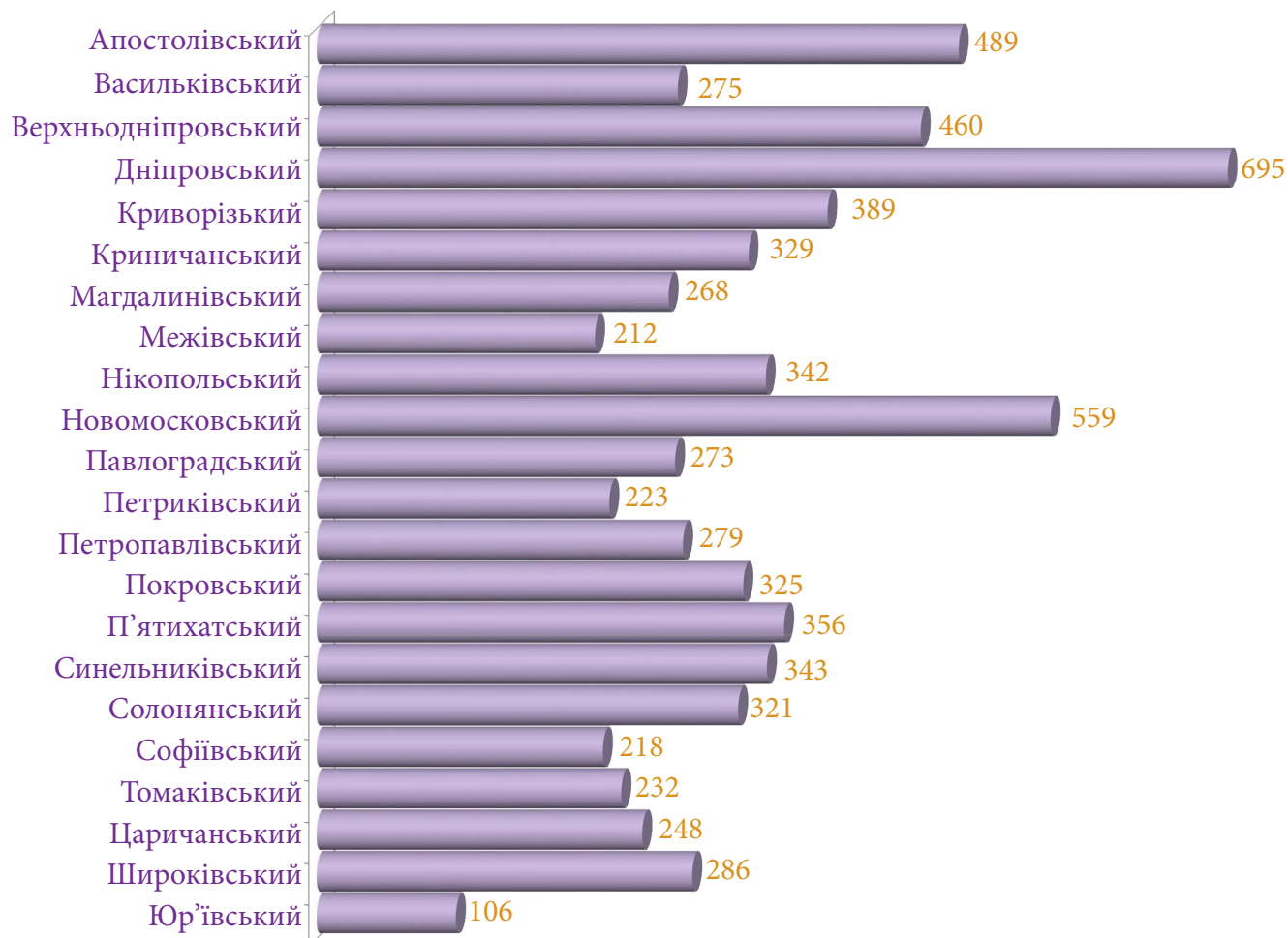

1.11. Розподіл померлих по містах та районах у 2020 р., осіб

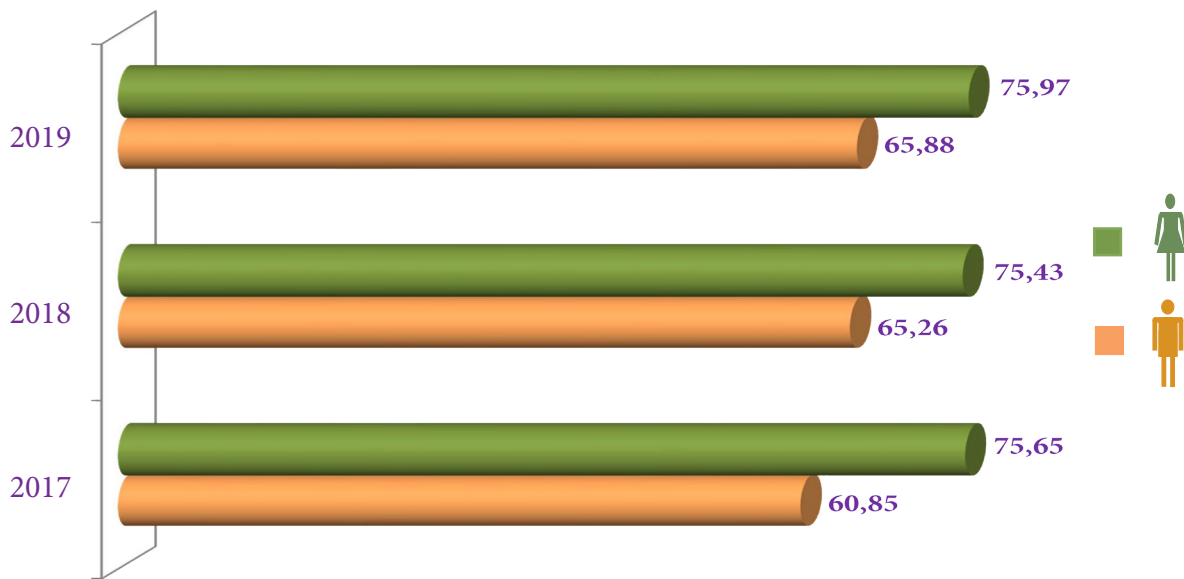
Кількість померлих по містах обласного значення у січні–червні 2020 р.

Кількість померлих по районах області у січні–червні 2020 р.

1.12. Середня очікувана тривалість життя при народженні, років

1.13. Розподіл населення регіонів України за віковими групами на 1 січня 2020 р., осіб

Адміністративно-територіальна одиниця	Усе населення	0-14 років	15-64 роки	65 років і старше
Україна	41 732 779	6 386 756	28 199 524	7 146 499
Вінницька	1 538 331	238 349	1 026 619	273 363
Волинська	1 028 693	202 551	690 551	135 591
Дніпропетровська	3 173 339	489 831	2 134 418	549 090
Донецька	4 118 923	476 851	2 749 344	892 728
Житомирська	1 208 981	199 479	807 981	201 521
Закарпатська	1 250 958	247 844	851 898	151 216
Запорізька	1 686 612	245 913	1 135 780	304 919
Івано-Франківська	1 365 371	232 494	937 040	195 837
Київська	1 775 265	306 808	1 196 118	272 339
Кіровоградська	926 694	139 235	616 359	171 100
Луганська	2 131 316	219 127	1 437 628	474 561
Львівська	2 493 714	408 567	1 712 504	372 643
Миколаївська	1 119 147	173 024	758 251	187 872
Одеська	2 366 170	402 046	1 588 002	376 122
Полтавська	1 379 140	196 761	934 480	247 899
Рівненська	1 151 901	235 598	771 200	145 103
Сумська	1 066 055	140 635	727 785	197 635
Тернопільська	1 035 444	163 387	710 455	161 602
Харківська	2 642 825	363 724	1 824 225	454 876
Херсонська	1 026 481	165 609	692 559	168 313
Хмельницька	1 251 539	197 850	837 365	216 324
Черкаська	1 188 508	165 501	797 206	225 801
Чернівецька	898 567	155 327	613 400	129 840
Чернігівська	982 752	132 966	654 262	195 524
м. Київ	2 926 053	487 279	1 994 094	444 680

1.14. Кількість зареєстрованих шлюбів та розлучень, одиниць

Рік	Кількість зареєстрованих шлюбів	Кількість зареєстрованих розлучень
2017	21066	12598
2018	19121	15125
2019	20187	13115

Кількість шлюбів та розлучень по області на 1000 осіб населення, одиниць

Рік		
2017	6,5	3,9
2018	5,9	4,7
2019	6,3	4,1

1.15. Склад сімей, осіб

Рік	Середня чисельність членів сімей	Середня чисельність дорослих у сім'ї
2017-2019	2,37	1,96

1.16. Склад сімей за кількістю їх членів та наявністю дітей по області, %

Розподіл сімей за кількістю осіб у їх складі

Склад сім'ї	2017	2018	2019	2020
одна особа	21,1	20,9	21,8	17,0
дві особи	38,3	40,3	40,0	45,2
три особи	25,4	24,8	21,4	27,0
чотири особи і більше	15,2	14,0	16,8	10,8

Розподіл сімей за наявністю дітей у їх складі

Склад сім'ї	2017	2018	2019
частка сімей із дітьми до 18 років	34,6	34,4	34,4
частка сімей без дітей	65,4	65,6	65,6

Розподіл сімей із дітьми за кількістю дітей у їх складі

Склад сім'ї	2017	2018	2019
одна дитина	74,4	76,0	73,7
дві дитини	24,9	20,0	24,9
три дитини і більше	0,7	4,0	1,4

1.17. Відомості про внутрішньо переміщених осіб (ВПО) у Дніпропетровській області станом на 1 січня 2020 р., осіб

Адміністративно-територіальна одиниця	Обліковано осіб	Обліковано сімей, одиниць	Особі працездатного віку	Діти	Особі з обмеженими можливостями	Пенсіонери
Дніпропетровська область	71171	53035	25188	12122	3035	28065
Україна	1446881	1173283	367849	197672	51355	724427

Кількість облікованих ВПО та їх сімей по містах обласного значення

Адміністративно-територіальна одиниця	Обліковано осіб	Обліковано сімей, одиниць	Особі працездатного віку	Діти	Особі з обмеженими можливостями	Пенсіонери
Дніпро	32518	24512	14427	5415	1149	10316
Вільногірськ	173	129	52	31	9	75
Жовті Води	466	310	153	92	27	184
Кам'янське	4043	2765	1195	935	178	1372
Кривий Ріг	7457	5027	3244	1682	362	2051
Марганець	448	305	109	79	40	203
Нікополь	2161	1480	767	468	73	837
Новомосковськ	1216	774	146	253	62	445
Павлоград	3850	2725	1394	788	244	1308
Першотравенськ	3099	2601	426	245	188	2181
Покров	401	283	135	79	30	147
Синельникове	523	355	183	70	17	236
Тернівка	1690	1312	520	246	94	802
Усього	58045	42578	22751	10383	2473	20157

Кількість облікованих ВПО та їх сімей по районах

Апостолівський	271	168	84	67	13	107
Васильківський	1131	981	116	72	47	895
Верхньодніпровський	626	435	148	106	47	306
Дніпровський	1663	1147	502	338	90	670
Криворізький	149	85	54	54	6	28
Криничанський	167	115	28	36	10	60
Магдалинівський	318	231	70	52	16	163
Межівський	2144	1896	238	150	21	1669
Нікопольський	87	51	24	20	8	35
Новомосковський	698	517	203	118	43	328
Павлоградський	444	316	105	90	19	215
Петриківський	143	95	59	34	4	44
Петропавлівський	1487	1354	204	87	34	1098
Покровський	2558	2188	342	257	151	1694
П'ятихатський	259	164	86	83	9	81
Синельниківський	381	281	42	58	21	240
Солонянський	194	141	44	43	3	92
Софіївський	79	63	27	13	7	32
Томаківський	60	45	15	12	3	27
Царичанський	104	68	16	18	2	49
Широківський	63	40	20	17	4	21
Юр'ївський	100	76	10	14	4	54
Усього	13126	10457	2437	1739	562	7908

КОМЕНТАР ДО РОЗДІЛУ 1. ДЕМОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

На 1 січня 2020 року постійне населення Дніпропетровської області становило 3 173 339 осіб (з них – 54,3% жінок та 45,7% чоловіків). Віковий розподіл населення на початок 2020 року виглядає так: питома вага молоді (0-15 років) – 16,4%, групи у віці 16-59 років, тобто працездатного населення, – 59,4%, осіб пенсійного віку (60 років і старше) – 25,2%. Узагалі статево-віковий розподіл області є проєкцією на розподіл населення України, коли кількість жінок на певному віковому етапі починає перевищувати кількість чоловіків. Так, у віці від 0 до 39 років кількість чоловіків у кожній з вікових груп трохи перевищує кількість жінок, але з 45 років ситуація змінюється і жінок у кожній із груп стає більше. З 65 років кількість жінок подвоюється, а з 80 років – втричі перевищує кількість чоловіків.

Як і в середньому по Україні, жінки Дніпропетровського регіону живуть довше за чоловіків: середня тривалість життя серед жінок складає 44,7 років, а серед чоловіків – 38,8 років. Середня очікувана тривалість життя при народженні, яка сягає у чоловіків 65,88 років, у жінок на 10 років вища – 75,97 років. Останні три роки відзначається незначне підвищення очікуваної тривалості життя.

Однак, спостерігається негативна тенденція до скорочення населення – протягом певного часу кількість померлих перевищує кількість народжених. Так, у 2019 році цей показник порівняно з 2017-2018 рр. збільшився до -8,9: кількість живонароджених у 2019 році майже удвічі нижча, ніж кількість померлих. За перше півріччя 2020 року в області народилося 10 290 дітей, у той час, як померло 25 693 особи, тобто у 2,5 рази показник смертності вищий, ніж показник народжуваності. Серед основних причин смертності переважають хвороби системи кровообігу – 67,8%, новоутворення – 14,3%, хвороби органів травлення – 4,8%, інфекційні та паразитарні хвороби – 2,6%, хвороби органів дихання – 1,7%. Досить великим виявляється сегмент, пов'язаний із зовнішніми причинами смерті (транспортні нещасні випадки, отруєння, навмисні самоушкодження тощо) – 5,5%. Усього з 2017 року кількість постійного

населення скоротилася з 3 227,1 тис. осіб до 3 173,3 тис. осіб.

Негативних змін протягом 2017-2019 рр. зазнала також динаміка міграційного руху: у 2019 році населення області скоротилося майже на півтори тисячі осіб, хоча упродовж певного часу воно мало б підвищитися за рахунок досить великої кількості внутрішньо переміщених осіб, що також впливає на кількість населення взагалі. Так, на 1 січня 2020 року було обліковано 71 171 внутрішньо переміщену особу та 53 035 сімей, що відповідно складає 4,9% та 4,5% від загальної кількості облікованих осіб та сімей по Україні.

Досить активно проявляються в регіоні урбанізаційні процеси. Суттєво переважає міське населення, показник якого сягає в поточному році 84,0%, у той час як кількість мешканців сільської місцевості у п'ять разів менша – 16,0%. Це зумовлено, зокрема, й істотним дефіцитом робочих місць на селі та недостатнім розвитком побутової і соціальної інфраструктури.

Незначне покращення деяких демографічних показників навіть частково не компенсує негативні тенденції в цій сфері. Сьогодні гостро стоїть питання депопуляції населення не лише нашого регіону, а й України в цілому. Можна виокремити такі основні чинники, що негативно впливають на демографічну ситуацію в області:

- значне скорочення чисельності населення протягом останнього десятиліття;

- міграційне зменшення населення у межах внутрішньоукраїнської міграції;

- міграційні втрати населення через трудову міграцію працездатного населення до країн Європи, Азії та Америки;

- високі показники смертності населення у працездатному віці, в тому числі від зовнішніх причин.

У світі існує лише такі два способи вирішення демографічних проблем: збільшення народжуваності (природний приріст населення) та міграція. І вони не взаємовиключні, а доповнюють один одного.

Покращення демографічної динаміки – це стратегічне завдання на найближчі роки. Таким чином, метою демографічної політики залишається створення умов для стабільного збільшення чисельності населення області.

РОЗДІЛ 2. ПОЛІТИКА ТА ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

2.1. Склад депутатського корпусу Дніпропетровської обласної ради VII скликання за статтю, осіб

2.2. Склад депутатського корпусу міських рад міст обласного значення VII скликання за статтю, осіб

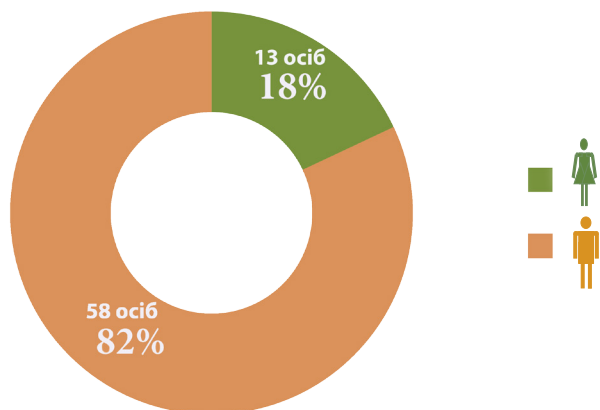
Адміністративно-територіальна одиниця	жінки	у % до загальної кількості	чоловіки	у % до загальної кількості
м. Дніпро	13	20,3	51	79,7
м. Вільногірськ	11	42,3	15	57,7
м. Жовті Води	14	41,2	20	58,8
м. Кам'янське	11	26,1	31	73,9
м. Кривий Ріг	17	26,6	47	73,4
м. Марганець	8	23,5	26	76,5
м. Нікополь	9	21,4	33	78,6
м. Новомосковськ	10	27,7	26	72,3
м. Павлоград	11	30,5	25	69,5
м. Першотравенськ	13	38,2	21	61,8
м. Покров	11	32,4	23	67,6
м. Синельникове	13	38,2	21	61,8
м. Тернівка	12	35,3	22	64,7
Усього	153	29,8	361	70,2

РОЗДІЛ 2. ПОЛІТИКА ТА ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

2.3. Склад депутатського корпусу районних рад Дніпропетровської області VII скликання, осіб

Адміністративно-територіальна одиниця	жінки	у % до загальної кількості	чоловіки	у % до загальної кількості
Апостолівська	10	29,4	24	70,6
Васильківська	11	32,4	23	67,6
Верхньодніпровська	11	32,4	23	67,6
Дніпровська	9	25	27	75
Криворізька	9	26,4	25	73,6
Криничанська	7	20,5	27	79,5
Магдалинівська	6	17,6	28	82,4
Межівська	10	38,5	16	61,5
Нікопольська	7	20,5	27	79,5
Новомосковська	13	36,1	23	63,9
Павлоградська	9	26,4	25	73,6
Петриківська	6	17,6	28	82,4
Петропалівська	10	29,4	24	70,6
Покровська	9	26,4	25	73,6
П'ятихатська	19	55,8	15	44,2
Синельниківська	7	20,6	27	79,4
Солонянська	11	32,3	23	67,7
Софіївська	9	34,6	17	65,4
Томаківська	11	32,3	23	67,7
Царичанська	11	32,3	23	67,7
Широківська	9	26,4	25	73,6
Юр'ївська	5	20	20	80

2.4. Розподіл голів об'єднаних територіальних громад за статтю на 24 червня 2020 р.

КОМЕНТАР ДО РОЗДІЛУ 2. ПОЛІТИКА ТА ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

Гендерна рівність та участь у політичному житті є основними складовими сучасного демократичного управління.

Аналіз складу депутатських корпусів районних рад, міських рад обласного значення й обласних рад України на основі даних, розміщених на офіційних веб-сторінках обласних рад (22 області) та міських рад обласного значення в період з грудня 2018 року по квітень 2019 року, вказує на гендерний дисбаланс, яким характеризуються депутатські корпуси VII скликання. За кількістю обласних депутаток-жінок лідирують Сумська, Хмельницька, Дніпропетровська і Харківська області – орієнтовно 20%. Найменший показник в Одеській обласній раді – 8,3%. Слід зауважити, що в середньому показник представництва жінок-депутаток в обласних радах складає 16%.

Так, у 2020 році серед 120 депутатів/депутаток Дніпропетровської обласної ради VII скликання 25 жінок (20,8%) та 95 чоловіків (79,2%). Найбільше жінок представлено у фракції «Опозиційний блок» – 13, що складає 28,9% від усієї депутатської фракції. На другій позиції за представництвом жінок у складі фракції є Українське об'єднання патріотів «Укроп» – 6 жінок, що складає 25% депутатської фракції. А от у фракції Радикальної партії Олега Ляшка із 7 представників жодної жінки.

Схожу ситуацію гендерного дисбалансу по Україні маємо також практично серед усіх депутатських корпусів міських рад міст обласного значення та районних рад. Жіноча складова депутатських корпусів міських рад міст обласного значення та районних рад становить, зокрема, до 30%.

У Дніпропетровській області серед депутатів / депутаток міст обласного значення – 153 особи, що складає 29,7% від загальної кількості. Найбільше представництво жінок у міських радах міст Вільногірська – 11 з 26 депутатів / депутаток (42,3%), Жовтих Вод – 14 жінок з 34 (41,2%), Синельникового – 13 з 34 (38,2%), Тернівки – 12 з 34 (35,3%). Найменша кількість жінок (до 30%) у міських радах міст Дніпра – 13 з 64 депутатів / депутаток, Кривого Рогу – 17 з 64, Нікополя – 9 з 42, Кам'янського – 11 з 42, Марганця – 8 з 34.

Районним радам VII скликання нашого регіону в цілому теж притаманна тенденція присутності гендерного дисбалансу. Найменшу кількість представництва жінок мають Магдалинівська й

Петриківська районні ради – по 6 з 34 (17,6%) та Юр'ївська районна рада – 5 жінок з 25 депутатів / депутаток (20,0%). Тоді як у складі депутатського корпусу П'ятихатської районної ради 19 жінок з 34 осіб, що складає 55,8%.

Серед голів об'єднаних територіальних громад також переважають чоловіки. З 72 осіб 13 жінок, що становить 18% від загальної кількості голів міських, сільських, селищних об'єднаних територіальних громад.

Ситуація, що склалася в політичній сфері, унеможливує публічне представлення та захист інтересів жінок і врахування їх думки для вирішення низки соціальних питань, зокрема таких, як подолання бідності, гендерне насильство, охорона здоров'я, дитяча безпритульність.

Низьке представництво і незначна участь жінок у політичних процесах ухвалення рішень в регіоні відповідає загальним тенденціям гендерного дисбалансу в політичній сфері усієї країни. Важливим є діяльність державних інституцій з впровадження принципу рівних можливостей для жінок і чоловіків в політиці, підвищення політичної участі та політичного лідерства саме жінок. В Україні вже упродовж близько десяти років відбувається поступове впровадження гендерних квот, як одного із визнаних у світі механізмів та позитивної дії формування політики гендерної рівності.

У 2013 році було внесено зміни до Закону України про «Політичні партії України», що передбачали 30% добровільну гендерну квоту в виборчих списках кандидатів / кандидаток у депутати / депутатки, однак не було передбачено санкцій за недотримання цього закону.

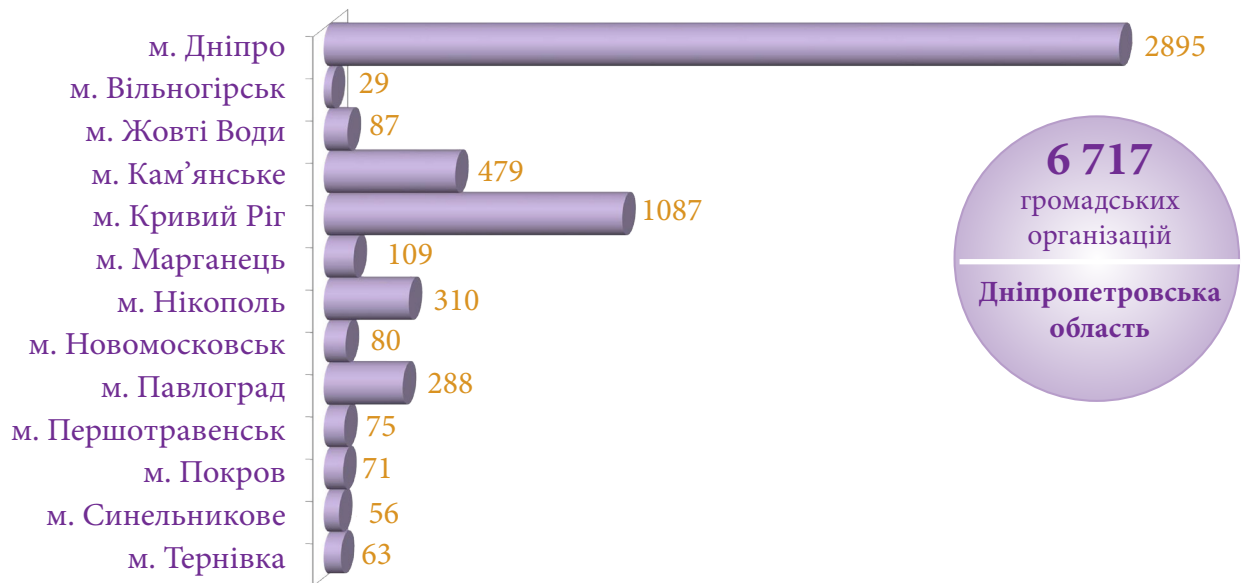
На місцеві вибори гендерна квота у 30% поширилась з 2015 року. До Закону України «Про місцеві вибори» було внесено зміни та введено вимогу стосовно статутів політичних партій у частині інформації про гендерні квоти. З урахуванням цих змін, статут партії мусить містити інформацію про мінімальний рівень представництва жінок та чоловіків серед кандидатів / кандидаток у депутати / депутатки.

У 2020 році зміни до Виборчого кодексу остаточно закріпили гендерну квоту на місцевих виборах на рівні 40%, а для територіальних громад з кількістю виборців менше 10 тисяч до 30%.

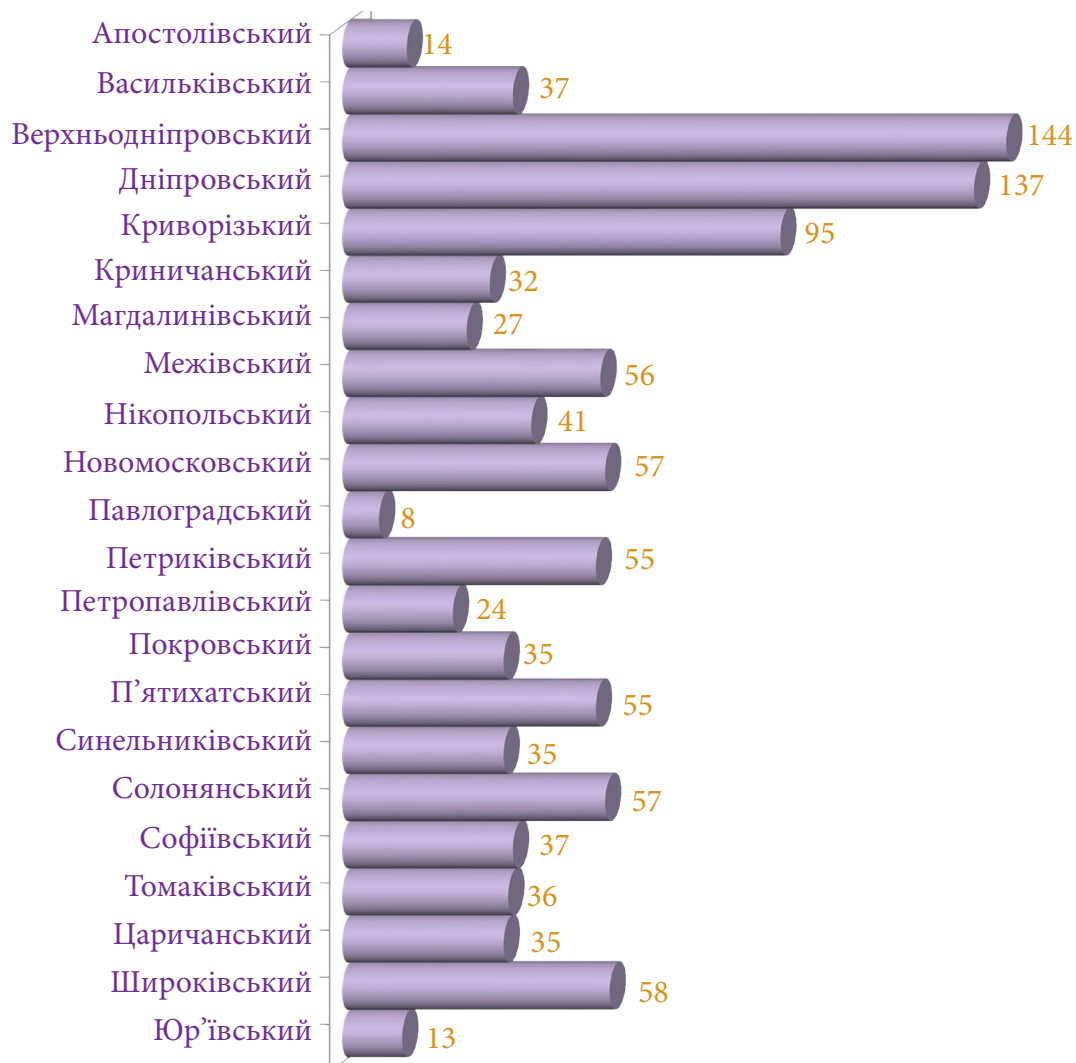
РОЗДІЛ 3. ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНЕ (СУСПІЛЬНЕ) ЖИТТЯ

3.1. Кількість громадських організацій у містах та районах по області

Кількість громадських організацій у містах обласного значення, одиниць

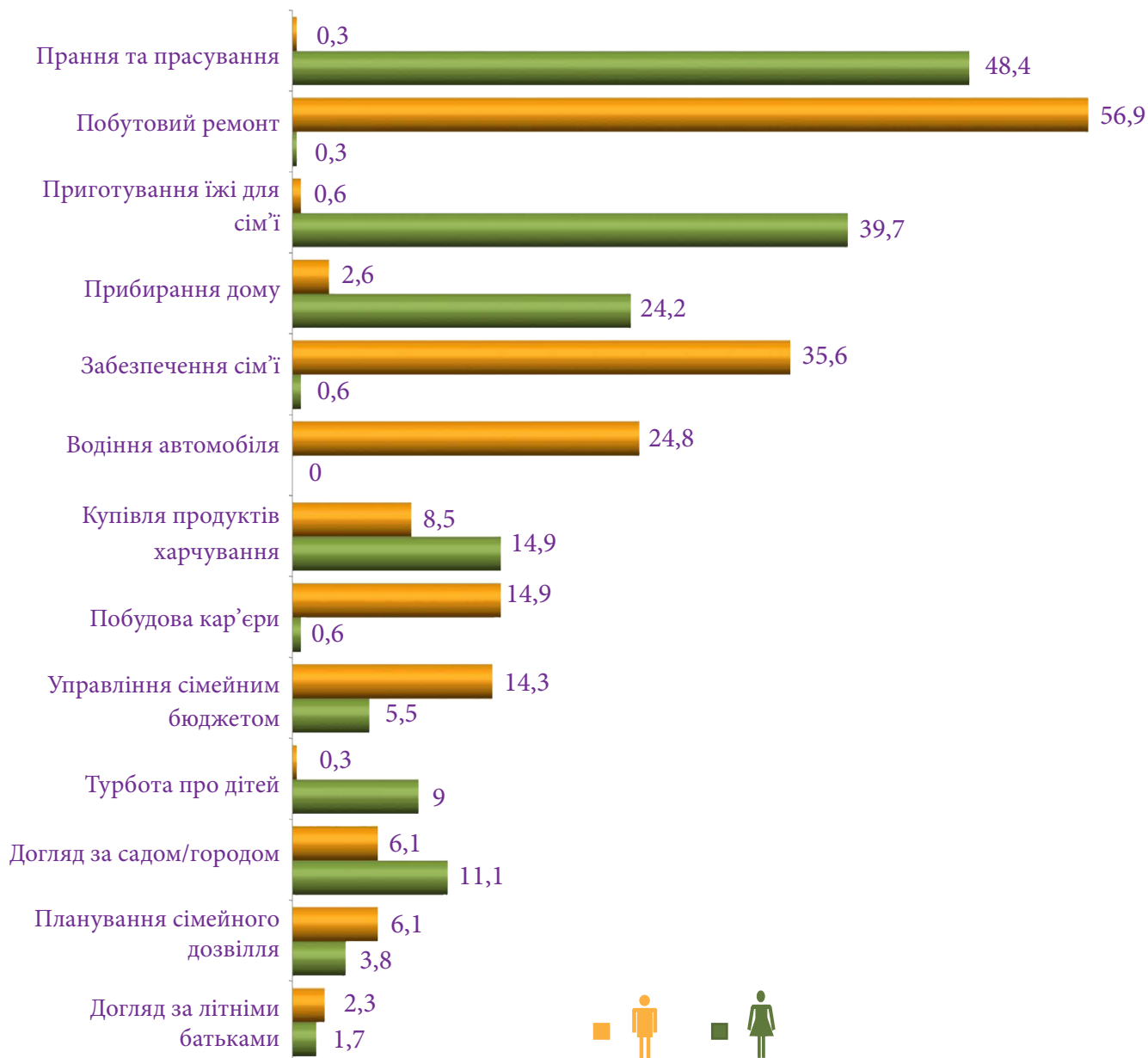

Кількість громадських організацій у районах, одиниць

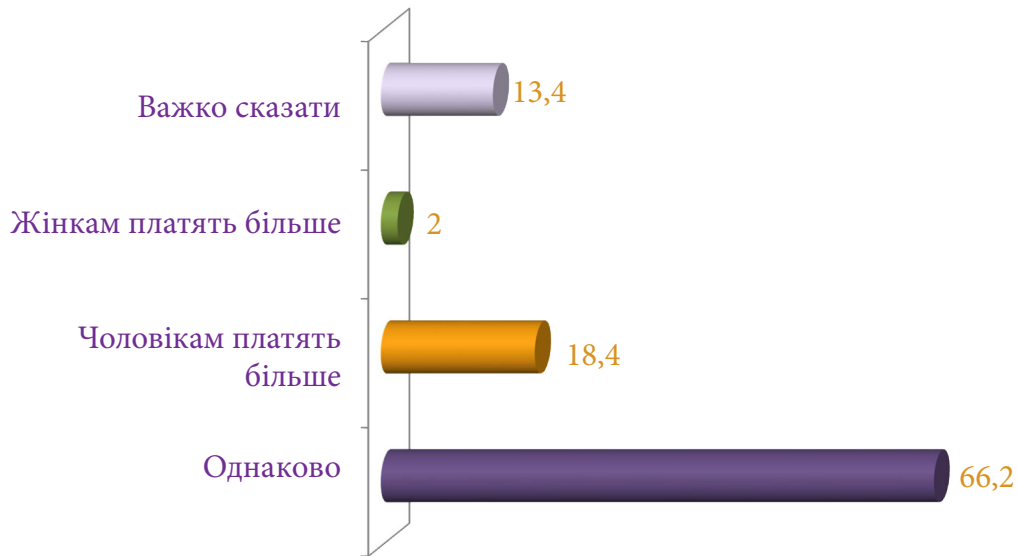
3.2. Результати Інтернет-опитування «Уявлення про розподіл гендерних ролей в суспільстві», що проводилося влітку 2020 р. на сайті Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

1. Розподіл уявлень респондентів / респонденток про відповідальність за виконання соціальних ролей, %

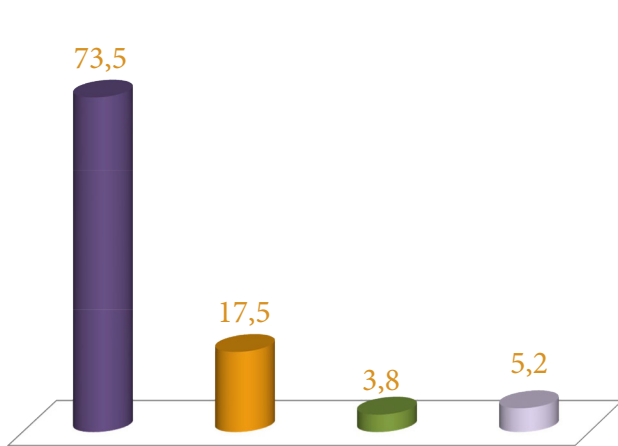

2. Уявлення респондентів / респонденток про гендерну рівність на ринку праці, %

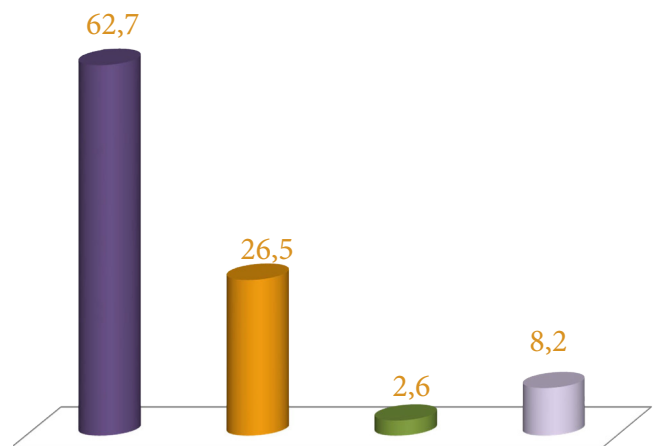
Чоловікам та жінкам платять однаково за одну й ту ж роботу?

Чоловіки та жінки мають рівні шанси на кар'єрне зростання?

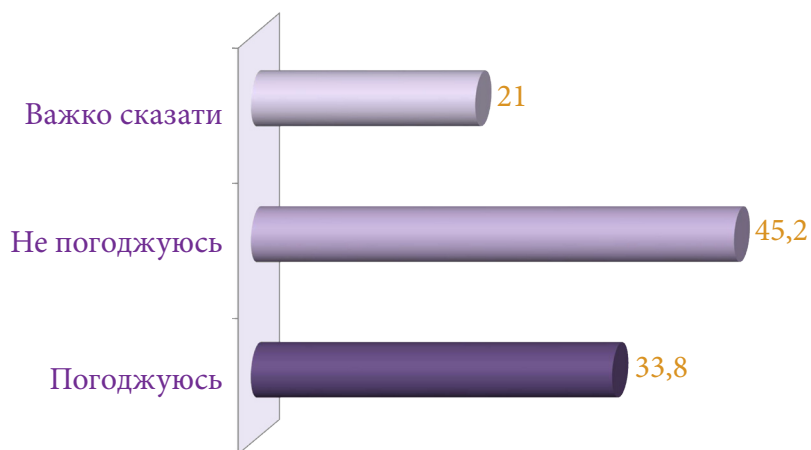

Ймовірність зайняти керівні посади для чоловіків та жінок є однаковою?

- Однаково
- Чоловіки мають більше шансів
- Жінки мають більше шансів
- Важко сказати

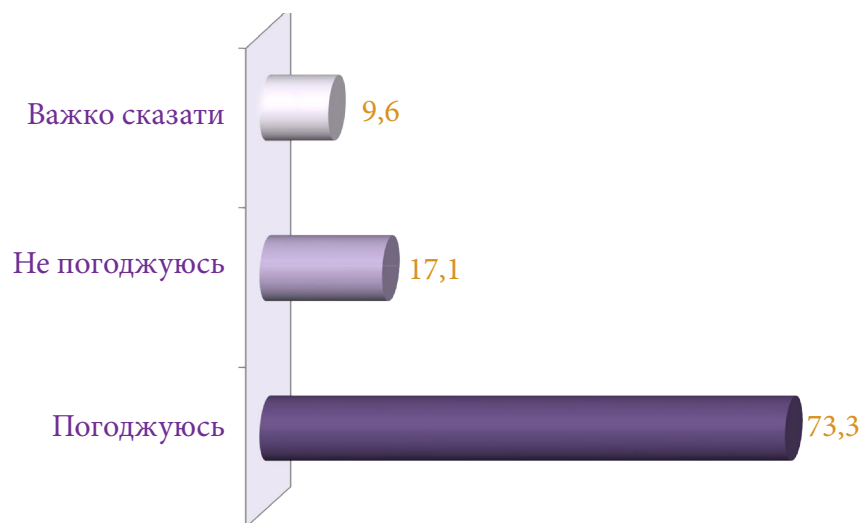
Для дружини важливіше підтримувати кар'єру чоловіка, ніж робити свою власну?

Жінка може бути успішною і в сім'ї, і в роботі?

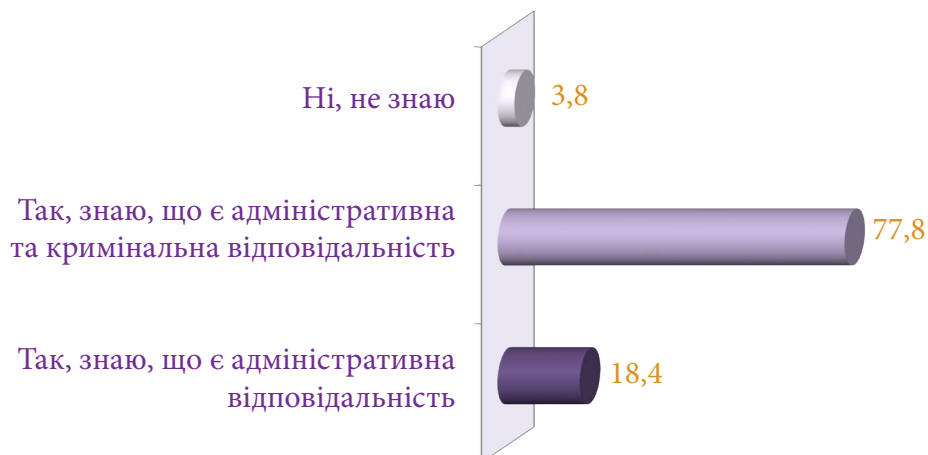

Є професії суто жіночі і навпаки?

3. Уявлення респондентів / респонденток про відповідальність та покарання за домашнє насильство, %

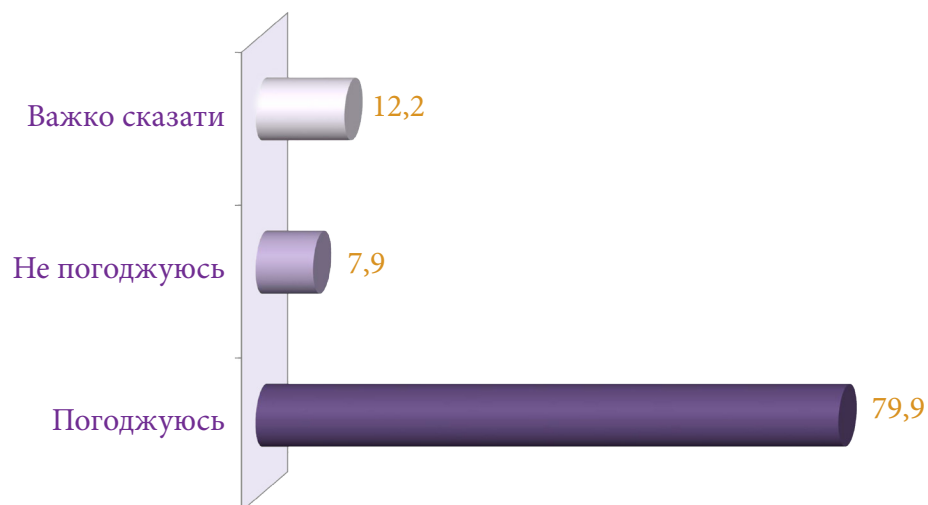
Чи відомо Вам, яка відповідальність встановлена за вчинення домашнього насильства?

На Вашу думку, кримінальне провадження у разі вчинення домашнього насильства повинно розпочинатися тільки за заявою постраждалої особи (повнолітньої)?

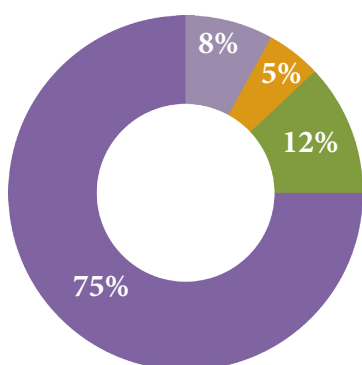
Чи повинні кривдники / кривдниці примусово проходити індивідуальні або / та групові психотерапевтичні сеанси?

3.3. Результати опитування на гендерну тематику, що проведено у 2019 році громадською організацією «ЖІНКИ плюс»

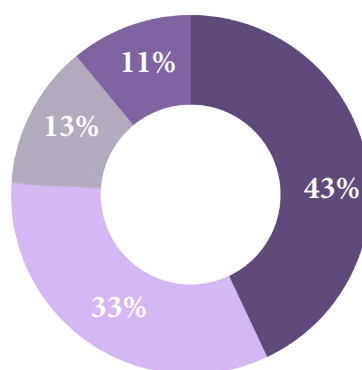

1. Що таке гендер, на думку респондентів / респонденток, %

- перевага чоловіків
- перевага жінок
- рівність
- важко відповісти

2. Чим для респондентів / респонденток являється поняття «родина, сім'я», %

- зона комфорту та джерело наповнення сили
- місце, де панує любов та пристрасть
- майданчик для виховання дитини
- домогосподарство з виокремленими правами і обов'язками

3. Які якості повинні бути притаманними жінці та чоловікові?

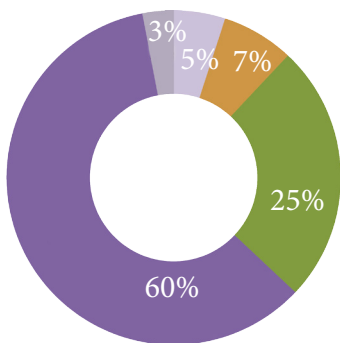

вірність любові, сім'ї	вірність любові, сім'ї
впевненість в собі	фізична сила, здоров'я
любов до дітей	вміння заробляти гроші
доброта	хазяйновитість, практичність
хазяйновитість, практичність	розум, інтелект
розум, інтелект	почуття гумору
відсутність шкідливих звичок	любов до дітей

4. Якими обов'язками повинні бути наділені жінки та чоловіки?

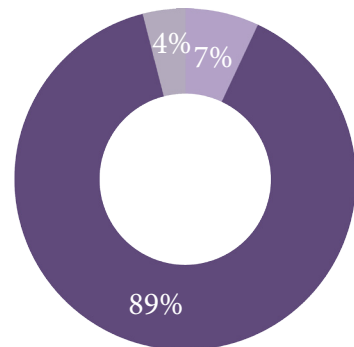
	
виховувати дитину	заробляти гроші
займатися домашніми справами	брати відповідальність за сім'ю
створювати гармонійну атмосферу	виховувати дитину
відповідати за психологічний клімат	будувати власну кар'єру
займатися самореалізацією та розвитком	займатися спортом
мати улюблене хобі	створювати гармонійну атмосферу
брати відповідальність за сім'ю	задавати правила і принципи життя у сім'ї

5. Хто, на думку респондентів / респонденток, приймає рішення у родині, %

- найстарший у сім'ї
- чоловік
- жінка
- сімейна рада
- свій варіант

6. Думка респондентів / респонденток стосовно твердження «Б'є – значить любить», %

- так
- ні
- важко відповісти

КОМЕНТАР ДО РОЗДІЛУ 3. ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНЕ (СУСПІЛЬНЕ) ЖИТТЯ

На сьогодні важливу роль у громадсько-політичному житті області та країни відіграють не лише політичні партії, а і громадські об'єднання.

У відкритому доступі гендерна інформація про кількість громадських об'єднань і організацій в області, а тим більше про їх позиціонування себе як такої, що працює в рамках питань та проблем гендерної політики, відсутня. Ми маємо тільки загальні дані про кількість громадських організацій в області – 6 717. Висока активність громади традиційно у Дніпрі – 2 895 організацій та Кривому Розі – 1 087. А от найменше у місті Вільногірську – 29, Апостолівському районі – 14, Юр'ївському – 13 і Павлоградському – 8.

У публічному просторі Дніпропетровської області помітною є діяльність із впровадження політики гендерної рівності та захисту прав жінок ряду громадських організацій. Серед них такі:

«ЖІНКИ плюс» – метою організації є консолідація активностей і соціальних ініціатив, спрямованих на розв'язання актуальних проблем та ефективний розвиток територіальних громад регіону. Організація працює вже майже 5 років за такими напрямками, як гендерна рівність, рівноправна участь жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства, жіноче лідерство, розвиток лідерських якостей та навичок у представниць органів місцевого самоврядування, активізація молоді задля реалізації соціальних проєктів, популяризація нематеріальної культурної спадщини, пропаганда здорового способу життя. Детальніше про діяльність на офіційній веб-сторінці й сторінці у мережі Фейсбук за таким посиланнями: <https://womenplus.com.ua/> та <https://www.facebook.com/womenplus.dnepr/>;

«Гендерний клуб Дніпро» – діяльність полягає в реалізації принципів гендерної рівності, недискримінації, рівних можливостей шляхом проведення інформаційних кампаній, організації масових просвітницьких заходів, налагодження комунікації та підвищення якості діалогу вразливих груп населення і ключових зацікавлених сторін (органів державної влади, місцевого самоврядування, ЗМІ, бізнесу, закладів освіти тощо);

«Громадський рух «Gender Stream» – стратегічні напрями діяльності заключаються в підтримці лідерства і розвитку жіночих ініціатив, адвокації інтересів жінок в громадах шляхом підвищення рівня відповідальності та

гендерної чутливості представників влади усіх рівнів, посилення спроможності жінок задля захисту своїх прав у різних життєвих обставинах, сприянні інституціональному розвитку;

«Миротворчий простір «Вільна» – позиціонує свою діяльність як створення безпечного простору для розвитку миротворчого потенціалу жінок, вільного всебічного розвитку особистості жінки незалежно від віку, національності, соціального статусу, стану здоров'я, віросповідання, сприяння розкриттю лідерського потенціалу та соціально-психологічній адаптації, підвищенню соціальної активності і відповідальності жінок.

Ілюстративну інформацію про гендерні відносини в суспільному житті ми отримали за результатами опитувань, проведених Дніпропетровським державним університетом внутрішніх справ (ДДУВС) та громадською організацією «ЖІНКИ плюс».

Моніторинг громадської думки проводився ГО «ЖІНКИ плюс» серед респондентів / респонденток жіночої та чоловічої статі віком від 25 до 65 років у 2019 році. Аналіз виявив, що більшість опитуваних (75%) розуміють сутність поняття гендерна рівність та приймають рішення шляхом сімейної ради (60%) з урахуванням думки як чоловіка, так і жінки. Однак детальне дослідження якостей та обов'язків, притаманних чоловікам та жінкам, виявило наявність певних стереотипних упереджень. Так, до головних якостей та обов'язків жінки відносять: вірність любові і сім'ї, любов до дітей, хазяйновитість і практичність, доброту, відсутність шкідливих звичок, виховування дитини, заняття домашніми справами, створення гармонійної атмосфери, відповідальність за психологічний клімат у сім'ї тощо. В той час як чоловікам притаманні: фізична сила та здоров'я, вміння заробляти гроші, розум та інтелект, хазяйновитість і практичність, відповідальність за сім'ю, будівництво кар'єри, зайняття спортом, створення правил і принципів життя у сім'ї тощо. Однак, незважаючи на існуючі стереотипи у сімейних відносинах, більшість опитуваних (89%) виказали своє негативне ставлення до прецедентів домашнього насильства.

Стосовно опитування ДДУВС, у цілому думки респондентів / респонденток серед колективу університету ґрунтуються на гендерному партнерстві. Позитивним є те, що більшість

респондентів / респонденток відмічають однакову відповідальність як чоловіків, так і жінок за виконання соціальних ролей, які донедавна вважались суто жіночими, а саме: турбота про дітей, догляд за літніми батьками, планування сімейного дозвілля, управління сімейним бюджетом, купівля продуктів харчування. А от прибирання дому, приготування їжі, прання та прасування ще залишаються у сфері компетенції жінок. Зокрема вважають, що приготування їжі – це тільки жіноча справа – 40% респондентів / респонденток, а прання та прасування – майже 50%. Виокремилися серед думок опитаних і тільки суто чоловіча сфера відповідальності: побутовий ремонт – 57% опитаних, забезпечення сім'ї – 36% і водіння автомобіля – 25%.

Думка респондентів / респонденток не зовсім співпадає з традиційними гендерними стереотипами про кар'єру жінки та роль жінки в політиці. 45% опитуваних категорично не погоджуються, що жінка повинна підтримувати кар'єру чоловіка за рахунок власної. Жінка може бути успішною і в сім'ї, і в роботі – так вважають 90% опитаних. Стосовно політичної сфери, то майже 46% респондентів / респонденток не погоджуються з думкою, що чоловіки більш компетентні у сфері політики.

А от стосовно розподілу професій на суто жіночі та чоловічі, думка респондентів / респонденток стереотипна. Погоджуються з таким твердженням 73% опитаних.

Актуальною для суспільства є проблема домашнього насильства. За даними Міністерства соціальної політики України, кожна п'ята жінка в Україні стикається з тією чи іншою формою насильства. Страждають від цього і чоловіки. З початку 2020 року правоохоронці притягнули до адміністративної відповідальності 34 тисячі осіб за вчинення домашнього насильства, за даними відділу комунікації Національної поліції України. Вирішення питань соціально-психологічної реабілітації жертв насильства, покарання за здійснення насильства та можливостей запобігання проявів такої соціальної поведінки залишаються актуальними в суспільній сфері і на сьогодні. В ході дослідження ми отримали думку респондентів / респонденток стосовно цієї соціальної проблеми. Так, 78% опитаних знають, що є адміністративна та кримінальна

відповідальність за скоєння домашнього насильства; 66% учасників / учасниць опитування підтримують можливість початку кримінального впровадження за заявою родичів; 80% респондентів / респонденток погоджуються з тим, щоб кривдники / кривдниці примусово проходили індивідуальні або групові психотерапевтичні сеанси.

4. ЗАЙНЯТІСТЬ ТА БЕЗРОБІТТЯ

4.1. Розподіл постійного населення за основними віковими групами та статтю по містах та районах на 1 січня 2020 р.

Адміністративно-територіальна одиниця	Усього	У тому числі у віці, років					
		0–15		16–59		60 і старше	
		жінки	чоловіки	жінки	чоловіки	жінки	чоловіки
Дніпропетровська область	3173339	252622	267790	970056	916171	501497	265203
Дніпро	983088	74524	78461	305691	284270	157671	82471
Вільногірськ	22974	1635	1793	7392	6994	3430	1730
Жовті Води	47332	3078	3376	13689	13692	8896	4601
Кам'янське	238274	18335	19172	74717	68513	38154	19383
Кривий Ріг	620531	49707	52966	195631	178554	96413	47260
Марганець	46944	3453	3704	14187	13557	8012	4031
Нікополь	111176	8555	9232	33190	30374	20015	9810
Новомосковськ	69856	5854	6229	21783	19699	10779	5512
Павлоград	105168	9235	9573	32090	30129	15775	8366
Першотравенськ	28143	2205	2361	9119	8437	3811	2210
Покров	40376	2759	3046	12524	11900	6697	3450
Синельникове	30356	2534	2855	9188	8464	4841	2474
Тернівка	27885	2249	2374	8134	7882	4590	2656

Райони							
Апостолівський	52850	4719	5028	15888	15403	7756	4056
Васильківський	31308	2680	2808	9225	9131	4668	2796
Верхньодніпровський	51392	4366	4652	15851	14959	7474	4090
Дніпровський	84956	7324	7704	26275	24534	11974	7145
Криворізький	43574	3755	3888	12590	12392	6788	4161
Криничанський	34138	3079	3371	9275	9855	5368	3190
Магдалинівський	32414	2841	2861	9775	9381	4735	2821
Межівський	22622	1795	1869	6501	6617	3700	2140
Нікопольський	39069	3242	3397	10999	11306	6336	3789
Новомосковський	72323	6185	6468	21261	22003	10364	6042
Павлоградський	26985	2133	2305	7272	8020	4601	2654
Петриківський	24405	2018	2113	6853	6952	4004	2465
Петропавлівський	25202	2112	2246	6691	7507	4239	2407
Покровський	33194	2698	2807	9747	9652	5345	2945
П'ятихатський	43546	3560	3901	12475	12959	6812	3839
Синельниківський	37080	3198	3473	10712	10808	5617	3272
Солонянський	37506	3340	3606	10887	10812	5527	3334
Софіївський	20616	1932	2110	5544	5873	3388	1769
Томаківський	23577	1956	2103	6966	6538	3748	2266
Царичанський	26119	2094	2209	7622	7657	4125	2412
Широківський	25700	2330	2495	6822	7564	4025	2464
Юр'ївський	12660	1142	1234	3490	3783	1819	1192

РОЗДІЛ 4. ЗАЙНЯТИСТЬ І БЕЗРОБІТТЯ

4.2. Рівень економічної активності населення Дніпропетровської області

Порівняння показників робочої сили у I півріччі 2019 та 2020 рр.

Зайняті		Рівень зайнятості		Безробітні		Рівень безробіття	
2019 р.	2020 р.	2019 р.	2020 р.	2019 р.	2020 р.	2019 р.	2020 р.
тис. осіб		%		тис. осіб		%	
1404,0	1417,1	59,0	60,1	124,1	118,1	8,1	7,7

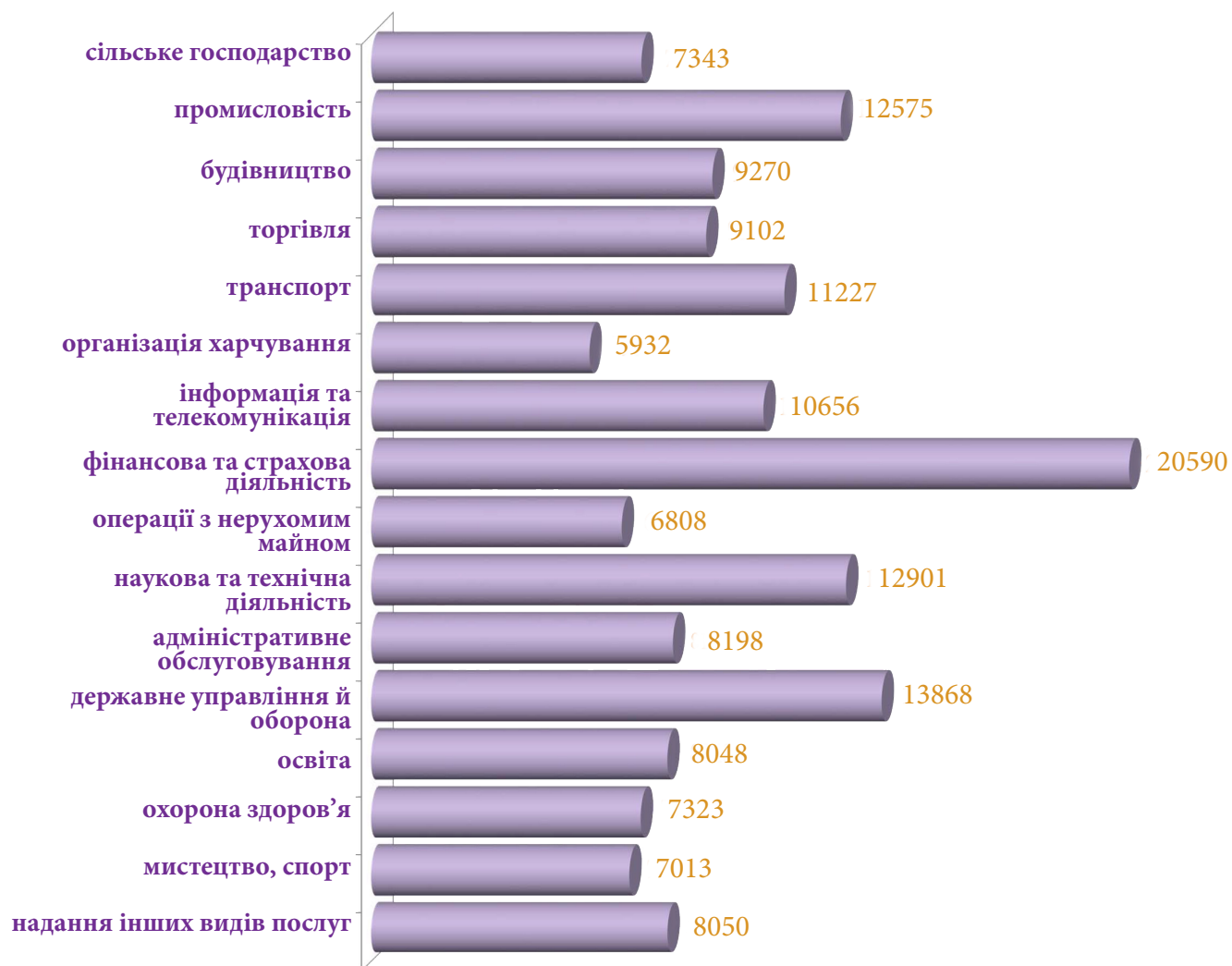
Розподіл робочої сили за віком, статтю та типом місцевості у 2019 р.

	Одиниця виміру	Все населення	Жінки	Чоловіки	Міське населення	Сільське населення
15 років і старше	тис. осіб	1538,3	760,5	777,8	1317,3	221,0
15-70 років		1532,4	756,1	776,3	1312,2	220,2
працездатного віку		1490,6	728,9	761,7	1277,2	213,4
Рівень участі населення в робочій силі						
15 років і старше	%	56,9	50,8	64,5	58,0	51,0
15-70 років		64,4	59,7	69,9	65,4	59,2
працездатного віку		76,6	72,8	80,7	77,9	69,9
Зайняте населення						
15 років і старше	тис. осіб	1419,6	709,0	710,6	1219,9	199,7
15-70 років		1413,7	704,6	709,1	1214,8	198,9
працездатного віку		1372,1	677,6	694,5	1180,0	192,1
Рівень зайнятості населення						
15 років і старше	%	52,5	47,3	58,9	53,7	46,1
15-70 років		59,5	55,6	63,9	60,6	53,5
працездатного віку		70,5	67,7	73,6	72,0	62,9
Безробітне населення						
15 років і старше	тис. осіб	118,7	51,5	67,2	97,4	21,3
15-70 років		118,7	51,5	67,2	97,4	21,3
працездатного віку		118,5	51,3	67,2	97,2	21,3
Рівень безробіття населення						
15 років і старше	%	7,7	6,8	8,6	7,4	9,6
15-70 років		7,7	6,8	8,7	7,4	9,7
працездатного віку		7,9	7,0	8,8	7,6	10,0
Особи, які не входять до складу робочої сили						
15 років і старше	тис. осіб	1166,4	737,8	428,6	954,1	212,3
15-70 років		845,4	511,4	334,0	693,6	151,8
працездатного віку		454,6	272,5	182,1	362,6	92,0

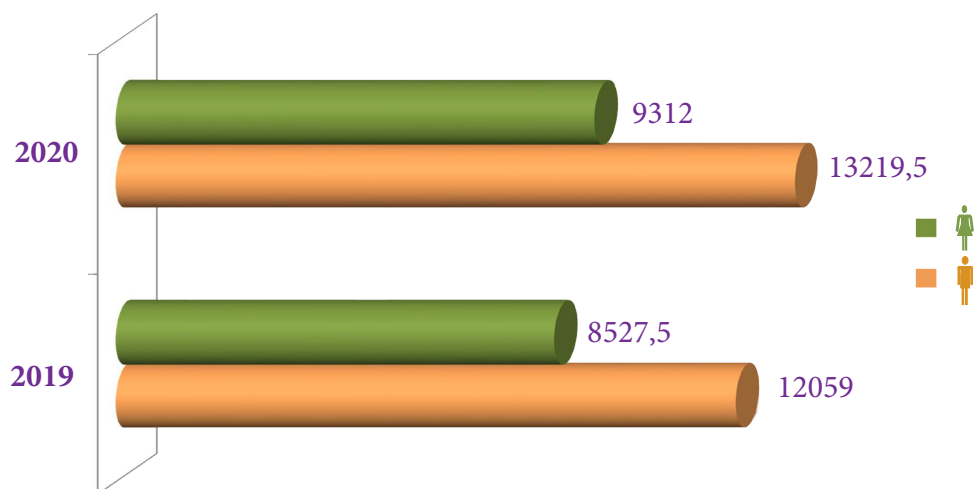
Розподіл робочої сили за віком у I півріччі 2020 р., тис. осіб

	15 років і старше	15-70 років	Працездатного віку
15 років і старше	1539,7	1535,5	1489,9
Зайняте населення	1421,6	1417,1	1371,8

4.3. Середньомісячна заробітна плата штатних працівників за видами економічної діяльності у розрахунку на одного штатного працівника у 2019 р., грн.

4.4. Рівень середньомісячної заробітної плати відповідно до статі, грн.

РОЗДІЛ 4. ЗАЙНЯТІСТЬ І БЕЗРОБІТТЯ

4.5. Показники масового вивільнення працівників за видами економічної діяльності у Дніпропетровській області, осіб

Сфери зайнятості	Січень–липень	
	2019 р.	2020 р.
добувна промисловість	0	73
переробна промисловість	720	2452
постачання електроенергії та газу	29	482
водопостачання	5	61
будівництво	229	321
торгівля; ремонт авто-, мототранспортних засобів	69	368
транспорт	327	0
організація харчування	6	0
інформація та телекомунікації	2	45
фінансова та страхова діяльність	20	0
операції з нерухомістю	6	0
наукова та технічна діяльність	118	66
адміністративне та допоміжне обслуговування	381	154
державне управління й оборона	1880	531
освіта	75	235
охорона здоров'я	1557	2151
мистецтво та спорт	36	25
надання інших видів послуг	0	2
Усього	5460	6966

4.6 . Кількість вакансій, зареєстрованих у Дніпропетровській службі зайнятості, одиниць

Сфери зайнятості	Січень–липень	
	2019 р.	2020 р.
сільське господарство	7 142	6 691
добувна промисловість	3 467	2 580
переробна промисловість	12 965	8 137
постачання електроенергії та газу	1 416	1 523
водопостачання	1 234	1 181
будівництво	3 013	1 703
торгівля	8 063	7 179
транспорт	3 928	2 861
організація харчування	946	732
інформація та телекомунікації	403	216
фінансова та страхова діяльність	481	372
операції з нерухомим майном	525	260
наукова та технічна діяльність	1 045	824
адміністративне обслуговування	1 833	1 309
державне управління й оборона	2 929	2 238
освіта	3 071	2 391
охорона здоров'я	3 582	2 988
мистецтво та спорт	705	414
надання інших видів послуг	491	383
Усього	57239	43982

КОМЕНТАР ДО РОЗДІЛУ 4. ЗАЙНЯТІСТЬ ТА БЕЗРОБІТТЯ

Для ефективного економічного розвитку Дніпропетровської області та впровадження основ гендерної рівності актуальності набуває інформація про стан зайнятості та безробіття жінок і чоловіків на ринку праці. Суттєво значущими показниками гендерної сегрегації ринку праці регіону є рівень економічної активності населення, рівень його безробіття, гендерний розрив в оплаті праці.

Чисельність постійного населення в області, за оцінкою на 01 січня 2020 року, становила 3 173,3 тис. осіб.

Показник економічно активного населення 15-70 років склав 1 535,5 тис. осіб, з них зайнятих на ринку праці – 1 417,1 тис. осіб. У порівнянні з 2019 роком показник кількості зайнятих у віковій когорті 15-70 років суттєво не змінився – з 59% до 60%.

За підсумками I півріччя 2020 року чисельність мешканців регіону віком 15–70 років, котрі з різних причин стали безробітними, зменшилася на 6 тис. осіб (у порівнянні з 2019 роком) та склала 118,1 тис. осіб. Показник, що визначає рівень безробіття, на Дніпропетровщині становить 7,7% проти 8,1 % за I півріччя 2019 року. В цілому по країні цей показник – 8,6%. А прогнози рівня безробіття по Україні на кінець 2020 року до 9,4% (з 8,2%).

Серед безробітних у 2019 році переважають майже на 15% чоловіки, а саме: осіб чоловічої статі – 67,2 тисячі, жіночої – 51,5. Така тенденція відстежується з 2017 року. Стереотип про те, що у безробіття «жіноче обличчя» втрачає актуальність. Такий дисбаланс соціологи пояснюють тим, що жінки погоджуються на роботу, яка б приносила дохід, а от чоловіки шукають статусну зайнятість, з високим прибутком. Таким чином, чоловіки переважають у сферах та на посадах більш оплачуваних.

Стосовно вакансій, зареєстрованих у Дніпропетровській службі зайнятості, то галузями, які найбільш потребують робітників є: торгівля – 8 063 посади, переробна промисловість – 12 965, сільське господарство – 7 142.

Суттєве вивільнення працівників відбулось у 2020 році у сферах переробної промисловості –

2 452 особи, що утричі більше у порівнянні з 2019 роком, та охорони здоров'я – 2 151 особа (показник зріс більш як на 25%). Тоді як у галузі державного управління й оборони показник вивільнення працівників скоротився більш ніж у 3,5 рази, у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування – у 2,5 рази, транспортній галузі – з 327 осіб до нуля.

Одним із негативних явищ сучасного ринку праці Дніпропетровської області, зокрема, є переміщення частини зайнятого населення з офіційного сектора економіки до неофіційного, тіншового. З огляду на прогнози економістів стосовно зростання неформальної зайнятості, ця соціально-економічна проблема потребує поглибленого наукового дослідження із застосуванням гендерного підходу. Загалом по Україні серед неформально зайнятого населення переважають чоловіки – 2 057,1 тис. осіб, що майже в півтора рази більше, ніж жінок. Більшість осіб із числа неформально зайнятого населення працювали не за наймом – 1 874,0 тисяч, тоді як за наймом – 1 586,4 тис. осіб. Неформально зайнятих більше серед мешканців сіл – 1 874,2 тис. осіб, що на 15% більше, ніж у міській місцевості.

Середня номінальна заробітна плата штатного працівника / працівниці підприємств, установ та організацій області (з кількістю найманих працівників 10 і більше осіб) у липні 2020 року порівняно з попереднім місяцем збільшилась на 3,8% і дорівнювала 12 099 грн.

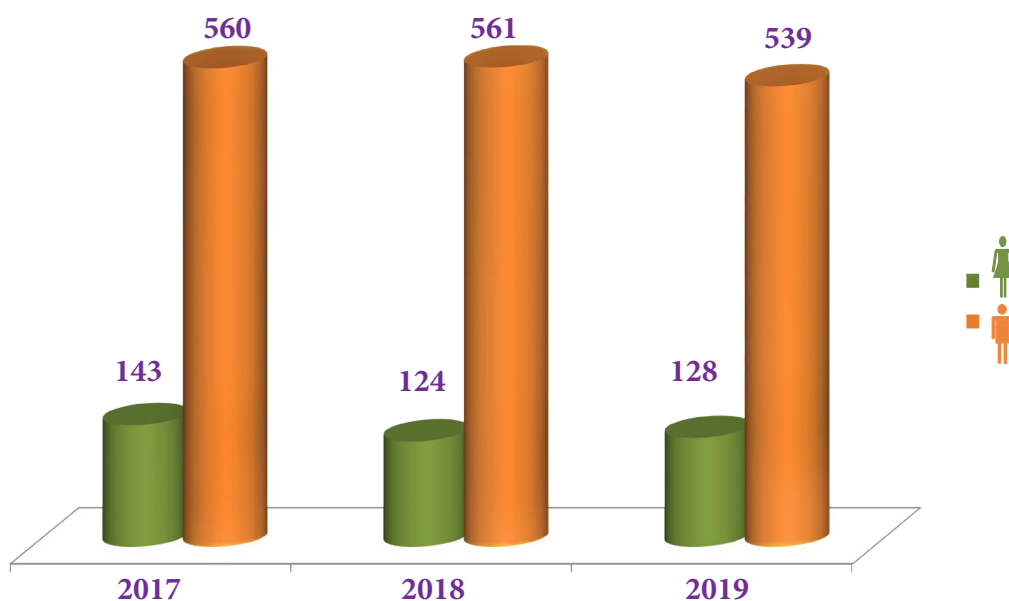
Гендерний розрив в оплаті праці у 2020 році на користь чоловіків становить 28,6%, що є дійсно проблемою, яка потребує глибинного аналізу та усунення. Наслідком розриву в оплаті праці є, зокрема, різниця у розмірах пенсії жінок, що призводить до явища фемінізації бідності.

РОЗДІЛ 5. ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я

5.1. Показники померлих по області за статтю та окремими причинами смерті, осіб

	2019 рік	З них:		I півріччя 2020 року усього
		жінки	чоловіки	
Інфекційні та паразитарні хвороби	1325	446	879	617
Новоутворення	7204	3362	3842	3565
Хвороби крові й кровотворних органів	31	12	19	12
Ендокринні хвороби	82	41	41	35
Розлади психіки та поведінки	7	1	6	3
Хвороби нервової системи	194	70	124	112
Хвороби системи кровообігу	34518	19666	14852	17841
Хвороби органів дихання	885	231	654	406
Хвороби органів травлення	2460	990	1470	1139
Хвороби шкіри	66	37	29	25
Хвороби кістково-м'язової системи	37	20	17	15
Хвороби сечостатевої системи	284	115	169	159
Вагітність, пологи	2	2	0	1
Стани, що виникають у перинатальному періоді	120	49	71	52
Природжені вади розвитку	64	28	36	30
Симптоми, що виявлені при лабораторних дослідженнях	841	334	507	306
Зовнішні причини смерті	2804	606	2198	1362
COVID-19	0	0	0	11
Усього	50924	26010	24914	25691

5.2. Розподіл померлих від навмисних самоушкоджень за статтю, осіб

5.3. Відомості про померлих чоловіків та жінок у 2019 році за зовнішніми причинами смерті у розрізі віку, осіб

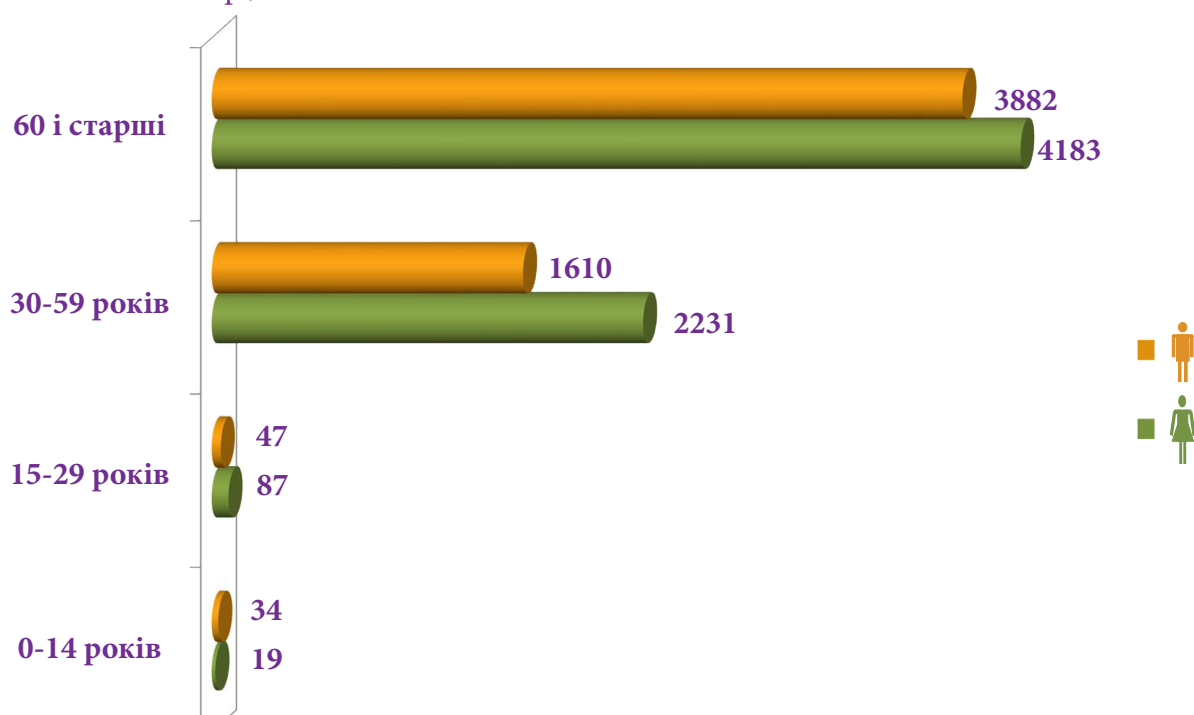

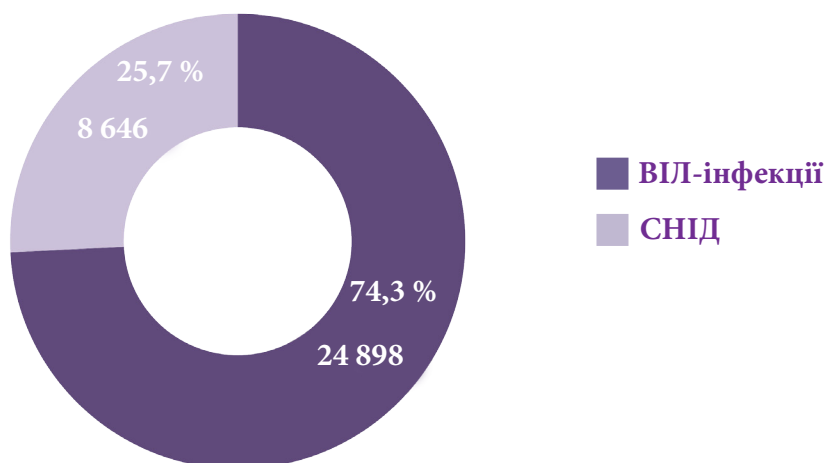
5.4. Кількість хворих зі встановленим діагнозом активного туберкульозу за віковими групами та статтю за 2019 р., осіб

Усього	0-14 років		15-17 років		18 років і старші	
	♂	♀	♂	♀	♂	♀
2 048	39	43	7	11	1 284	664

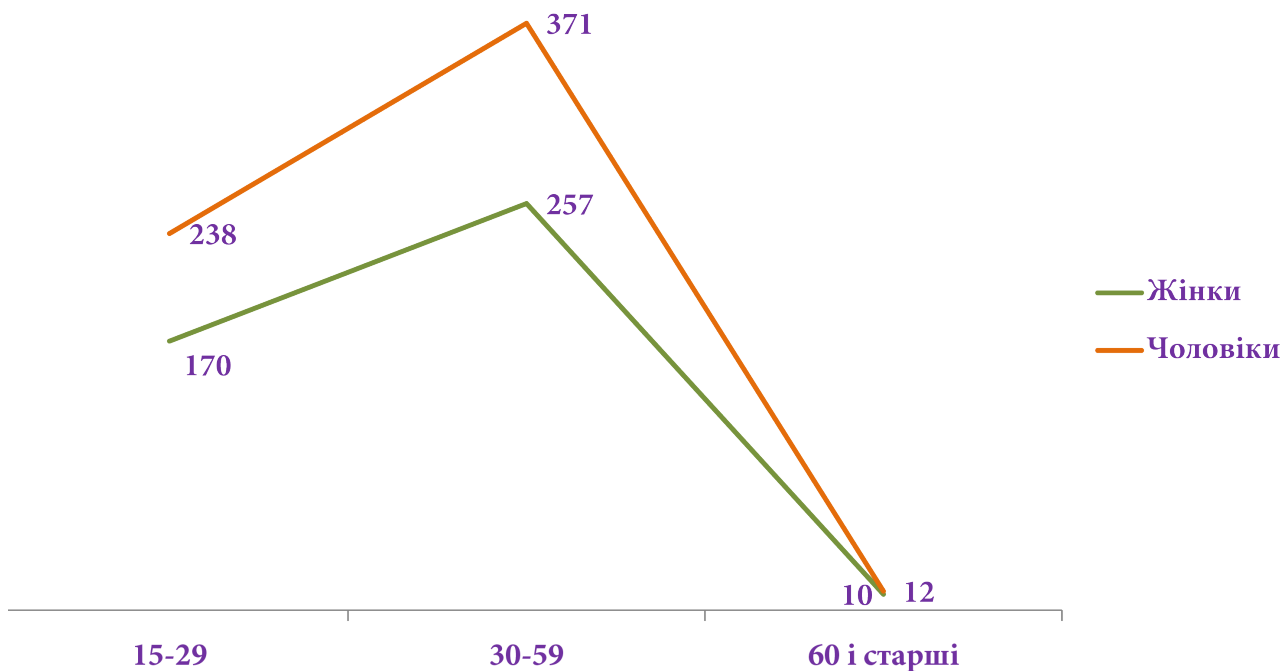
5.5. Кількість хворих зі встановленим діагнозом злоякісного новоутворення за віковими групами та статтю за 2019 р., осіб

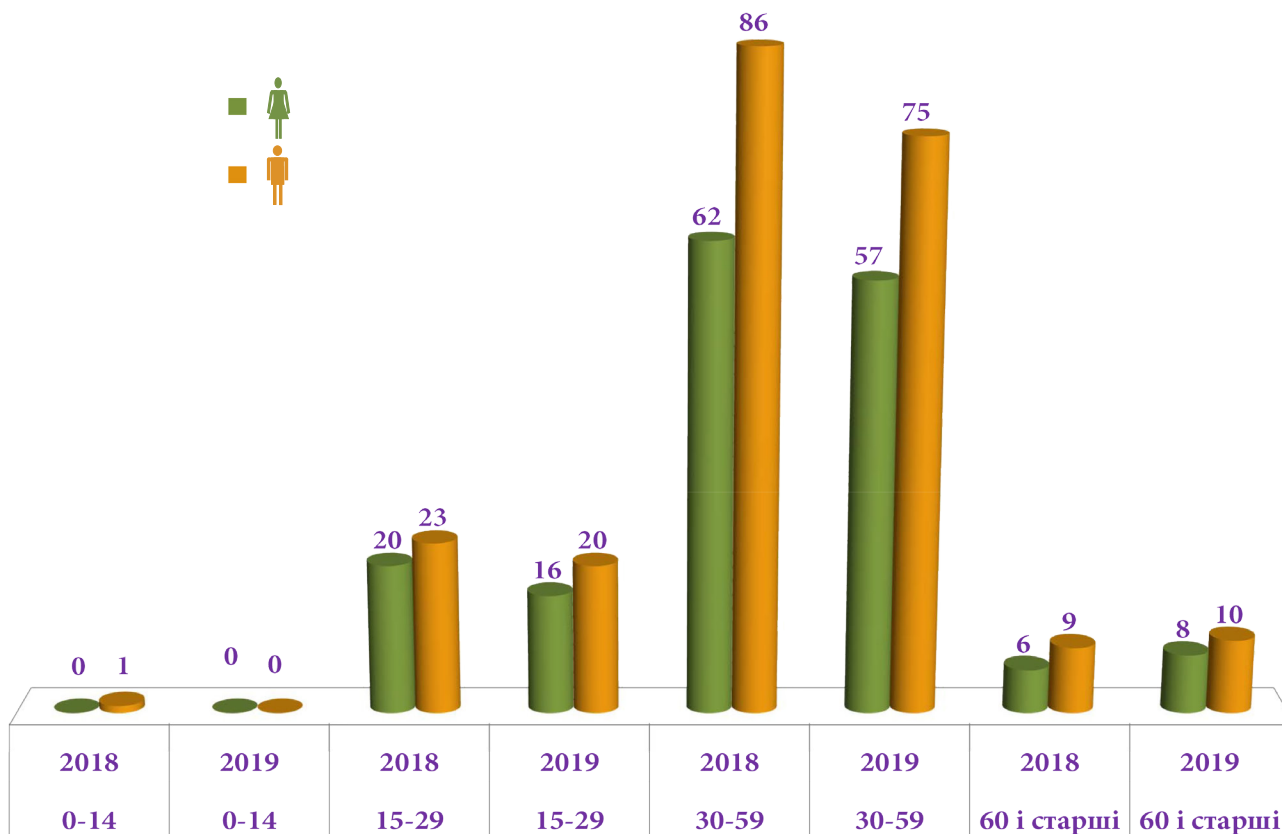
5.6. Кількість ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД станом на 01 жовтня 2019 р., осіб

5.7. Кількість хворих зі встановленим діагнозом гонококової інфекції (гонореї) за віковими групами за статтю за 2019 р., осіб

5.8. Кількість хворих з встановленим діагнозом сифілісу за віковими групами, за статтю, осіб

КОМЕНТАР ДО РОЗДІЛУ 5. ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я

З урахуванням епідеміологічної ситуації в країні та у світі в цілому значущість здоров'я визначається як універсальна цінність, яка стосується кожного, не залежно від достатку, віку, раси, віросповідання. Це невід'ємне право людини, важливість забезпечення якого зростає з кожним роком: люди намагаються підвищити якість свого життя, тим самим подовжуючи його тривалість, мати кращий рівень здоров'я, як фізичного, так і психологічного.

На даний момент по Дніпропетровській області найпоширенішими захворюваннями, що призводять до летальних результатів, є хвороби системи кровообігу, особливо ішемічна хвороба серця, від якої помирають у більшості випадків жінки, ніж чоловіки (57% та 43% відповідно); злякисні новоутворення – кількісний показник причини смерті як жінок, так і чоловіків майже однаковий (47% і 53% відповідно); хвороби органів травлення, у результаті яких помирають частіше особи чоловічої статі (60%). Деякі інфекційні й паразитарні хвороби забирають життя чоловіків майже вдвічі частіше, ніж жінок (особливо це стосується туберкульозу). Інфекційні захворювання, що передаються статевим шляхом (гонококова інфекція, сифіліс), виявляють переважно у чоловіків у віці від 30 до 59 років.

Смертність чоловіків за різними причинами перевищує смертність жінок майже в 4 рази. Окрім хвороб та самоушкоджень, серед чоловіків переважають такі причини смерті, як отруєння і дія алкоголю, транспортні нещасні випадки, отруєння, спричинені іншими отруйними речовинами, наслідки нападу та нанесення ушкоджень, утоплення й занурення у воду, падіння. Серед жінок основними причинами смерті є транспортні нещасні випадки, отруєння і дія алкоголю, наслідки нападу та нанесення ушкоджень, падіння. Смертність від навмисних самоушкоджень демонструє виражений дисбаланс з боку чоловічої статі: у 4,5 рази (за даними 2019 року) чоловіки частіше завдають собі навмисних ушкоджень, не сумісних з життям, що вказує на їх більш слабкий, невірноважений психологічний стан.

У регіоні також нараховується велика кількість хворих з поставленим діагнозом злякисного новоутворення. У дитячому віці до 14 років діагноз встановлюють у хлопчиків майже вдвічі частіше, ніж у дівчаток. Починаючи з 15 років цю хворобу переважно виявляють у дівчат та жінок, найчастіше у середньому віці та у віці 60 років і старше. Загалом статистика хворих зі встановленим діагнозом злякисного новоутворення по Україні нараховує більше 136 тис. осіб, з яких чоловіків 48%, а жінок – 52%.

Більше 2 тисяч осіб у Дніпропетровській області, за даними 2019 року, – люди зі встановленим діагнозом активний туберкульоз, серед яких основна частка дорослого населення – 95%. Дітей віком до 14 років – 4%. По Україні в цілому за цей період виявлено 20 643 особи, серед яких чоловіків 68%, а жінок – 32%.

З 2019 року людство зіткнулося з невідомим раніше вірусом Sars-CoV-2 та хворобою, яку він викликає, – COVID-19. Через стрімке розповсюдження інфекції коронавірус не оминув Україну та наш регіон зокрема. За останніми даними (жовтень 2020 року), на COVID-19 у Дніпропетровській області захворіли понад 14,5 тис. людей. По Україні цей показник сягає майже 380 тис. осіб. За інформацією Центру громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України, серед підтверджених випадків захворювання на коронавірусну хворобу превалює жіноче населення (60%).

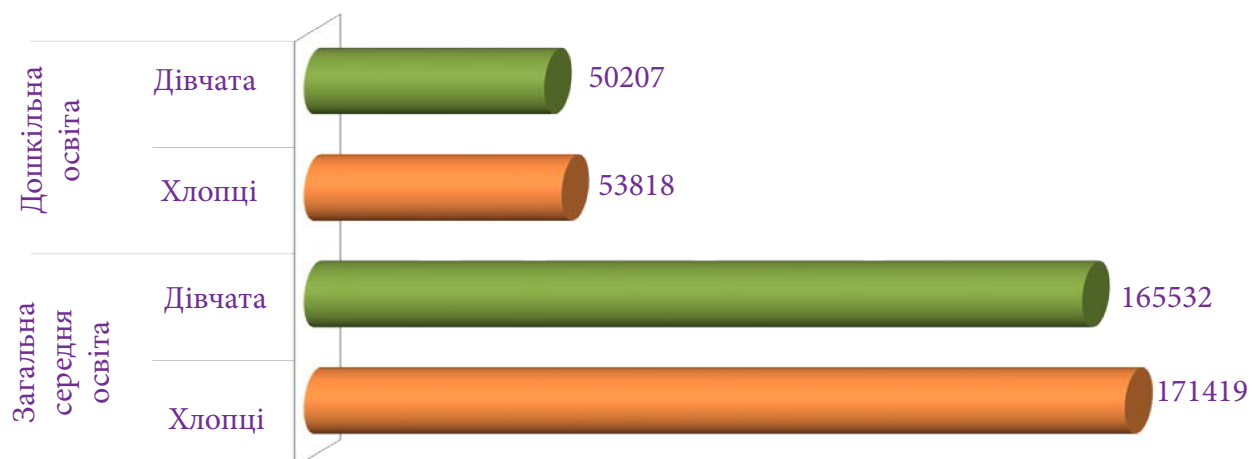
Система охорони здоров'я відіграє ключову роль у зміцненні, збереженні та досягненні найвищого рівня здоров'я населення. Для його покращення необхідно підвищити якість та доступність надання медичних послуг для всіх верств населення, впроваджувати нові медичні технології, пропагувати здоровий спосіб життя, покращувати екологічну ситуацію в регіоні.

РОЗДІЛ 6. ОСВІТА

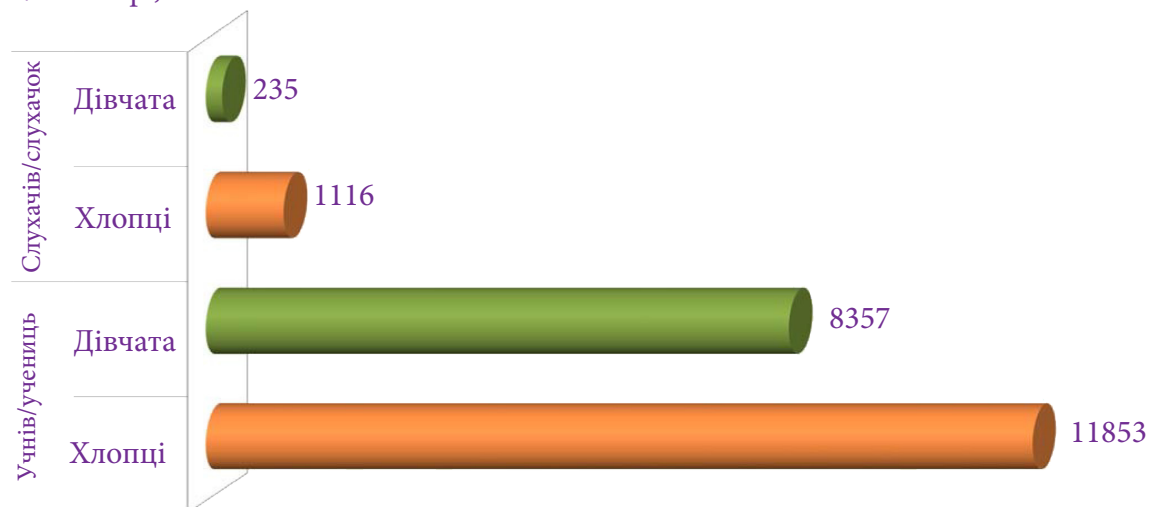
6.1. Мережа закладів освіти по області у 2019/2020 н.р., одиниць

Заклади дошкільної освіти	986
Заклади загальної середньої освіти	856
Заклади позашкільної освіти	156
Заклади професійної (професійно-технічної) освіти	62
Заклади вищої освіти I - II рівнів акредитації (коледжі, технікуми, училища)	58
Заклади вищої освіти III - IV рівнів акредитації (університети, академії, інститути)	22

6.2. Розподіл здобувачів / здобувачок дошкільної та загальної середньої освіти за статтю у 2019/2020 н.р., осіб

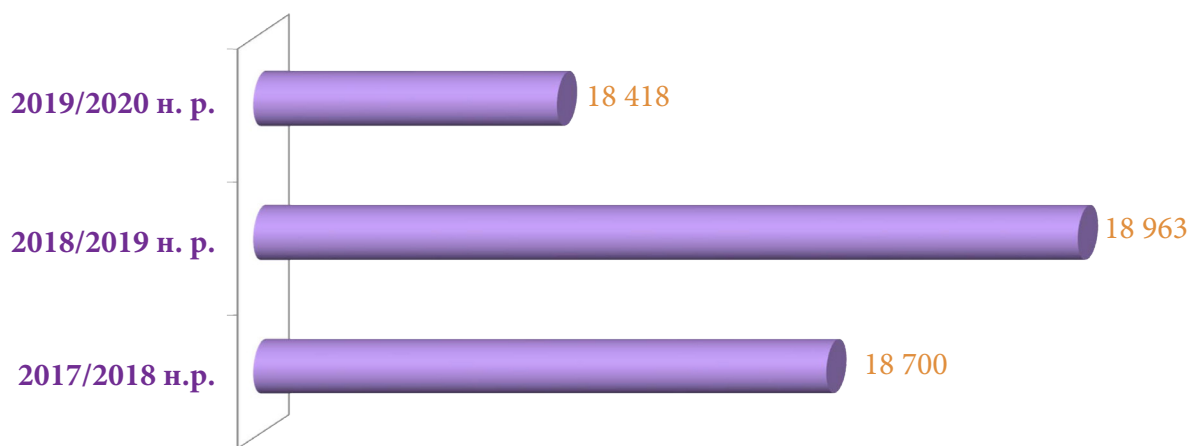
6.3. Розподіл здобувачів / здобувачок професійної (професійно-технічної) освіти за статтю у 2019/2020 н.р., осіб

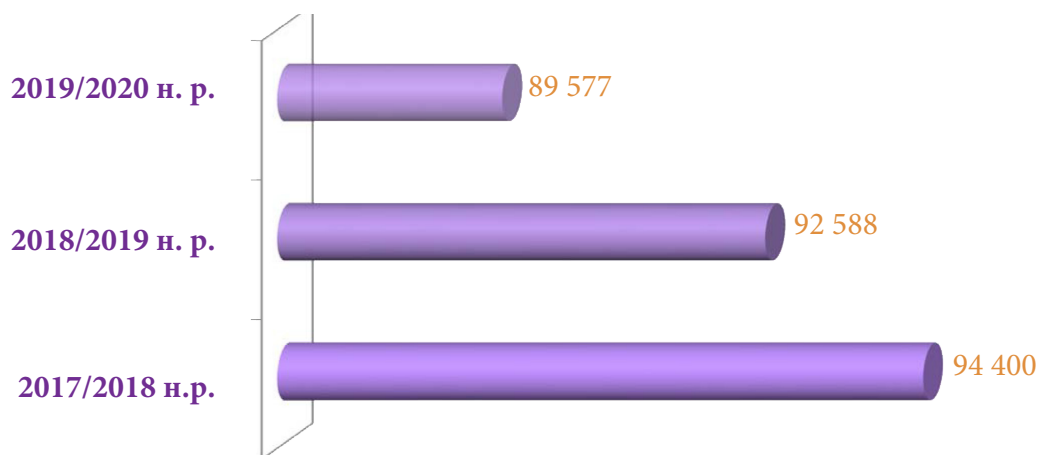
6.4. Розподіл дітей шкільного віку за причинами, з яких вони не здобувають повну загальну середню освіту, %

6.5. Кількість студентів / студенток закладів вищої освіти I-II рівнів акредитації, осіб

6.6. Кількість студентів / студенток закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації, осіб

РОЗДІЛ 6. ОСВІТА

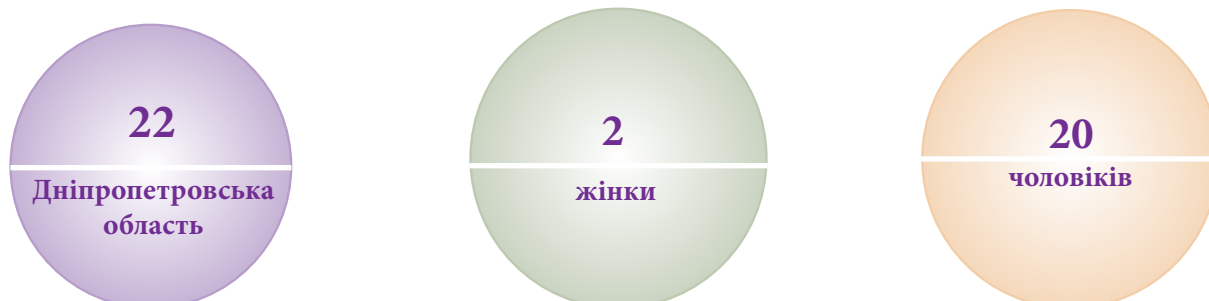
6.7. Розподіл студентів / студенток закладів вищої освіти на початок 2018/2019 н.р. за статтю, осіб

	I-II рівні акредитації (коледжі, технікуми, училища)	III-IV рівні акредитації (університети, академії, інститути)	Всього
	10460	42678	53138
	8503	49910	58413
Всього	18963	92588	111551

6.8. Розподіл студентів / студенток закладів вищої освіти на початок 2019/2020 н.р. за статтю, осіб

	I-II рівнів акредитації (коледжі, технікуми, училища)	III-IV рівнів акредитації (університети, академії, інститути)	Всього
	10204	41051	51255
	8214	48526	56740
Всього	18418	89577	107995

6.9. Розподіл керівників / керівниць закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації за статтю на 1 січня 2020 р., осіб

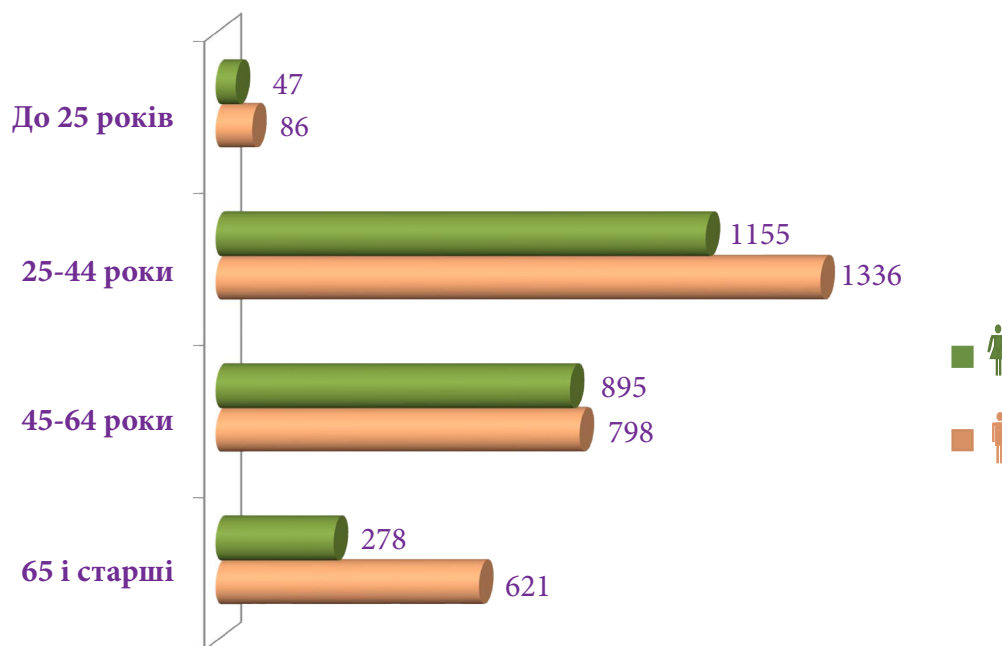
6.10. Кількість працівників / працівниць, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок у 2019 р., осіб

Доктори наук	346
Доктори філософії та кандидати наук	896
Дослідники	4394
Допоміжний персонал	1671
Техніки	1869

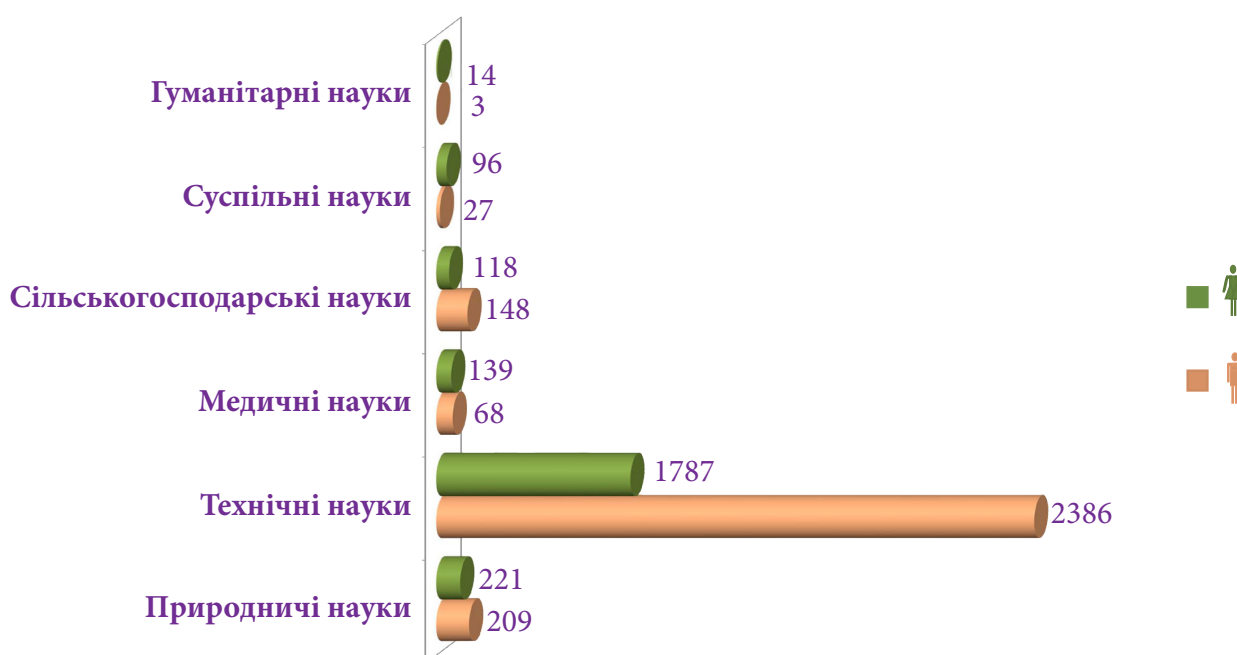

6.11. Відомості про дослідників / дослідниць у 2019 році, осіб

Розподіл дослідників/дослідниць за віком

Розподіл дослідників/дослідниць за галузями наук

КОМЕНТАР ДО РОЗДІЛУ 6. ОСВІТА

Освіта є важливим чинником становлення й розвитку особистості та повинна задовольняти освітні потреби кожної людини та населення загалом.

Сучасна мережа закладів освіти Дніпропетровської області, яка характеризується різними формами підпорядкування, є достатньо розгалуженою і забезпечує здобуття освіти дітей та дорослих на різних рівнях (дошкільна, загальна середня, позашкільна, професійна (професійно-технічна), фахова передвища, вища) та у різних формах. Серед закладів, що функціонують на території області, переважають заклади дошкільної освіти та загальної середньої освіти (46% та 40% відповідно).

Значний розрив між хлопцями і дівчатами спостерігається у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Так, у 2019/2020 навчальному році хлопців, які здобували освіту цього рівня, було в 1,5 рази більше, ніж дівчат, а слухачів серед них у 5 разів більше, ніж слухачок.

Серед студентів / студенток закладів вищої освіти I-II рівнів акредитації – коледжів, технікумів, училищ – переважають жінки (більш ніж на 10%), а чоловіків більше здобувають освіту в закладах вищої освіти III-IV рівнів акредитації – університетах, академіях, інститутах (на 8%).

Зниження рівня народжуваності, відтік молоді з нашої країни та, зокрема, регіону за кордон (як на навчання, так і для пошуку роботи) призводить до зниження чисельності здобувачів / здобувачок освіти. Так, лише за останній рік кількість студентів / студенток вищих закладів освіти I-II рівнів акредитації скоротилася на 545 осіб. Скорочення контингенту спостерігається і в закладах вищої освіти III – IV рівнів акредитації: з 2017 по 2020 роки чисельність студентів / студенток в університетах, академіях та інститутах знизилася на 4 823 особи.

Право дітей на освіту відіграє важливу роль у формуванні суспільства. Проте, з певних обґрунтованих причин до 6 тис. дітей області віком від 6 до 18 років не здобувають повну загальну середню освіту. З них майже 33 % навчаються у спеціальних закладах для осіб з особливими освітніми потребами для здобуття початкової та базової середньої

освіти; 13% не навчаються за станом здоров'я.

Виклик часу, особливо в умовах пандемії коронавірусу, вимагає пошуку нових рішень стосовно організації навчального процесу в закладах освіти. COVID-19 вніс у II половині 2019-2020 та на початок 2020-2021 навчальних років свої корективи до «освітнього формату»: необхідність приймати педагогічними та науково-педагогічними колективами інноваційні рішення за короткий проміжок часу та запроваджувати дистанційне навчання з використанням різних веб-серверів, платформ, ресурсів і соціальних мереж.

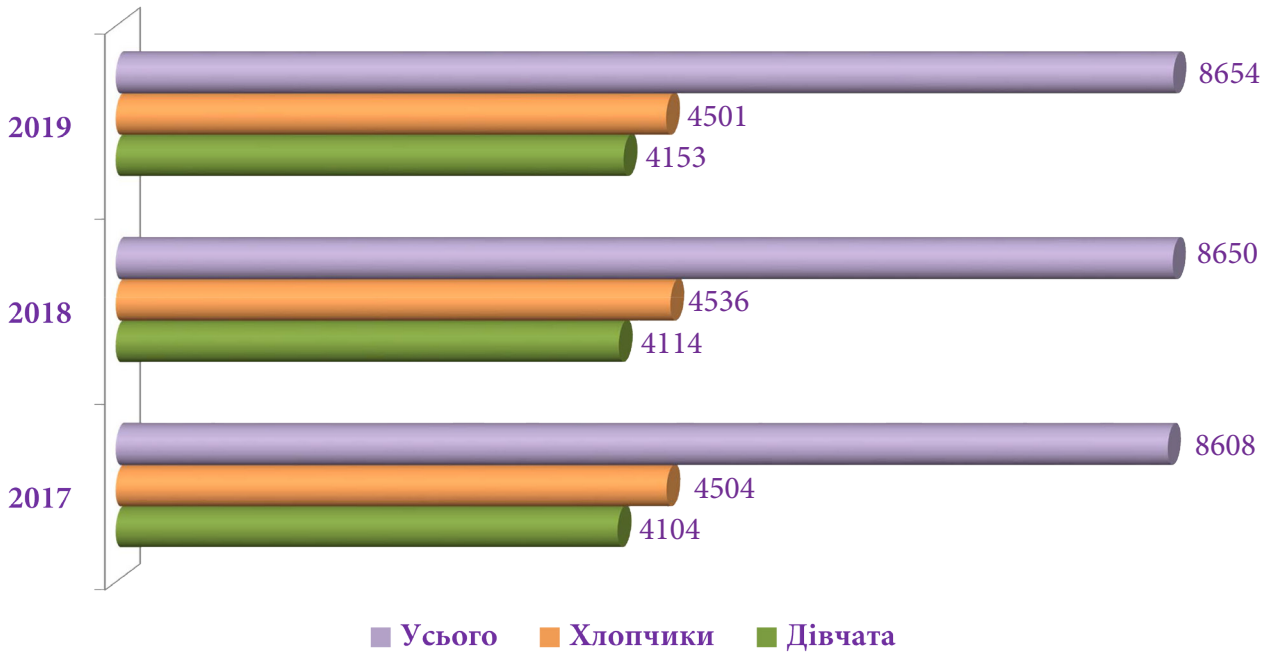
Дніпропетровська область має потужний науковий потенціал науковців / науковиць та дослідників / дослідниць. Особливо широко представлений він у таких галузях, як технічні, природничі й сільськогосподарські науки. Чоловіки-дослідники кількісно переважають жінок у науці з різницею в 466 осіб. В технічній галузі чоловіків-дослідників на 599 більше, ніж жінок-дослідниць. На 30 більше чоловіків, ніж жінок в сільськогосподарській галузі. В природничій, медичній, суспільній та гуманітарній галузях переважають жінки-дослідниці. Щодо вікових категорій дослідників / дослідниць, то найчисельнішою виявилася вікова категорія 25-44 років. Поступається їй категорія дослідників / дослідниць у віці 45-64 років. Наймолодші науковці / науковиць у віці до 25 років виявилися найменш чисельною категорією.

Підтримка як молодих науковців / науковиць, так і вже досвідчених необхідна сьогодні не тільки для сприяння вирішенню актуальних проблем розвитку нашого регіону, суспільства, а й для інтеграції регіональної науки до світового наукового простору.

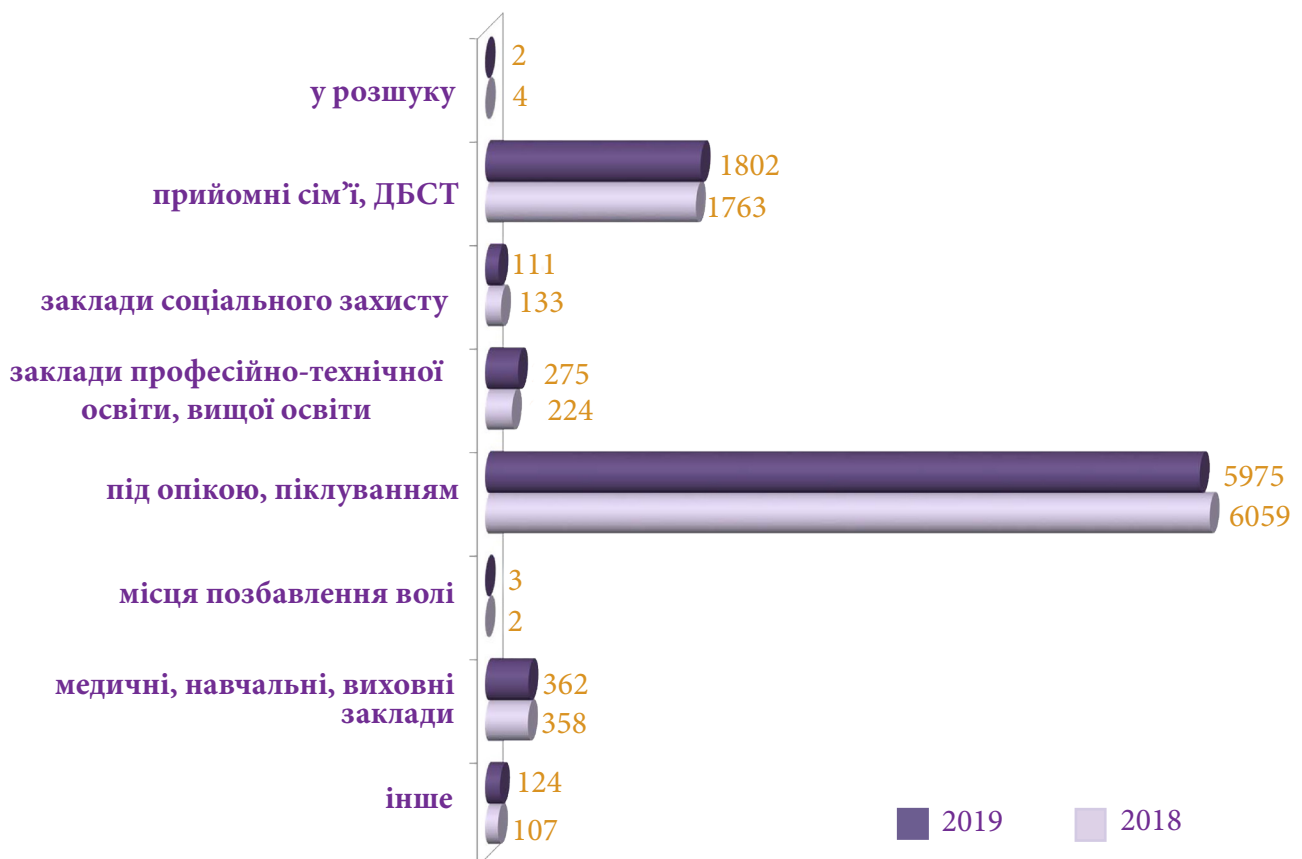
РОЗДІЛ 7. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ

7.1. Відомості про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у Дніпропетровській області

Розподіл дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, за статтю, осіб

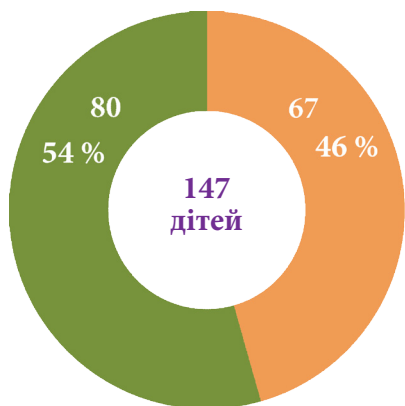
Розподіл дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, за місцем перебування, осіб

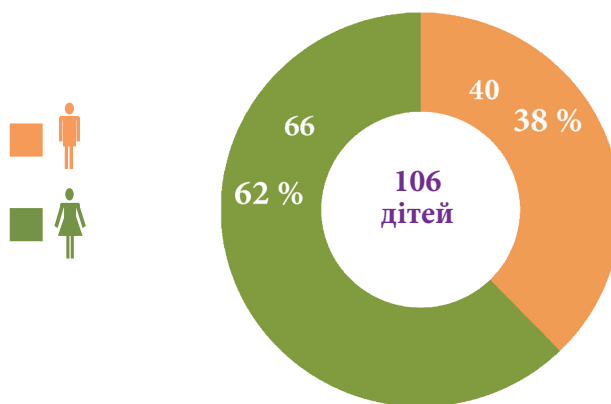
РОЗДІЛ 7. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ

7.2. Показники усиновлених дітей із загальної кількості усиновлених громадянами / громадянками України, у 2017 р., %

діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування

діти, які проживають з одним із батьків і усиновлені вітчимою (мачухою)

7.3. Склад прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу у 2020 р., осіб

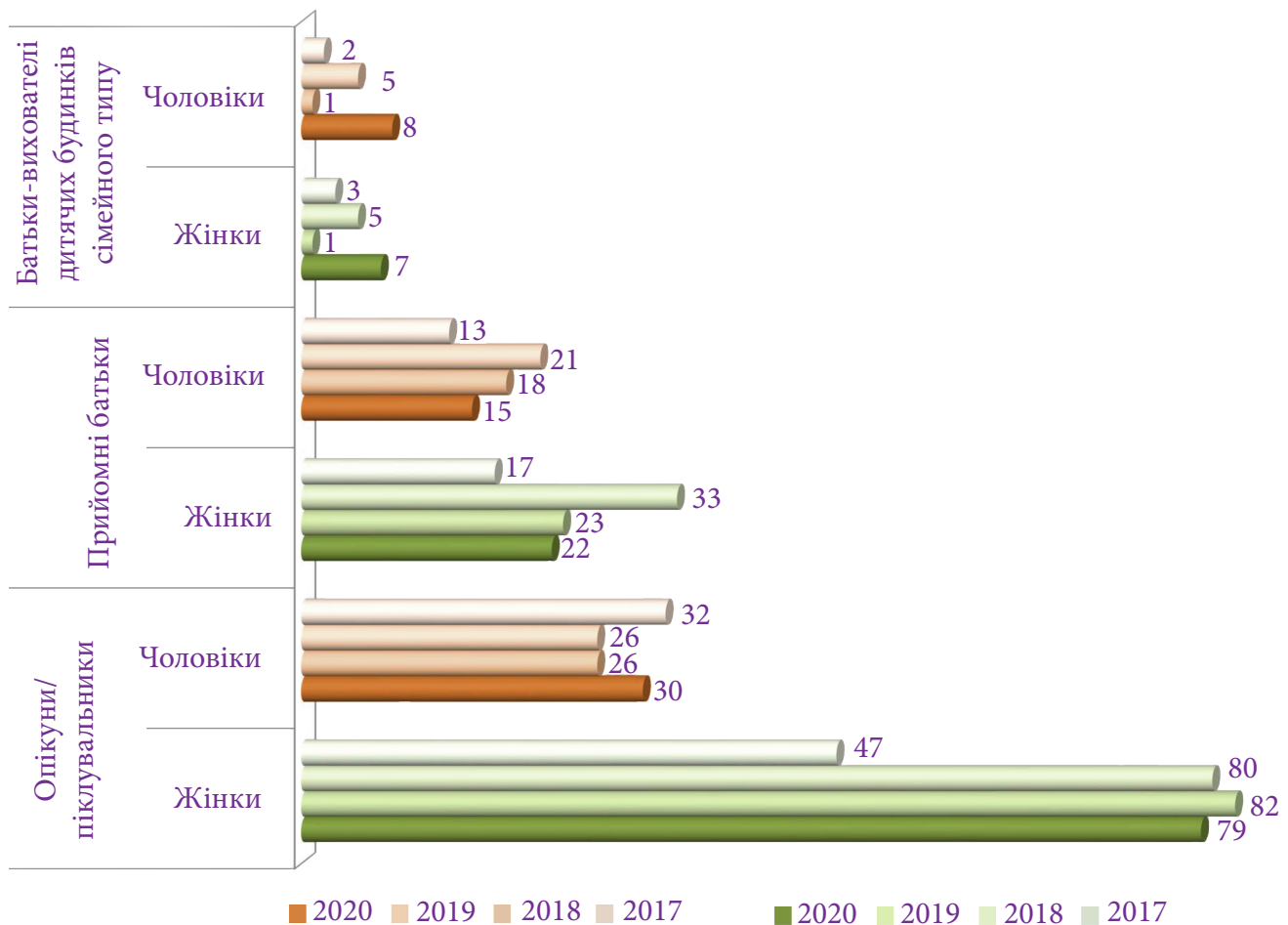
- 0-6 років
- 6-12 років
- 12-18 років
- діти з обмеженими можливостями

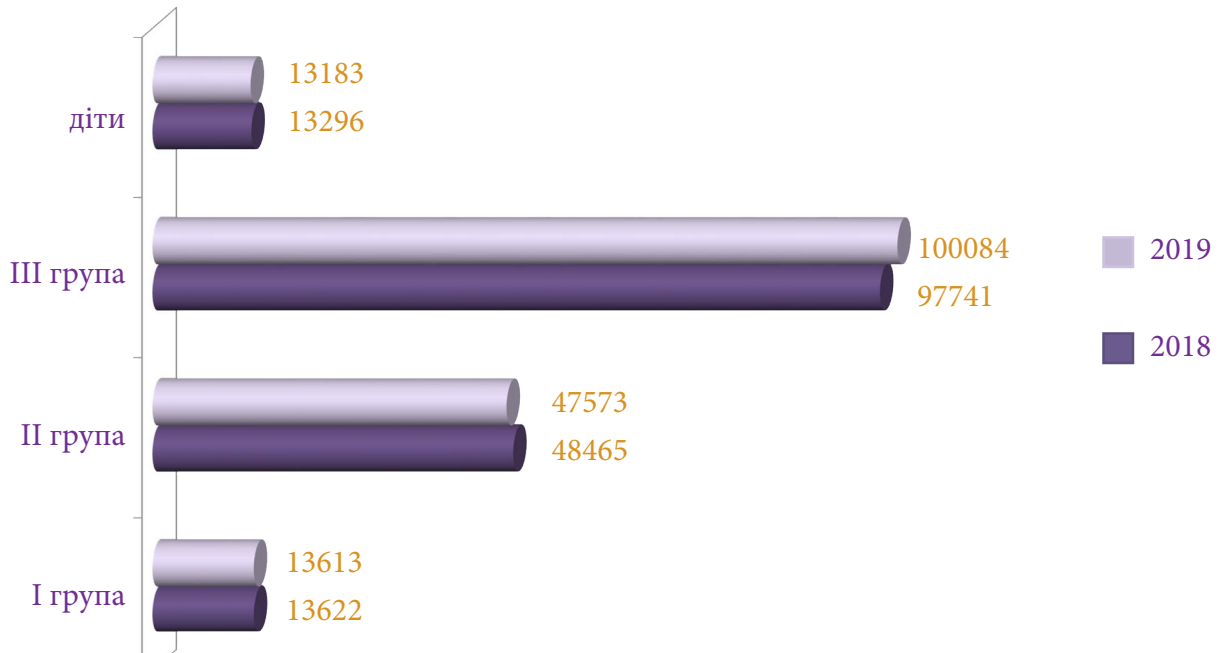
7.4. Кількість подань кандидатів / кандидаток в опікуни / піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі, одиниць

	2018						2019						I півріччя 2020					
	Опікуни/ піклувальники		Прийомні батьки		Вихователі дитячих будинків		Опікуни/ піклувальники		Прийомні батьки		Вихователі дитячих будинків		Опікуни/ піклувальники		Прийомні батьки		Вихователі дитячих будинків	
	ж	ч	ж	ч	ж	ч	ж	ч	ж	ч	ж	ч	ж	ч	ж	ч	ж	ч
Область	85	26	28	20	1	1	80	28	33	21	5	5	47	32	17	13	3	2
Міста	66	18	21	16	1	1	64	21	26	15	3	2	32	21	11	7	3	2
Райони	19	8	7	4	0	0	16	7	7	6	2	3	15	11	6	6	0	0

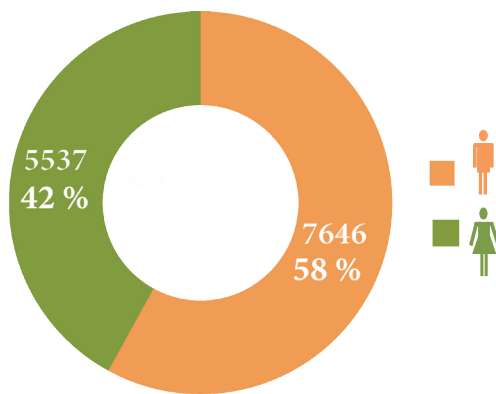
7.5. Кількість підготовлених кандидатів / кандидаток в опікуни / піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі, осіб

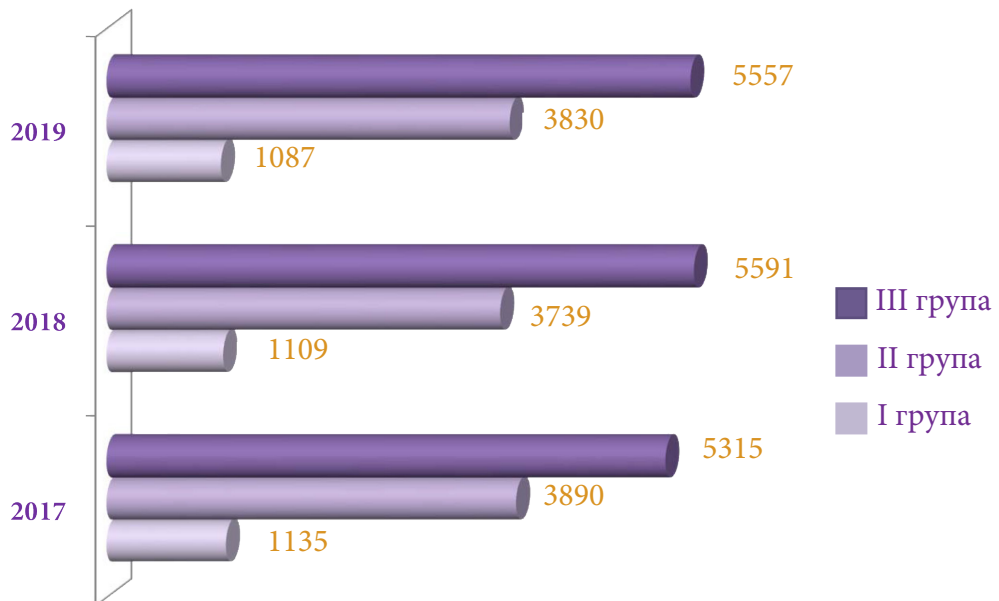
7.6. Відомості про осіб з обмеженими можливостями, осіб

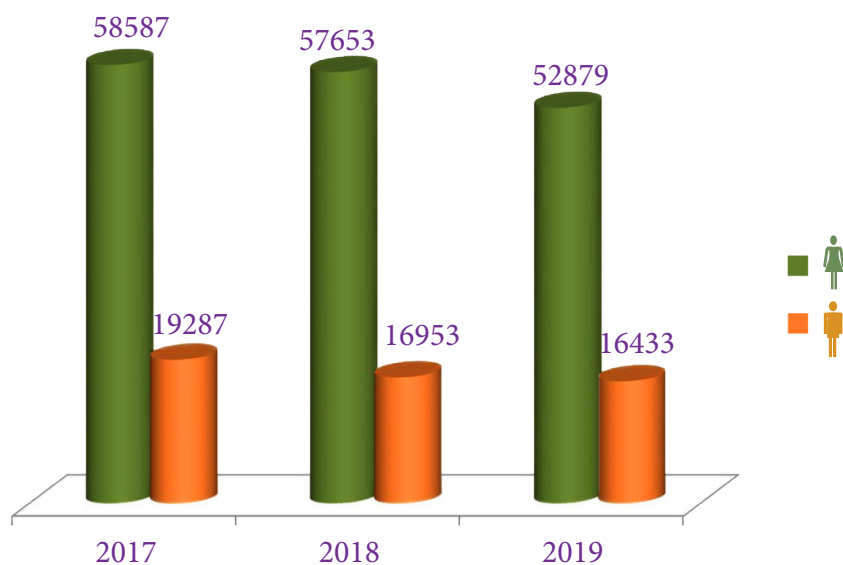
7.7. Розподіл дітей з обмеженими можливостями за статтю у 2019 р., осіб

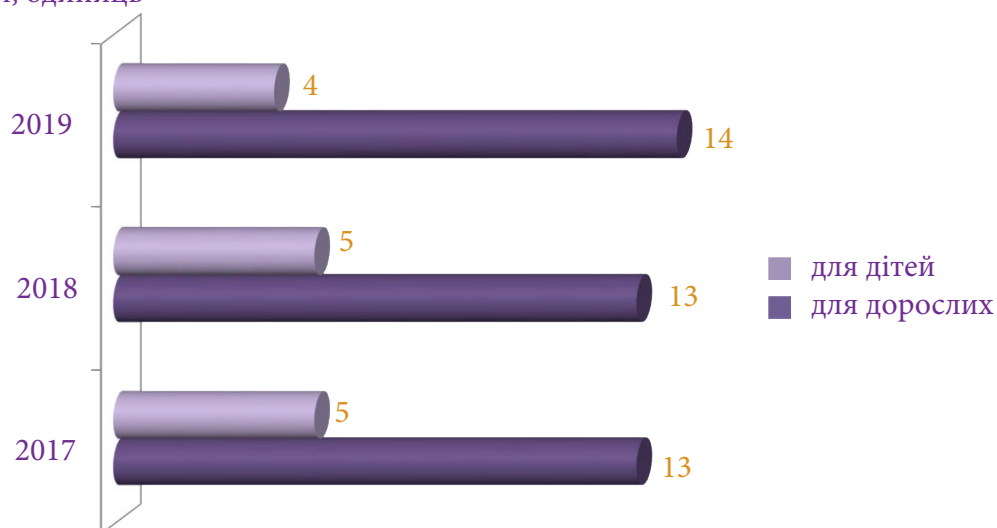
7.8. Розподіл уперше визнаних осіб з обмеженими можливостями за групами, осіб

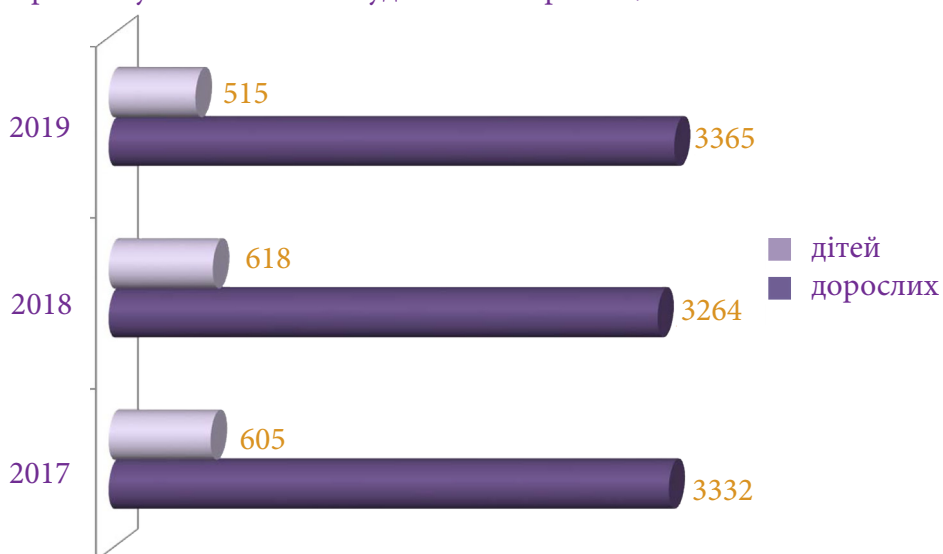
7.9. Показники обслуговування громадян / громадянок, які виявлені та які перебували на обліку у зв'язку зі складними життєвими обставинами і потребували надання соціальних послуг, за статтю, осіб

7.10. Кількість будинків-інтернатів для громадян / громадянок похилого віку та осіб з обмеженими можливостями, одиниць

7.11. Відомості про обслугованих осіб в будинках-інтернатах, осіб

7.12. Розподіл підопічних у будинках-інтернатах для дорослих за віком та статтю, осіб

КОМЕНТАР ДО РОЗДІЛУ 7. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ

Соціальний захист населення є одним із пріоритетних напрямів державної та регіональної політики та особливо значущим для соціального середовища.

Упродовж останніх трьох років у Дніпропетровській області показники чисельності дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, залишаються майже незмінними: у 2017 році – 8 608 осіб, у 2018 році – 8 650, а у 2019 році – 8 654 осіб. Серед них хлопців на 10% більше.

Серед усиновлених дітей, перевага надається дівчатам: 80 проти 67 хлопців серед категорії дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Причому така тенденція спостерігається як при внутрішньому, так і при міжнародному усиновленні. Серед дітей, які проживають з одним з батьків та усиновлені вітчимою (мачухою) дівчат також більше – 66 проти 40 хлопців. Таким чином, спостерігається своєрідна гендерна деформація – дівчат частіше і більш охоче забирають. Такий загальний тренд притаманний не тільки Україні, а й усьому світові. Середньостатистичні прийомні батьки шукають здорову маленьку дівчинку без братів і сестер.

Детальний розгляд даних відносно опікунів/опікунок, піклувальників / піклувальниць, прийомних батьків та вихователів / виховательок дитячих будинків свідчить, що у поточному році є незначна позитивна динаміка в цьому напрямку: бажаючих стати опікуном / опікункою чи прийомними батьками трохи більше, ніж у 2018-2019 рр., незважаючи на те, що у суспільстві наявні високі вимоги до осіб, які виявили намір виховувати нерідну дитину.

Якщо аналізувати дані про опікунів/опікунок та піклувальників / піклувальниць за статтю, то серед них наявна гендерна диспропорція: домінують жінки (у співвідношенні приблизно 3 до 1), і ця ситуація не змінюється вже протягом трьох років, що знову таки підводить до стереотипізованого погляду на розподіл гендерних ролей у суспільстві.

З прийомними батьками ситуація краща – жінки теж превалюють, але різниця між їхньою кількістю та кількістю чоловіків незначна.

Більш-менш рівна ситуація з вихователями /

виховательками дитячих будинків – тут кількість жінок-виховательок приблизно така ж, як кількість чоловіків-вихователів.

Стосовно осіб та дітей з обмеженими можливостями до 18 років, то їх чисельність залишається теж майже незмінною. Лише серед уперше визнаних осіб з обмеженими можливостями наявна незначна тенденція до зменшення у порівнянні з 2017 роком у категорії осіб I та II груп інвалідності.

Серед осіб, які виявлені та які перебували на обліку у зв'язку зі складними життєвими обставинами і потребували надання соціальних послуг, протягом 2017-2019 рр. спостерігається помітне зниження показників: так у 2017 році осіб вказаної категорії було зареєстровано 77 874, у 2018 році – 74 606, а у 2019 році – вже 69 312. Але тут є особливість: кількість жінок, які потребують надання соціальних послуг значно вища, ніж кількість чоловіків – дисбаланс приблизно 3 до 1.

Також, за оцінкою показників з 2017 по 2019 рр., виявлено розбіжності у гендерній пропорції серед осіб, які є підопічними будинків-інтернатів. У віковій групі 18-35 років співвідношення чоловіків / жінок приблизно однакове. У 36-60 років кількість чоловіків майже вдвічі перевищує кількість жінок. Починаючи з 61 року ситуація протилежна – жінок стає більше, і, якщо у віці 61-79 років ця різниця не є суттєвою, то серед осіб за 80 років жінок стає вже втричі більше. Це, більш за все, пов'язане з тривалістю життя населення взагалі у країні та Дніпропетровському регіоні, зокрема.

Регіональна система соціального захисту населення виступає невід'ємною частиною державної системи. Від успішної реалізації соціальних функцій на місцевому рівні залежать не тільки умови життя населення конкретної території, але і загальні перспективи економічного розвитку країни.

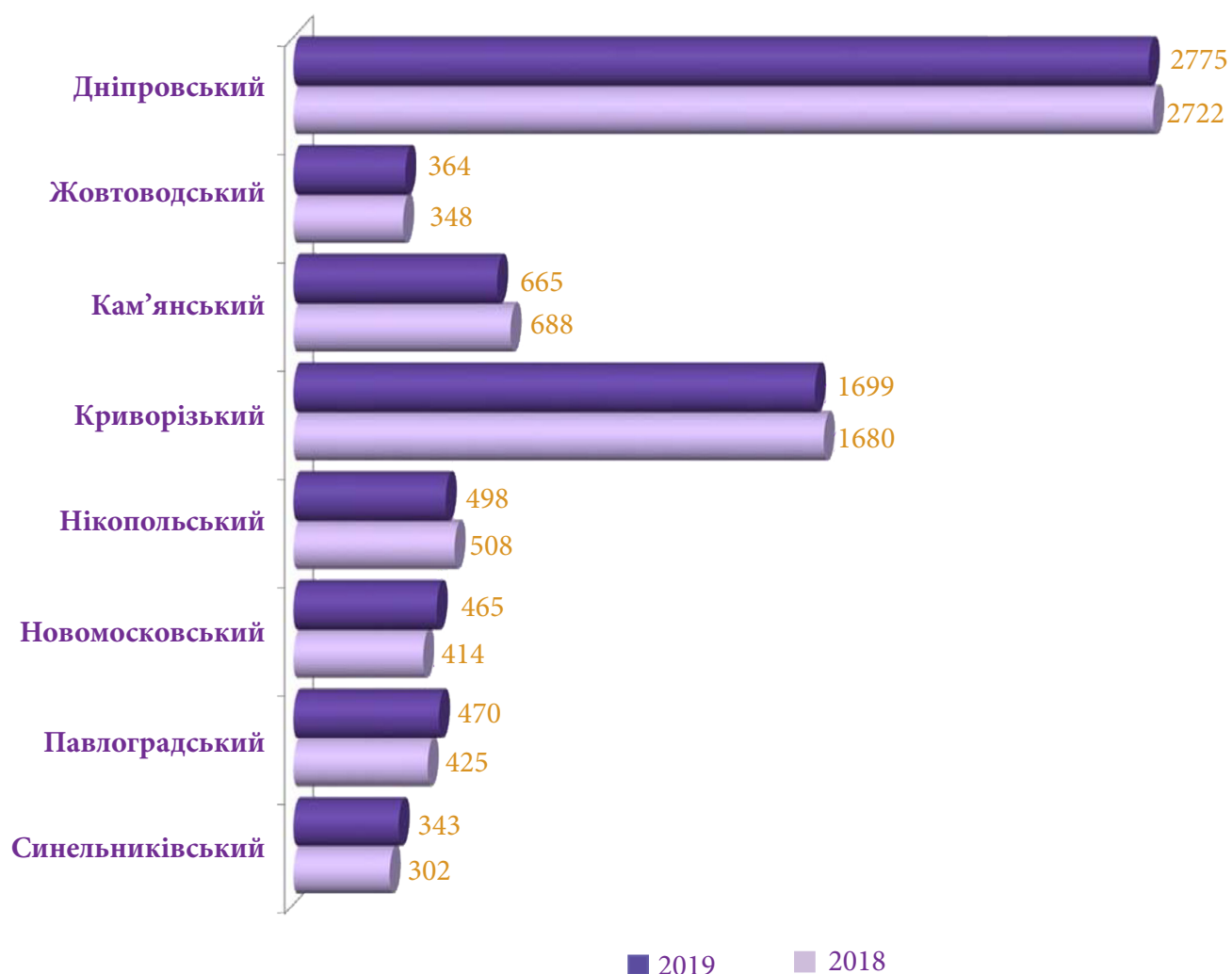
РОЗДІЛ 8. ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ

8.1. Склад поліції Дніпропетровської області

Загальна кількість поліцейських у Дніпропетровській області, осіб

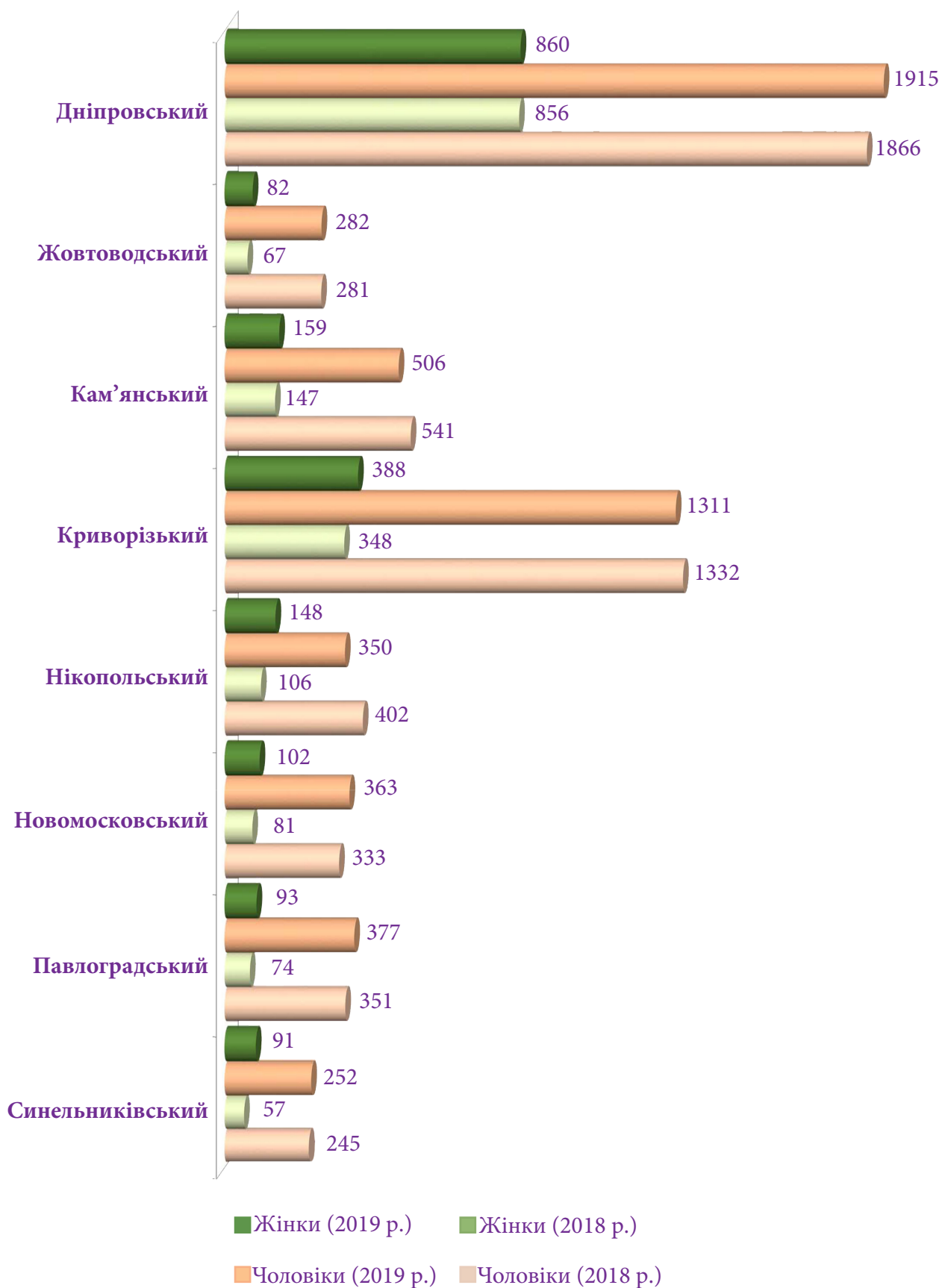
Рік	Всього		
2018	7 087	1 736	5 351
2019	7 279	1 923	5 356

8.2. Розподіл працівників / працівниць поліції за територіальними відокремленими підрозділами Головного управління національної поліції в Дніпропетровській області (далі – відділи поліції та підпорядковані їм відділення), осіб

8.3. Розподіл працівників / працівниць поліції за статтю

Кількість чоловіків та жінок серед працівників / працівниць поліції із загальної кількості у відділах поліції та підпорядкованих їм відділеннях поліції, осіб

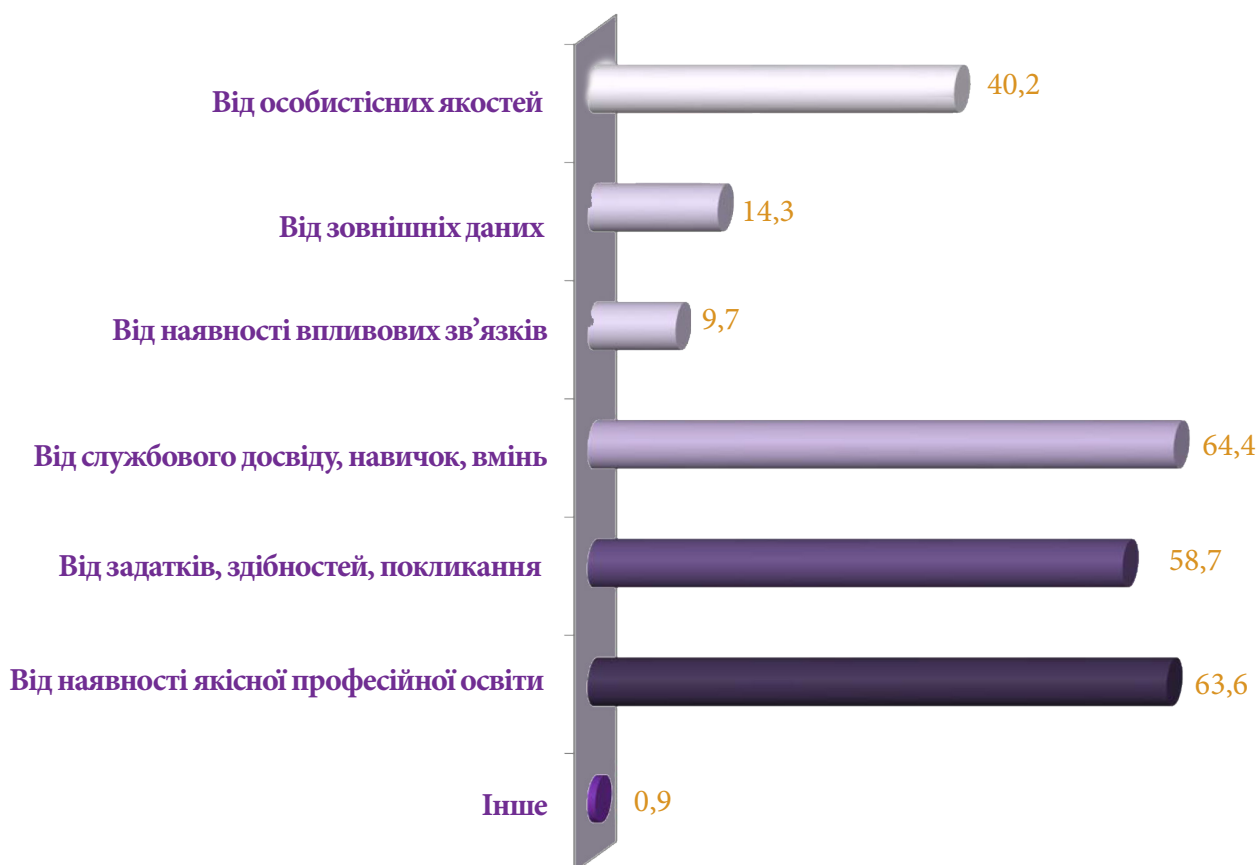

8.4. Результати опитування курсантів / курсанток Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ за темою: «Жінка у поліції», що було проведено восени 2019 р.

Як Ви вважаєте, чи існує зараз дискримінація жінок (дівчат) під час вступу до закладів вищої освіти, які готують працівників / працівниць поліції?, %

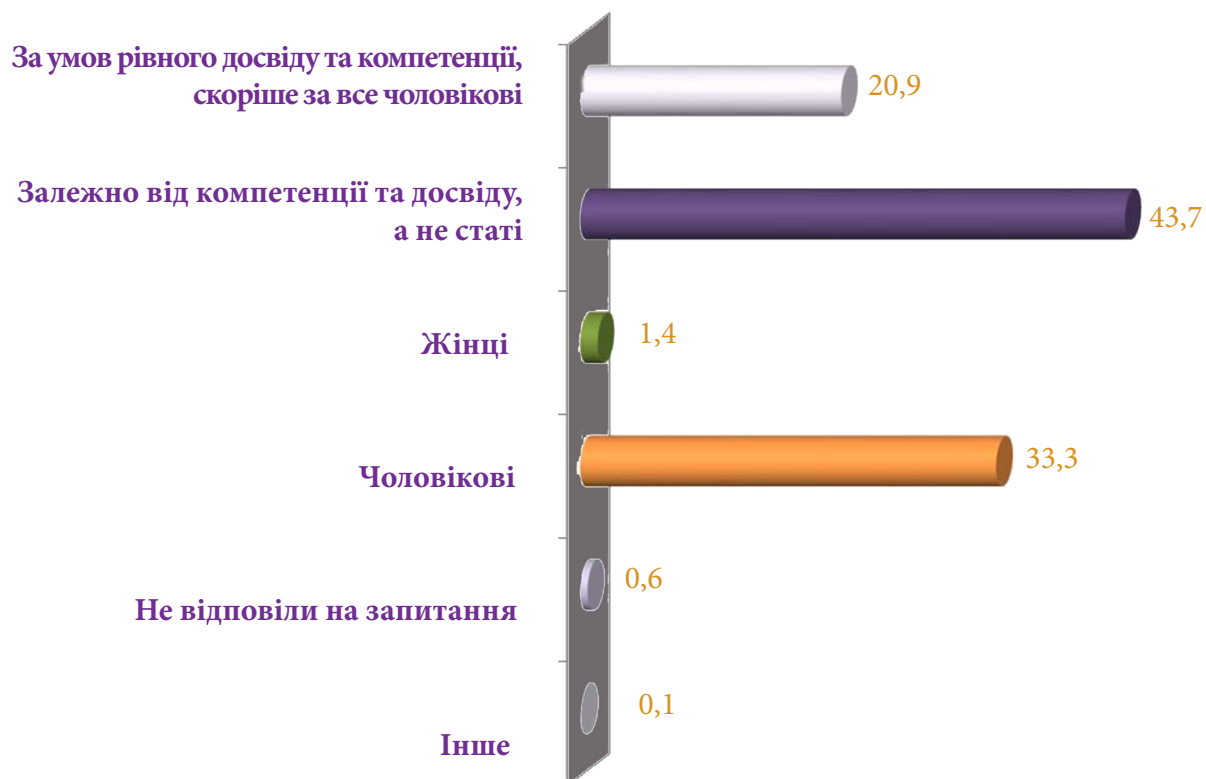
Від чого, на Вашу думку, залежить успіх жінки у професійній діяльності у поліції?, %

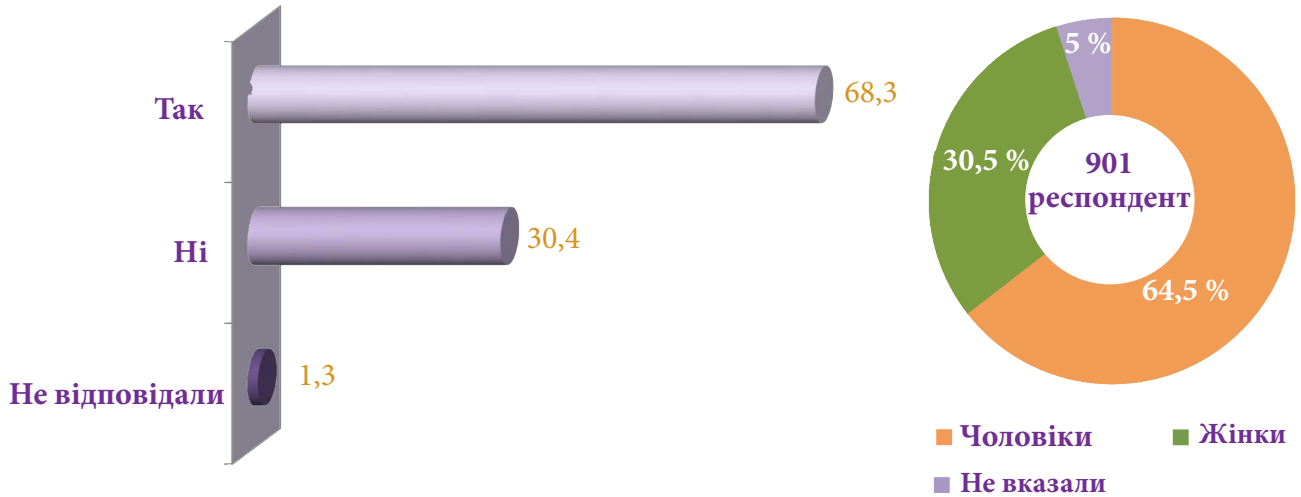
Що, на Вашу думку, спонукає жінок йти на службу в поліцію?, %

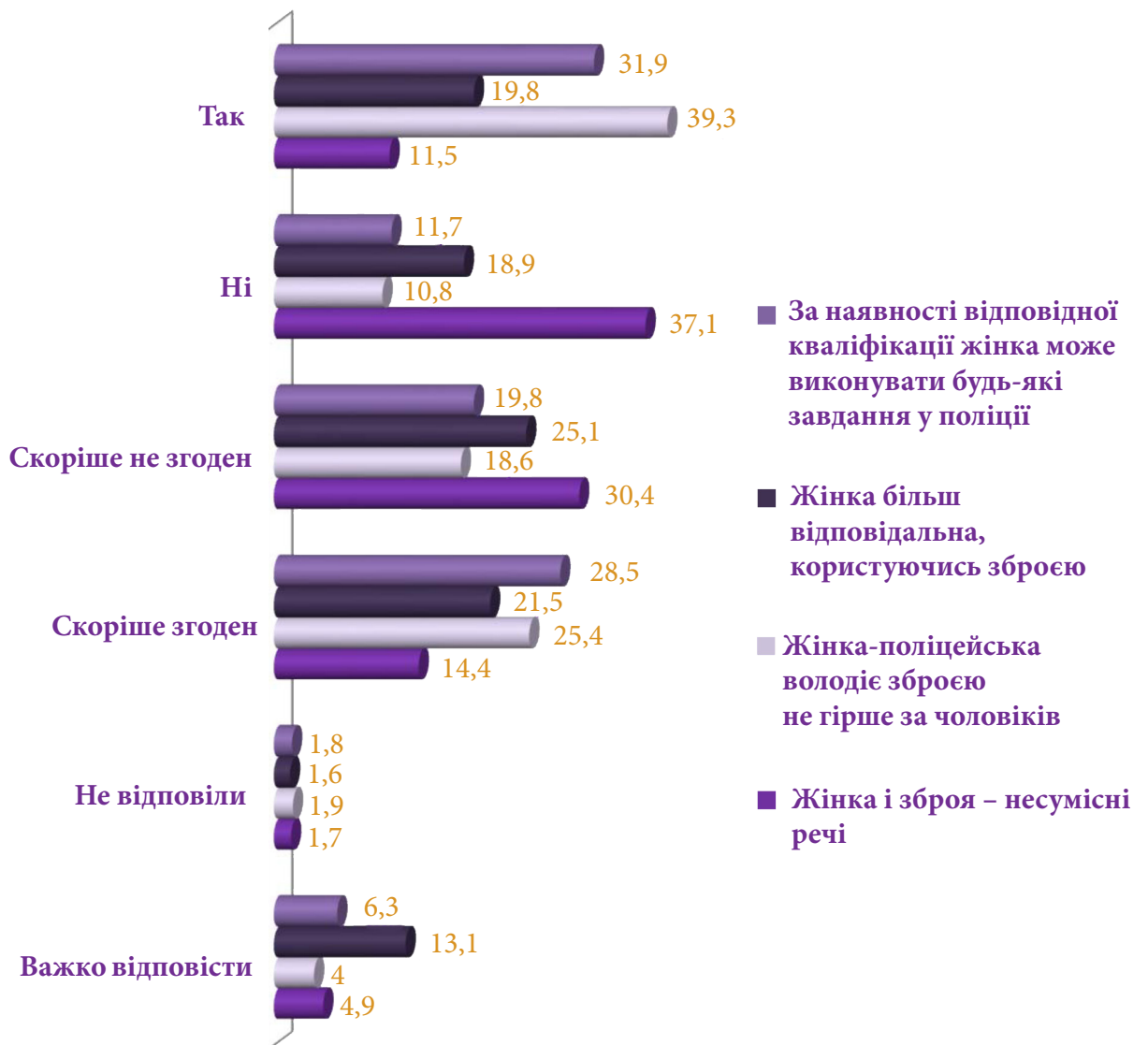
Під час виконання небезпечного завдання, кому Ви б віддали перевагу в якості напарника / напарниці?, %

На Вашу думку, чи є жінки рівноправними співробітницями у поліції?, %

Якою мірою Ви згодні з нижченаведеними судженнями, що відображають суспільні стереотипи?, %

КОМЕНТАР ДО РОЗДІЛУ 8. ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ

Статистичні дані про чисельність жінок, які несуть службу в органах внутрішніх справ України, вказують на те, що їх кількість постійно зростає. Незважаючи на це, в українському суспільстві і на сьогодні спостерігаються диспропорції у професійних позиціях чоловіків і жінок, які виражені, зокрема, в силових структурах.

У 2018 році у Дніпропетровській області охорону порядку, життя та здоров'я громадян/громадянок забезпечували 7 087 працівників/працівниць поліції, з яких 75,5% чоловіки та 24,5% жінки. У 2019 році загальна чисельність працівників / працівниць підвищилась до 7 279 саме за рахунок осіб жіночої статі. Кількісні показники жінок зросли на 10%. Скоріш за все, це сталося не через зміни у гендерній політиці, а завдяки покращенню кадрової ситуації, оскільки кількість чоловіків-поліцейських протягом вказаного періоду залишилася практично такою же.

Найбільша чисельність поліцейських у Дніпровському і Криворізькому відділах поліції та підпорядкованих ним відділеннях поліції (далі – відділи), що зумовлено великою територією обслуговування й кількістю осіб, що мешкають на території обслуговування вказаних одиниць.

Співвідношення жінок та чоловіків у відділах є очікуваним – переважно орієнтовно 1 до 3. Розподіл працівників / працівниць поліції в регіоні демонструє, що питома вага жінок коливається від 20% до 31% залежно від відділу. Найбільша частка жінок у Дніпровському, Нікопольському та Синельниківському відділах поліції – 31%, 29,7% і 26,5% відповідно. Найнижчі показники чисельності жінок у Павлоградському (19,8%) і Новомосковському (21,9%) відділах.

Таким чином, ми бачимо, що гендерна монополія залишається. У всьому світі поліцейські організації, як і раніше, – переважно чоловічі заклади, в яких слабо представлені деякі групи населення. Охорона порядку, за традицією, вважається «чоловічою», оскільки асоціюється зі злочинами, небезпекою і застосуванням сили. В процесі набору на службу, включаючи перевірку анкетних даних та проведення особистих співбесід, іноді відхиляються кандидатури – жінок чи

чоловіків, – які не демонструють «правильних чоловічих установок», таких як «твердість» і абсолютна гетеросексуальність. Тобто гендерні стереотипи мають велике значення у кадровому доборі для роботи в органах внутрішніх справ України.

Збільшення кількості співробітниць-жінок може надати конкретні вигоди як і з точки зору оперативної роботи, так і підвищення рівня довіри до поліції, а, отже, і ступеню її легітимності в очах громадськості. Деякі зарубіжні дослідження демонструють, що жінки часто привносять до роботи поліції певний набір навичок і сильних сторін, у тому числі вміння звести до мінімуму застосування сили чи «правильно» розрахувати застосування сили при поводженні з агресивно налаштованою особою (особами). Ось лише деякі приклади, як жінки-поліцейські можуть підвищити ефективність роботи поліцейської організації:

за повідомленнями населення, жінки-поліцейські рідше діють «неналежним» чином, ніж їхні колеги-чоловіки;

можуть більш ефективно розряджати ситуації, пов'язані з насильством;

менш схильні до застосування смертоносного насильства: наприклад, вони рідше використовують вогнепальну зброю;

під час арешту і (або) допиту злочинці-чоловіки надають менше опору саме жінкам-поліцейським;

жінки-поліцейські можуть служити для населення живим прикладом того, що жінки здатні працювати в інститутах сектору безпеки;

часто демонструють більш розвинені навички спілкування в порівнянні з колегами-чоловіками і більшою мірою здатні добиватися співпраці і довіри з боку населення, що необхідно для реалізації тієї чи іншої моделі правоохоронної діяльності на певній території.

Підвищення частки жінок-поліцейських є також важливою складовою з точки зору поліпшення якості оперативної роботи, якщо поліція має намір ефективно реагувати на скоєні випадки по відношенню до жінок і дівчат. По-перше, жертви таких злочинів більш охоче сповістять про них поліцейській-жінці, а по-друге, присутність під час проведення слідства жінки, що пройшла спеціальну підготовку, –

об'єктивна необхідність.

Результати соціологічного дослідження думки курсантів / курсанток щодо гендерних стереотипів показав, що більшість опитаних майбутніх працівників / працівниць поліції вважає, що жінки є рівноправними співробітницями у силових структурах, так само, як і чоловіки, – 68,3% опитаних поділяють цю думку. Хоча у майже третини спостерігаються тенденції до гендерної переваги чоловіків – 30,4%. Особливо це простежується на факультетах, де готують оперативних працівників / працівниць Національної поліції і де навчається значно менша кількість дівчат.

Успіх жінки у професійній діяльності в поліції, на думку опитаних, залежить від службового досвіду, навичок, вмінь – 64,4%; якісної професійної освіти – 63,6%; задатків, здібностей, покликання – 58,7%. Особистісні якості мають не настільки великий вплив, як попередньо перелічені фактори. Залежності вказаних факторів від факультету та курсу навчання не спостерігалось, але є деякі відмінності у кореляційному розподілі за статтю: чоловіки акцентовані на практичну складову як фактор успіху – службовий досвід, навички, вміння; жінки пріоритет віддають наявності якісної професійної освіти, що обумовить подальший професійний успіх.

Причини, з яких жінки (дівчата) йдуть на службу у поліцію знаходяться у просторі отримання гарантованої трудової зайнятості та службового зростання – 58,2% і водночас у бажанні захищати права громадян / громадянок та законність – 57,0%. Такі суто жіночі мотиватори, як «бажання довести свою рівність із чоловіками» – 46,9%, «боротьба з внутрішніми комплексами» – 18,5%, «бажання опинитися у чоловічому колективі і швидко вийти заміж» – 14,1%, не є пріоритетними з точки зору усіх респондентів / респонденток. Проте, як показали результати дослідження, чоловіки набагато частіше, ніж жінки, вказують на «жіночі» мотиватори: «данина моді» – 18,9%, «боротьба з внутрішніми комплексами» – 23,2%, «бажання опинитися у чоловічому колективі і швидко вийти заміж» – 17,7%.

Розподіл думок стосовно того, що жінки у поліції можуть працювати лише з документацією або, навпаки, можуть

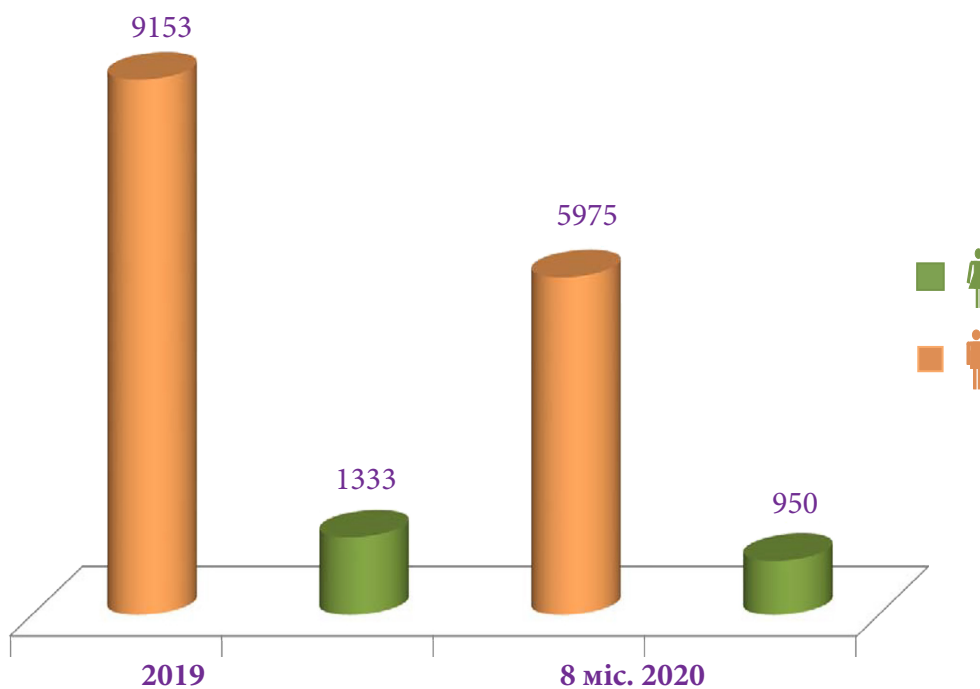
виконувати будь-які завдання, пов'язані навіть з небезпекою для життя, виявився приблизно рівним, з невеликою перевагою в бік першої позиції.

У той же час у якості напарника / напарниці під час виконання небезпечного завдання 43,7% курсантів / курсанток обрали би особу будь-якої статі, адже головним вони вважають наявність компетенції та досвіду. При цьому 33,3% (тобто усього на 10% менше від попереднього показника) вказали, що напарником / напарницею вони бачать виключно особу чоловічої статі (це загальні дані, де враховано думку як чоловіків, так і жінок). Отже, у відповідях на це запитання як раз і спостерігається та гендерна нерівність у поліцейському середовищі, яка має місце: якщо ще на рівні навчального процесу про це вже говорять курсанти-хлопці, то у реальній професійній діяльності ці позиції стають більш сталими.

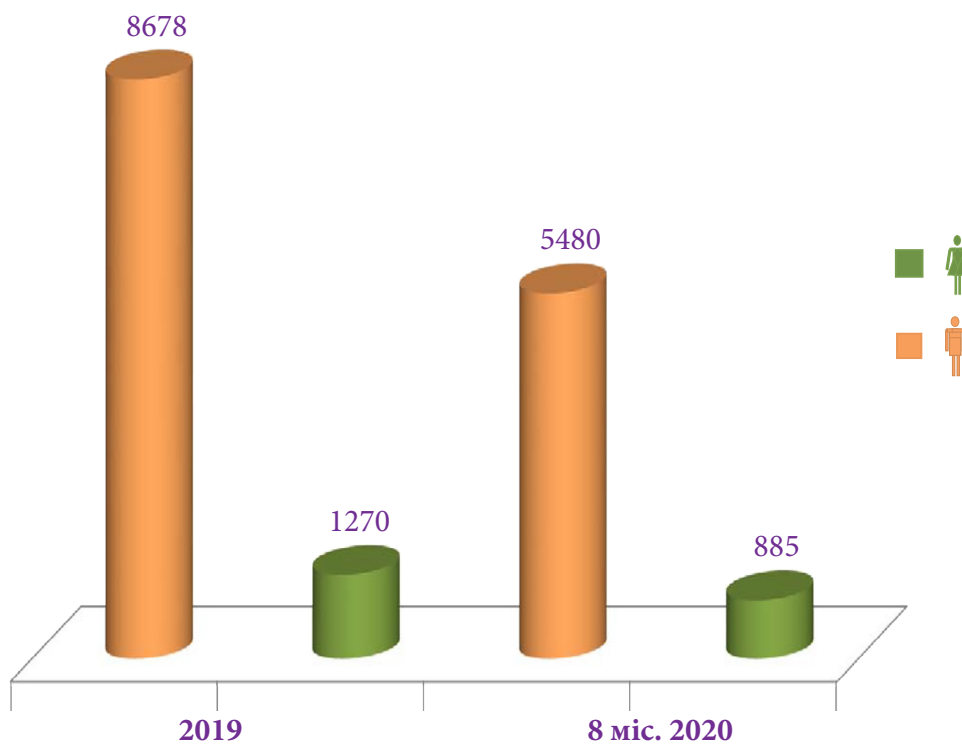

РОЗДІЛ 9. ПРАВОПОРУШЕННЯ

9.1. Розподіл виявлених осіб, які підозрювалися у скоєнні злочинів, за статтю, осіб

9.2. Розподіл засуджених осіб, які скоїли злочини, відносно яких направлені до суду матеріали з обвинувальним актом, за статтю, осіб

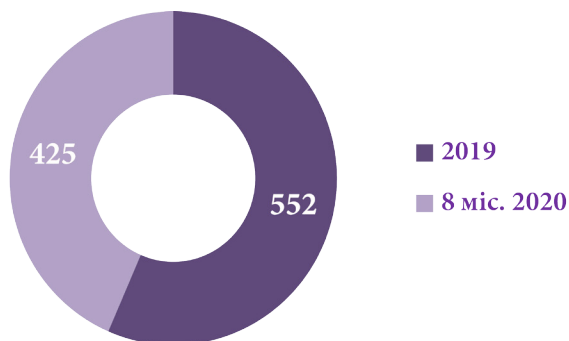
9.3. Відомості про потерпілих від злочинних дій, осіб

Постраждалі:	2019			8 міс. 2020		
	чоловіки	жінки	діти	чоловіки	жінки	діти
від умисних убивств та замахів	235	100	1	203	85	2
зґвалтувань та замахів	4	17	2	2	14	3
умисних та тяжких тілесних ушкоджень	222	38	2	126	16	0
розбоїв	131	88	12	67	32	3
грабежів	716	682	18	436	307	16
шахрайств	1498	977	15	995	634	8
крадіжок	12076	6271	41	6312	3346	13
від торгівлі людьми ст. 149 КК України*	2	10	0	16	2	0
з них: ч.ч.2,3 ст. 149 КК України**	2	9	0	15	2	0
пов'язаних з домашнім насильством	41	148	2	30	165	2
Усього	14927	8340	93	8202	4603	47

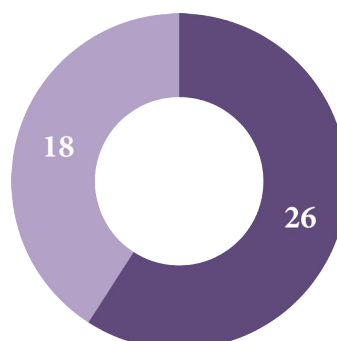
* ст. 149 КК України «Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо передачі людини»;

** ч.2. Торгівля неповнолітнім або кількома особами, ч.3. Торгівля неповнолітнім його батьками, усиновителями, опікунами чи піклувальниками

Кількість осіб, що загинули від кримінальних правопорушень

Кількість осіб, що загинули від кримінальних правопорушень пов'язаних із домашнім насильством

9.4. Відомості про кримінальні правопорушення, пов'язані з домашнім насильством

Кількість осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, пов'язані з домашнім насильством, осіб

203 особи
2019 р.

200 осіб
8 міс. 2020 р.

Види правопорушень	2019	8 міс. 2020
умисне вбивство	14	8
умисне вбивство в стані сильного хвилювання	0	0
умисне вбивство матір'ю новонародженої дитини	0	0
умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони	1	1
убивство через необережність	1	0
доведення до самогубства	0	0
умисне тяжке тілесне ушкодження	29	17
умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження	5	3
умисне тяжке тілесне ушкодження в стані сильного хвилювання	0	0
умисне тяжке тілесне ушкодження у разі перевищення меж необхідної оборони	2	1
умисне легке тілесне ушкодження	93	72
побої і мордування	5	9
домашнє насильство	45	87
катування	2	0
необережне тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження	3	2
погроза вбивством	3	0
незаконне позбавлення волі або викрадення людини	0	0

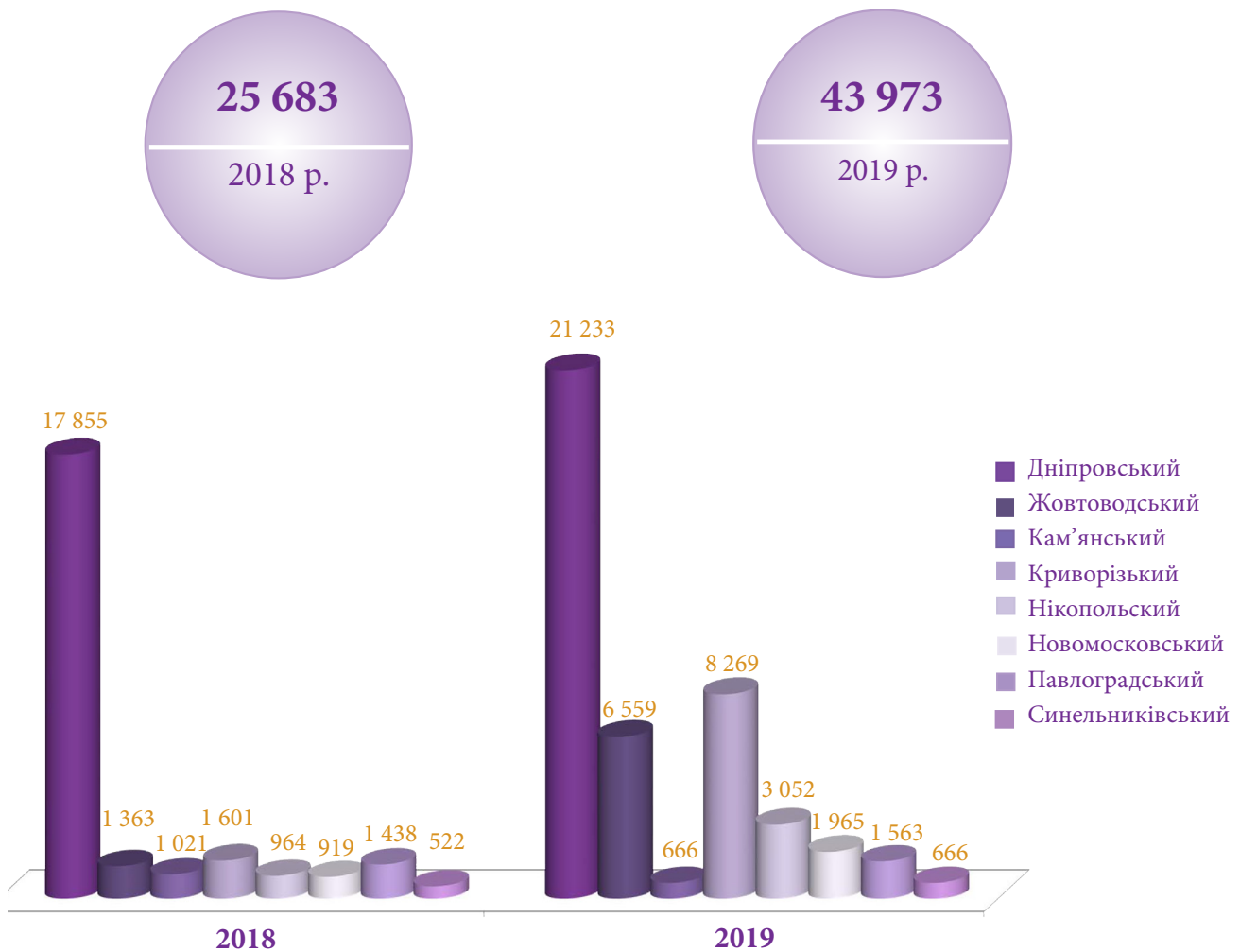
РОЗДІЛ 9. ПРАВОПОРУШЕННЯ

Кількість осіб, що потерпіли від кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством, та їх розподіл за статтю, осіб

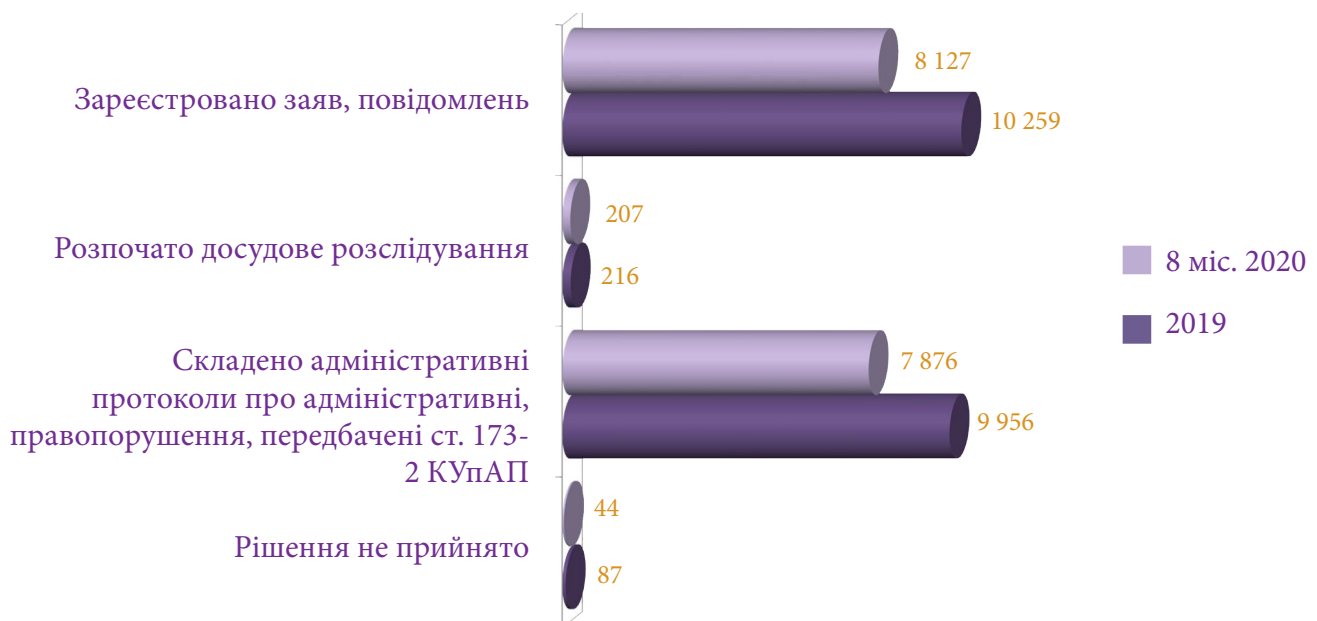

Види правопорушень	2019		8 міс. 2020	
	чоловіки	жінки	чоловіки	жінки
умисне вбивство	10	7	4	4
умисне вбивство в стані сильного хвилювання	0	0	0	0
умисне вбивство матір'ю новонародженої дитини	0	0	0	0
умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони	1	0	1	0
убивство через необережність	0	0	0	0
доведення до самогубства	0	0	0	0
умисне тяжке тілесне ушкодження	12	16	5	9
умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження	0	3	1	2
умисне тяжке тілесне ушкодження в стані сильного хвилювання	0	0	0	0
умисне тяжке тілесне ушкодження у разі перевищення меж необхідної оборони	1	0	1	0
умисне легке тілесне ушкодження	14	65	10	57
побої і мордування	0	5	0	1
домашнє насильство	1	48	8	90
катування	0	0	0	0
необережне тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження	0	2	0	2
погроза вбивством	2	2	0	0
незаконне позбавлення волі або викрадення людини	0	0	0	0

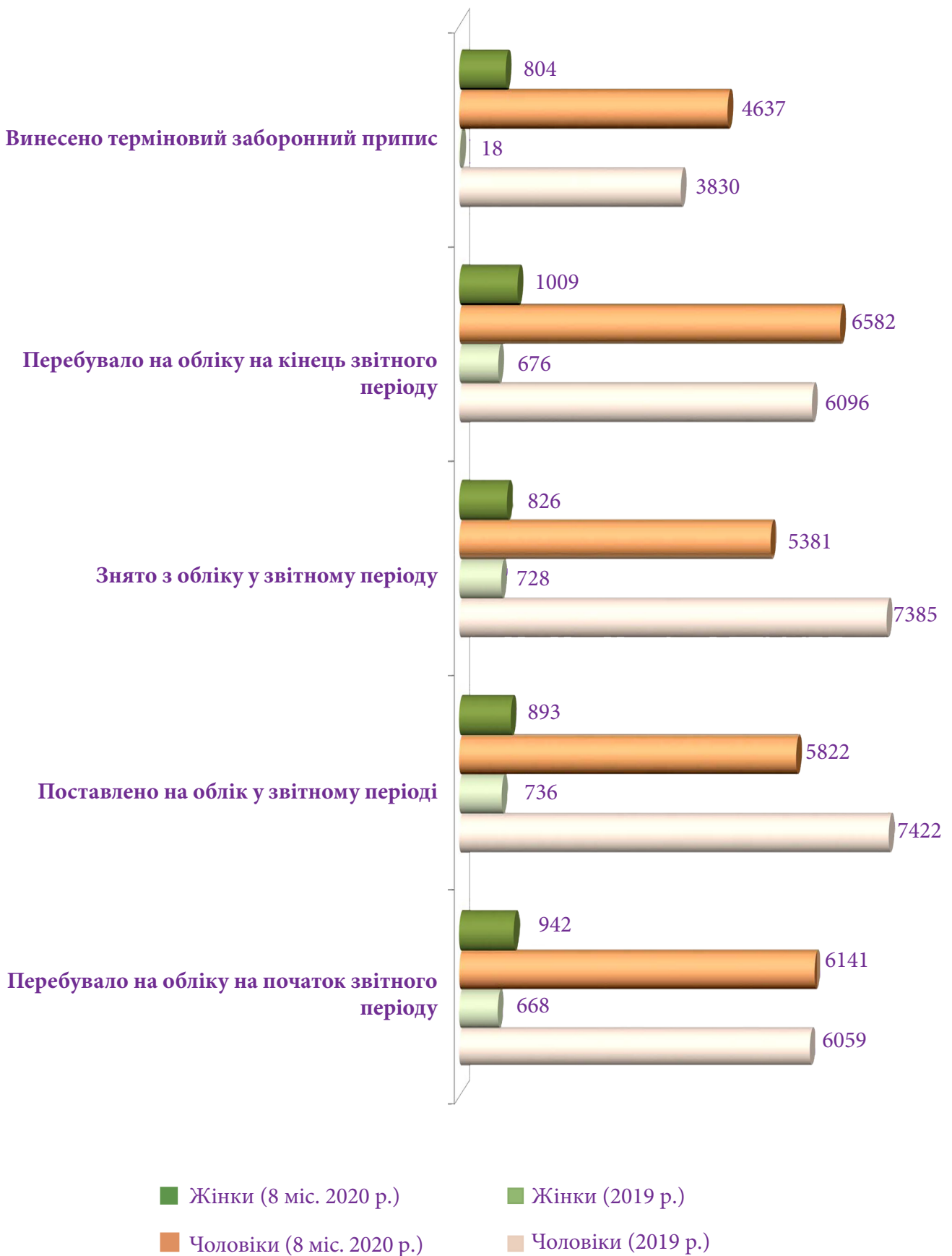
9.5. Показники кількості викликів від громадян / громадянок до відділів поліції та підпорядкованих їм відділень стосовно випадків домашнього насильства, одиниць

9.6. Заходи щодо запобігання насильству в сім'ї, застосовані працівниками / працівницями поліції по області, одиниць

9.7. Розподіл осіб, що вчинили насильство у сім'ї та стосовно яких вжито відповідні заходи працівниками / працівницями поліції, за статтю, осіб

КОМЕНТАР ДО РОЗДІЛУ 9. ПРАВОПОРУШЕННЯ

У 2019 році у Дніпропетровській області виявлено 10 486 осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, з яких 87,3% чоловіки, а 12,7% – жінки.

Серед потерпілих від кримінальних правопорушень 63,9% складають чоловіки та 35,7% – жінки. За даними Головного управління Національної поліції у Дніпропетровській області, жінки частіше стають жертвами зґвалтувань та замахів, торгівлі людьми, порушень, пов'язаних з домашнім насильством. Чоловіки частіше потерпають від убивств, умисних тяжких тілесних ушкоджень, розбоїв і крадіжок.

Так, упродовж 2019 року потерпілими від кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством, було визнано 148 жінок, і цей показник у поточному році зростає: тільки за 8 місяців вже зареєстровано таких 165 випадків. Загинули від кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством, у 2019 році 26 осіб, у 2020 (за 8 місяців) – 18.

Розподіл видів кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством, свідчить, що жертвами умисних убивств, умисних тяжких та легких тілесних ушкоджень стають як чоловіки, так і жінки. За кількістю викликів від громадян / громадянок, що потребують допомоги від домашнього насильства, домінує Дніпровський відділ поліції – у 2018 році він прийняв 69,5% усіх викликів (48,3% – у 2019 році). Взагалі до працівників / працівниць поліції Дніпропетровської області протягом 2018 року надійшло 25 683 виклики стосовно домашнього насильства та майже вдвічі більше у 2019 році – 43 973.

Оскільки поліція відповідає за підтримку громадського порядку і захист населення, їй необхідно розуміти і усувати всі загрози безпеки, що виникають перед спільнотою, якій вона служить, усвідомлюючи при цьому, що насильство і дискримінація, яким піддаються чоловіки і жінки, сильно відрізняються як за видами, так і за ступенем тяжкості. Наприклад, злочини проти чоловіків відбуваються, головним чином, в громадських місцях, а злочини по відношенню до жінок, такі як побутове насильство, часто відбуваються в приватних приміщеннях, на які, на думку багатьох державних інститутів, повноваження поліції не поширюються.

Співробітники / співробітниця поліції зобов'язані запобігати таких злочинів, реагувати на них і знижувати рівень злочинності, включаючи гендерно обумовлене насильство, як одну з найбільш поширених загроз безпеки у всьому світі. Дослідження Всесвітньої організації охорони здоров'я показало, що, за свідченнями, понад 69% жінок у той чи інший період свого життя зазнавали фізичної агресії з боку власного партнера-чоловіка.

Ще одним з вагомих злочинів на сьогодні є торгівля людьми. Це питання залишається реальною проблемою для багатьох країн світу, у тому числі й для нашої країни. Сучасні форми експлуатації людини й нові виклики, з якими зіткнувся світ, створюють загрозу потрапляння у ситуацію торгівлі людьми для практично всіх соціальних груп населення. Загалом по Україні у 2019 році від торгівлі людьми потерпіло 12 осіб, а за 8 місяців 2020 року – 18. Як свідчать дані Міністерства соціальної політики України, частіше за все громадяни / громадянки стають жертвами транскордонної торгівлі людьми. І серед основних країн призначення домінують Російська Федерація, Республіка Польща, Турецька Республіка, Об'єднані Арабські Емірати, Арабська Республіка Єгипет тощо. Завидом експлуатації громадяни / громадянки України виявляються частіше жертвами трудової та сексуальної експлуатації, використовуються у збройних конфліктах, бувають втягнуті у злочинну діяльність.

За поданнями місцевих державних адміністрацій Дніпропетровської області статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми, встановлено у 2017 році – 13 особам, у 2018 – 14 особам, у 2019 – 18 особам. Державною прикордонною службою України систематично вживаються заходи стосовно призупинення функціонування каналів торгівлі людьми та виявлення злочинних груп, причетних до протиправної діяльності у цьому напрямку.

Для досягнення реального успіху у правоохоронній діяльності існує потреба у проведенні експертизи законодавчих актів та їх можливого коригування, посиленні правоохоронних заходів, розробці довгострокових і короткострокових превентивних програм, широкому співробітництві та координації дій на національному й регіональному рівнях.

10. МІЖНАРОДНІ ПОРІВНЯННЯ

10.1. Тривалість життя населення за статтю та віком у період з 2017 р. по 28 квітня 2020 р., років

Країни та державні об'єднання	Загальна тривалість життя		
ЄС -27 країн (з 2020 р.)	80,9	78,1	83,1
Австрія	81,7	79,4	84,0
Азербайджан	75,6	73,2	77,9
Албанія	78,5	77,1	80,1
Бельгія	81,6	79,2	83,9
Білорусь	74,5	69,3	79,3
Болгарія	74,8	71,4	78,4
Вірменія	75,8	72,5	78,9
Греція	81,4	78,8	83,9
Грузія	73,5	69,2	77,8
Данія	81,1	79,2	83,1
Естонія	78,4	73,8	82,6
Ірландія	82,2	80,4	84,0
Ісландія	82,6	81,1	84,3
Іспанія	83,4	80,6	86,1
Італія	83,1	80,8	85,2
Кіпр	82,2	80,2	84,2
Латвія	74,9	69,8	79,1
Литва	75,8	70,7	80,7
Ліхтенштейн	83,7	81,6	86,0
Люксембург	82,1	79,9	84,4
Мальта	82,4	80,2	84,6
Нідерланди	81,8	80,2	83,4
Німеччина	81,1	78,7	83,4
Норвегія	82,7	81,0	84,3
Північна Македонія	76,5	74,1	77,9
Польща	77,8	73,9	81,8
Португалія	81,6	78,4	84,6
Румунія	75,3	71,7	79,1
Сербія	75,6	73,1	78,1
Словаччина	77,3	73,8	80,7
Словенія	81,2	78,2	84,0
Сполучене Королівство	81,3	79,5	83,1
Туреччина	78,5	75,1	81,3
Угорщина	76,0	72,5	79,3
Україна	73,3	68,3	78,0
Фінляндія	81,7	76,9	84,5
Франція	82,7	79,6	85,7
Хорватія	78,0	74,9	81,0
Чехія	79,1	76,1	82,1
Чорногорія	76,6	73,9	79,2
Швейцарія	83,7	81,6	85,6
Швеція	82,5	80,8	84,1

10.2. Моделі зайнятості населення

Рівень зайнятості населення за статтю у період з 2017 р. по 01 вересня 2020 р., %

Країни та державні об'єднання	Загальна кількість		
ЄС – 27 країн (з 2020 р.)	84,7	88,2	81,8
Єврозона – 19 країн (з 2015 р.)	84,0	87,4	81,0
Австрія	84,7	87,7	81,7
Бельгія	83,8	86,3	81,8
Болгарія	88,5	91,7	86,4
Греція	75,2	82,0	69,3
Данія	87,4	90,2	85,2
Естонія	86,4	92,0	83,0
Ірландія	85,2	89,8	81,5
Ісландія	91,6	93,4	90,2
Іспанія	80,3	83,9	77,3
Італія	78,9	83,3	75,7
Кіпр	83,3	89,4	78,9
Латвія	89,0	91,1	87,8
Литва	90,8	91,8	90,2
Люксембург	84,7	89,0	80,5
Мальта	87,4	97,9	82,4
Нідерланди	88,6	90,8	86,5
Німеччина	89,0	92,0	85,3
Норвегія	88,6	89,7	87,6
Північна Македонія	77,5	79,7	75,7
Польща	87,9	92,7	84,6
Португалія	85,5	86,6	84,8
Румунія	89,2	91,2	87,3
Словаччина	80,6	88,0	75,3
Словенія	89,5	92,1	87,6
Сполучене Королівство	85,9	88,8	83,3
Туреччина	70,8	70,5	59,6
Угорщина	85,2	93,0	79,8
Фінляндія	86,2	88,0	85,
Франція	83,3	85,5	81,4
Хорватія	81,9	83,3	80,8
Чехія	84,9	93,2	77,7
Швейцарія	89,0	92,6	84,7
Швеція	88,8	89,6	88,2

РОЗДІЛ 10. МІЖНАРОДНІ ПОРІВНЯННЯ

Рівень зайнятості дорослих за статтю та кількістю дітей за 2019 р., %

Країни та державні об'єднання	Немає дітей		Одна дитина		Дві дитини		Троє і більше дітей	
	чол.	жін.	чол.	жін.	чол.	жін.	чол.	жін.
Австрія	77,8	70,1	89,0	81,3	92,3	80,0	87,8	63,5
Бельгія	69,9	63,8	84,1	74,5	89,7	78,3	82,0	61,0
Болгарія	77,1	70,9	87,9	80,0	88,6	69,2	69,7	42,7
Греція	65,0	47,8	82,2	57,3	89,2	60,6	85,7	56,3
Данія	78,5	73,2	89,3	80,4	93,4	84,5	93,3	81,2
Естонія	79,3	79,7	91,9	77,1	93,6	74,3	90,6	61,0
Ірландія	76,9	70,5	87,3	72,9	89,8	71,8	86,4	59,8
Іспанія	70,2	61,6	82,0	67,1	87,9	67,9	77,7	52,7
Італія	69,3	54,5	80,4	58,8	87,9	57,5	85,1	46,0
Кіпр	78,3	69,3	86,8	73,4	93,4	75,7	90,2	66,8
Латвія	76,4	75,2	89,3	79,5	87,7	77,5	88,1	76,6
Литва	75,8	77,0	88,7	83,1	93,1	83,6	87,4	66,2
Люксембург	73,5	64,2	81,6	72,1	86,0	74,0	84,0	69,4
Мальта	83,4	68,2	94,6	71,4	96,6	66,2	95,3	55,4
Нідерланди	80,8	72,4	91,5	79,2	93,9	83,5	92,9	74,1
Німеччина	82,6	78,5	92,4	79,7	94,0	77,4	86,1	55,0
Польща	74,4	62,3	89,4	74,6	92,0	71,7	90,5	56,6
Португалія	75,3	68,8	88,8	81,1	93,5	83,2	87,6	73,6
Румунія	76,6	59,6	88,2	69,2	88,7	67,0	80,7	47,7
Словаччина	77,0	71,0	88,5	70,8	90,7	69,6	78,6	50,5
Словенія	72,5	64,9	91,6	84,0	95,2	87,8	93,8	79,1
Сполучене Королівство	80,2	75,7	90,7	78,4	93,7	77,5	89,5	58,2
Угорщина	81,4	69,8	90,2	71,5	92,8	71,8	87,6	51,1
Фінляндія	73,5	75,3	88,8	79,1	92,2	82,3	91,1	71,7
Франція	67,3	64,9	83,4	75,2	90,1	79,0	83,7	58,7
Хорватія	66,4	56,1	80,3	71,5	86,3	75,0	82,7	62,2
Чехія	85,0	75,9	94,7	72,1	97,0	75,4	93,0	61,4
Швеція	75,2	72,6	96,4	87,1	96,3	87,0	89,5	82,1

Показники неповної зайнятості населення до загальної зайнятості за статтю у 2019 р., %

Країни та державні об'єднання		
ЄС -27 країн (з 2020 р.)	8,4	29,9
ЄС - 28	8,7	31,3
Австрія	9,5	47,1
Бельгія	10,5	41,0
Болгарія	1,7	2,1
Греція	5,9	13,5
Данія	15,3	33,9
Естонія	7,1	15,9
Ірландія	10,1	30,6
Ісландія	10,3	34,1
Іспанія	6,8	23,7
Італія	8,2	32,9
Кіпр	6,3	14,6
Латвія	5,8	10,9
Литва	4,7	8,0
Люксембург	5,6	30,4
Мальта	5,9	21,4
Нідерланди	27,9	75,2
Німеччина	9,9	46,7
Норвегія	15,2	37,7
Польща	3,5	9,3
Португалія	5,4	10,9
Румунія	6,0	6,2
Словаччина	2,9	6,5
Словенія	4,8	12,7
Сполучене Королівство	10,8	39,4
Угорщина	2,5	6,8
Фінляндія	10,1	21,3
Франція	7,5	28,0
Хорватія	3,1	6,7
Чехія	2,8	10,6
Швейцарія	17,1	61,7
Швеція	13,4	32,5

РОЗДІЛ 10. МІЖНАРОДНІ ПОРІВНЯННЯ

Рівень безробіття населення за статтю у 2019 р., %

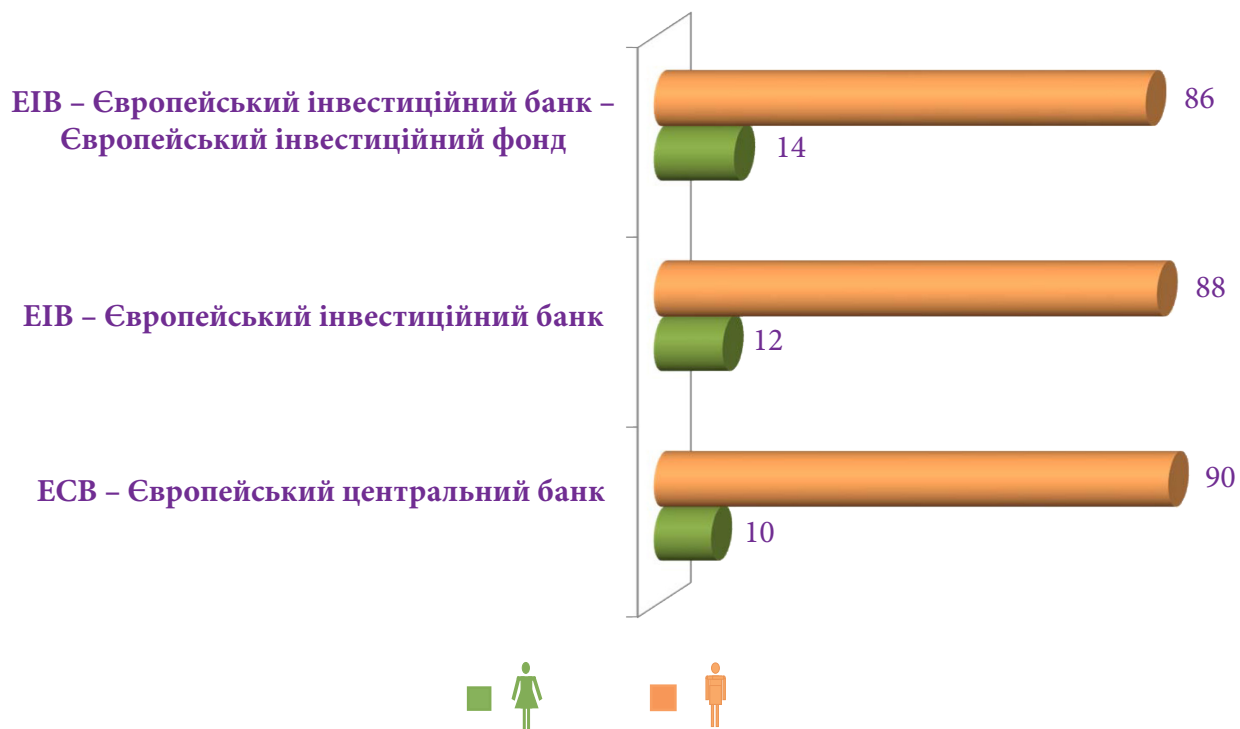
Країни та державні об'єднання		
ЄС -27 країн (з 2020 р.)	6,4	7,0
ЄС - 28	6,1	6,5
Австрія	4,6	4,4
Бельгія	5,7	4,9
Болгарія	4,5	3,9
Греція	14,0	21,5
Данія	4,8	5,3
Естонія	4,1	4,8
Ірландія	5,2	4,7
Ісландія	3,8	3,1
Іспанія	12,5	16,0
Італія	9,1	11,1
Кіпр	6,3	8,0
Латвія	7,2	5,4
Литва	7,1	5,5
Люксембург	5,7	5,5
Мальта	3,3	3,6
Нідерланди	3,4	3,4
Німеччина	3,5	2,7
Норвегія	3,9	3,4
Польща	3,0	3,6
Португалія	5,9	7,2
Румунія	4,3	3,4
Словаччина	5,6	6,0
Словенія	4,0	5,0
Сполучене Королівство	3,9	3,5
Угорщина	3,4	3,5
Фінляндія	7,2	6,2
Франція	8,5	8,4
Хорватія	6,2	7,2
Чехія	1,7	2,4
Швеція	6,7	7,0

10.3. Показники перебування жінок на керівних посадах з 2017 р. по 2019 р., % до загальної кількості таких посад

Країни/об'єднання країн	Рада директорів	Керівники/Керівниці
Австрія	25,5	5,6
Бельгія	32,9	13,7
Болгарія	16,7	25,1
Боснія та Герцеговина	10,6	16,1
Греція	10,2	17,3
Данія	29,3	14,7
Естонія	8,3	28,9
Ірландія	20,8	16,3
Ісландія	24,0	14,7
Ісландія	44,9	21,8
Італія	35,5	10,5
Кіпр	10,6	16,7
Латвія	29,8	26,5
Литва	12,4	27,8
Люксембург	12,8	10,2
Мальта	9,3	18,3
Нідерланди	31,5	14,5
Німеччина	33,8	13,8
Норвегія	40,8	25,2
Північна Македонія	19,8	27,4
Польща	21,6	13,4
Португалія	20,8	11,2
Румунія	11,53	30,8
Сербія	18,6	20,6
Словакія	22,8	15,4
Словенія	25,0	24
Сполучене Королівство	29,9	19,7
Турція	15,6	10,3
Угорщина	14,1	15,8
Фінляндія	33,8	19,2
Франція	44,2	17,3
Хорватія	21,9	17,3
Чехія	15,5	8
Чорногорія	22,8	31,4
Швеція	36,5	23,9

РОЗДІЛ 10. МІЖНАРОДНІ ПОРІВНЯННЯ

10.4. Порівняння представлення жінок та чоловіків у Європейських фінансових інститутах: президенти / президентки та члени / членкині станом на 14 липня 2020 р., %

КОМЕНТАР ДО РОЗДІЛУ 10. МІЖНАРОДНІ ПОРІВНЯННЯ

Для міжнародних порівнянь гендерної рівності нами проаналізовані дані статистичної служби Європейського Союзу (ЄС) та Європейського інституту гендерної рівності (EIGE). Період, що досліджувався, становив три роки – з 2017 року по 01 вересня 2020 року. В окремих випадках, для більшої презентабельності певних процесів за основу взято один із років.

Суттєва відмінність між чоловіками та жінками – це їх тривалість життя. У всіх державах-членах ЄС жінки живуть довше чоловіків: у 2018 році середній показник по ЄС становив 83,7 років для жінок і 78,2 роки для чоловіків, тобто різниця в 5,5 років. Різниця у тривалості життя між чоловіками та жінками від 10 років складала в Литві й Латвії та до 4 років у Нідерландах, Швеції, Ірландії, Кіпрі й Данії.

Показники стосовно важливіших віх життя чоловіків і жінок також різняться. Майже у всіх державах-членах ЄС жінки полишають батьківську домівку і виходять заміж раніше, ніж чоловіки. Аналіз цих аспектів життя показує, зокрема, що в середньому в ЄС у 2019 році такий вибір на користь самостійного життя здійснюється жінками на два роки раніше, ніж чоловіками: у 25 і 27 років відповідно. Жінки також виходили заміж раніше, при цьому різниця у віці під час першого шлюбу у 2018 році складала більше 3 років у Румунії, Болгарії та Греції, а в Ірландії та Португалії – менше 2 років. Що стосується народження першої дитини, то жінки в ЄС народжували в середньому у віці 29 років: від 26 років у Болгарії до 31 року в Італії, Іспанії та Люксембурзі. Родина і народження дітей безпосередньо відбивається на рівні зайнятості, тобто кар'єрі, як чоловіків, так і жінок.

В ЄС спостерігається вищий рівень зайнятості серед чоловіків. У середньому він складав у 2019 році 74%, тоді як у жінок – 63%. Цікавий факт, що різниця в рівні зайнятості жінок та чоловіків зростає із збільшенням кількості дітей. Так, рівень зайнятості жінок без дітей становив 67%, а чоловіків – 75%. Для осіб, які мали одну дитину, цей показник збільшився та становив 72% для жінок і 87%

для чоловіків. Для осіб, які мали двох дітей, цей показник практично не змінився для жінок і становив 73%, а для чоловіків збільшився до 91%. Для тих, у кого троє і більше дітей, рівень зайнятості знизився й становив 58% для жінок порівняно з 85% для чоловіків. Така картина спостерігається в більшості країнах ЄС.

Важливим аспектом поєднання роботи та родини є неповний робочий день. Цей розрив (прорив) між жінками і чоловіками щодо неповного робочого дня в ЄС у 2019 році складав: 30% – для жінок, 8% – для чоловіків. Найвищий рівень чисельності жінок, які працюють неповний робочий день, маємо в Нідерландах (75%), Австрії та Німеччині (47%), Бельгії (41%); а чоловіків – у Нідерландах (28%), Данії (15%) і Швеції (13%).

У середньому рівень безробіття становив для жінок 7%, а для чоловіків 6,4%. Найвищий рівень безробіття серед жінок спостерігається у Греції (21,5% проти 14% чоловіків), в Іспанії (16% проти 12,5%). Низький показник безробіття як для жінок, так і для чоловіків спостерігається у Латвії (5,4% та 7,2% відповідно) й Литві (5,5% та 7,1%).

Важливою складовою життя чоловіків і жінок є кар'єра. За даними, чоловіки обіймають більш високі посади, ніж жінки. Так, у 2019 році жінки склали третину від загальної частини менеджерів / менеджерок. Питома вага жінок на цих посадах не перевищувала 55% у жодній із країн-учасниць ЄС: найбільш високий відсоток спостерігався в Латвії (46%), Польщі (43%), Швеції та Словенії (по 40%). Найменший відсоток спостерігався на Кіпрі (21%), у Люксембурзі й Хорватії (по 26%), Данії, Чехії та Нідерландах (по 27%).

До речі, представництво жінок у Європейських фінансових інститутах є теж незначним: у Європейському центральному банку – 10%, Європейському інвестиційному банку – 12%, Європейському інвестиційному фонді – 14%.

Усі показники, що проаналізовано в розділі, важливі для розуміння й вимірювання прогресу в подоланні перешкод на шляху до гендерної рівності на ринку праці, зокрема гендерного розриву (прориву) у сферах зайнятості, безробіття й активності, політики та бізнесу.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження демографічного блоку варто зазначити, що найважливіше стратегічне завдання розвитку суспільства на сучасному етапі – підвищення якості життя населення. Для покращення його рівня та з метою подолання відмінностей у соціально-економічному становищі населення в умовах обмеженості бюджетних ресурсів особливого значення набуває вирішення завдання побудови такої ринкової економіки, яка насамперед має соціальну спрямованість.

За збільшення тривалості життя фактично «відповідають» два напрями – демографія і охорона здоров'я. Ключові цілі першого напрямку – збільшення народжуваності, покращення якості життя літніх людей, мотивація до здорового способу життя і розвиток спорту. Другого – зниження смертності, підвищення рівня й доступності медичних послуг тощо. Вирішення вказаних завдань дозволить позитивно вплинути на ситуацію, пов'язану з проблемою депопуляції населення як країни в цілому, так і Дніпропетровського регіону.

У сфері політики й публічного управління для подолання гендерного диспаритету рекомендується таке:

- активне залучення жінок до політичної та публічної активності за рахунок гендерних квот і просвітницької діяльності з впровадження культури гендерної рівності серед політиків та службовців органів виконавчої влади й місцевого самоврядування;

- ширше охоплення політичними партіями жінок-виборців;

- посилення громадського і міжпартійного діалогу;

- запровадження механізмів позитивних дій і систематичне проведення гендерного аналізу кадрового складу в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування, інших установах, організаціях, підприємствах.

Ключовим показником гендерної рівності суспільства є ступінь залучення жінок до політичної активності та доступу до прийняття рішень. У сфері політики й публічного управління Дніпропетровської області станом на жовтень 2020 року зафіксовано ситуацію

гендерного дисбалансу. Представництво жінок у депутатському корпусі Дніпропетровської обласної ради, міських рад, районних рад VII скликання не є пропорційним та таким, що відповідає політиці гендерної рівності.

Для досягнення гендерного балансу необхідні узгоджені дії всіх учасників публічної сфери: політиків, депутатів, політичних партій, громадських організацій, медіа, громадськості. Суттєвим прогресом у цьому напрямку є зміни до Виборчого кодексу, згідно з яким введено більш жорсткий механізм впровадження гендерної квоти на рівні 40% у списку кандидатів у депутати всіх рівнів.

За розділом громадсько-політичне (суспільне) життя рекомендується вдосконалити систему гендерної статистики громадської активності представників гендерних груп для моніторингу реальної ситуації з впровадження політики гендерної рівності в регіоні. Жіночі мережі, громадські об'єднання можуть сприяти суспільній діяльності жінок, спрямовуючи ініціативи на інформаційні кампанії з їх підтримки у політиці (особливо молоді), гендерний моніторинг політичної діяльності чоловіків і жінок, просвітництво суспільства стосовно дискримінаційної інформації за ознакою статі. Важливим кроком є надання гендерній інформації публічності, що є елементом популяризації гендерних питань в суспільстві, а також просування політики гендерної рівності.

Система показників гендерної статистики за цим розділом потребує суттєвого вдосконалення на рівні Головного управління статистики Дніпропетровської області.

У ході вивчення гендерної статистичної інформації можна зробити висновок про відсутність системи гендерних показників за окремими напрямками, зокрема сферою громадського (суспільного) життя в регіоні. Існує нагальна потреба в гендерній інформації, що дозволить реально оцінити гендерну ситуацію, розробити дієві гендерно чутливі програми для запобігання й усунення гендерної дискримінації.

За підсумками опрацювання питань зайнятості та безробіття населення виявлено

необхідність у забезпеченні доступу до гендерно-розукрупненої статистики стосовно гендерної сегрегації на ринку праці, зокрема щодо стану зайнятості та безробіття. Особливої уваги вимагає оформлення й поширення даних гендерної статистики Дніпровським обласним центром зайнятості та Головним управлінням статистики у Дніпропетровській області. Така інформація має бути подана у формі, зрозумілій і доступній для аналізу та зручній для використання ключовими суб'єктами економічної сфери.

Гендерний аналіз статистики про ринок праці в Дніпропетровській області зафіксував як помірні позитивні тенденції, зокрема зменшення чисельності безробітних, так і проблему, що потребує розробки певних заходів для усунення, а саме: суттєвий гендерний розрив в оплаті праці. Чоловіки заробляють на 28,6% більше ніж жінки, що сприяє поглибленню явища фемінізації бідності. Зазначимо, що проблема не є специфічною для області, а віддзеркалює ситуацію на ринку праці в країні.

Універсальною цінністю, яка стосується сьогодні кожного, визначається насамперед таке поняття, як значущість здоров'я. Це невід'ємне право людини, важливість забезпечення якого зростає з кожним роком.

Статистичні дані стосовно захворюваності та смертності населення демонструють деякий гендерний дисбаланс: так, є хвороби, якими більше хворіють та від яких частіше помирають чоловіки. Серед них – активний туберкульоз, захворювання, що передаються статевим шляхом (сифіліс, гонококова інфекція), хвороби органів травлення. Тоді як у жінок частіше встановлюють діагноз злоякісного новоутворення та, зокрема, ішемічної хвороби серця. Серед підтверджених випадків захворювання на коронавірусну хворобу також превалює жіноче населення.

На виражений дисбаланс збоку чоловічої статі вказує аналіз смертності від навмисних ушкоджень: у 4,5 рази частіше чоловіки завдають собі навмисних ушкоджень, які не сумісні з життям, що підкреслює більш слабкий психологічний стан осіб чоловічої статі у порівнянні з жіночою.

Зміцненню здоров'я населення та подовженню тривалості життя сприятимуть: підвищення якості медичних послуг,

впровадження нових медичних технологій, привернення реальної уваги населення, особливо підростаючого покоління, до здорового способу життя і здорових звичок.

Закономірним у сучасних реаліях є те, що головним каналом соціальних переміщень, як правило, висхідних, до складніших видів праці, більших доходів та престижу, являється освіта.

Гендерна ситуація в закладах дошкільної та загальної середньої освіти формується переважно природнім шляхом та залежить від народжуваності дітей тієї чи іншої статі. Усвідомлений вибір інших закладів освіти залежить від різноманітних чинників, таких як престиж, доступність, сформовані навички, рівень знань та інше. Значний гендерний дисбаланс спостерігається в закладах професійної (професійно-технічної) освіти, де хлопців, зокрема, у 2019/2020 навчальному році було у 1,5 рази більше. У закладах вищої освіти цей розрив менш помітний, проте дівчат більше саме у коледжах, технікумах, училищах (заклади I – II рівнів акредитації), а чоловіків – в університетах, академіях та інститутах (III – IV рівні акредитації).

Передумовами професійного самовизначення людини виступають, насамперед, її свідома готовність до вибору професії та наявність мотивації. Одне із питань, яке постає на сьогодні, – це низька престижність робітничих професій через пропагування вищої освіти. Також щороку стрімко зростає чисельність молодих українців / українок, які здобувають освіту за кордоном, і, як правило, не задля якісної вищої освіти, а для можливості подальшої еміграції.

У сфері соціального захисту спостерігаються такі тенденції: призначення системи соціального захисту населення в умовах переходу до ринкових відносин полягає в тому, щоб за допомогою нормативно-правових, економічних, фінансових, соціально-психологічних і організаційно-технічних засобів здійснювати підтримку і допомогу нужденним групам населення, в тому числі і окремим людям. Але на сьогодні теоретично обґрунтована і ресурсно-забезпечена система соціального захисту населення на місцях ще не сформувалася.

Існує потреба у забезпеченні розвитку механізмів приватно-державного партнерства,

що дозволяють об'єднувати бюджетні кошти і кошти приватних благодійників, у тому числі шляхом розвитку волонтерства та взаємодії з релігійними й благодійними організаціями, а також залучати недержавні організації для спільної розробки та реалізації програм скорочення бідності на умовах державного соціального замовлення, соціальних грантів і в інших формах. Соціальним службам необхідно поступово впроваджувати в свою практику принципи і технології, які в майбутньому створять основу для успішної роботи в умовах соціального замовлення.

Взагалі перебудова системи надання соціальної допомоги повинна включати експериментальне відпрацювання найбільш ефективних програм, вдосконалення системи адміністрування, формування баз даних і системи моніторингу ефективності реалізованих програм.

Аналіз матеріалів розділу стосовно правоохоронних органів показав, що у цій сфері існують певні гендерні стереотипи, які найшли свій відбиток у кадровому складі. Принципи та практика управління персоналом у поліції традиційно орієнтовані на чоловіків. Охорона порядку, за традицією, вважається «чоловічою» справою, оскільки асоціюється зі злочинами, небезпекою і застосуванням сили. Проте саме збільшення кількості співробітниць-жінок може надати конкретні вигоди як і з точки зору оперативної роботи, так і підвищення рівня довіри до поліції, а, отже, і ступеню її легітимності в очах громадськості.

У сфері правопорушень вельми актуальними є два напрямки – боротьба з домашнім насильством та торгівлею людьми, крім відомих груп злочинів та правопорушень кримінальної спрямованості.

В Україні діють відповідні нормативно-правові акти з протидії домашньому насильству. Це або окремі спеціальні закони про домашнє насильство, або спеціальні норми в галузевому законодавстві, що захищають постраждалих від насильства в сім'ї. Однак, дослідження свідчать, що для вирішення проблеми домашнього насильства одного закону недостатньо. Необхідний цілий комплекс заходів для забезпечення міжвідомчого підходу і виділення

спеціальних засобів для його реалізації на всіх рівнях, щоб забезпечити конкретний захист постраждалих осіб усіма відповідальними структурами. Такий підхід стосується не лише роботи з профілактики і протидії насильству в сім'ї, а також потрібен у частині вжиття заходів реагування та покарання за насильство в сім'ї. Результативність буде тим вищою, чим більше заходів включено до єдиного комплексного підходу.

Як показує статистика, однією із форм насильства, найбільш частими жертвами якої стають жінки і діти, є торгівля людьми. Рушійними силами торгівлі людьми виступають гендерна нерівність, відсутність рівних можливостей, економічна нерівність як всередині держав, так і між ними, корупція, вразливість населення та громадянська нестабільність. Для покращення ситуації є необхідність у посиленні заходів для боротьби з факторами, що сприяють поширенню торгівлі людьми, спрямованих на зниження ступеню їх уразливості перед торговцями людьми і створення альтернативи експлуатації, яка час від часу супроводжує попит на дешеву працю і послуги.

На європейському рівні за впровадження гендерного підходу в політиці та законотворчій діяльності несуть відповідальність інститути ЄС. На національному, місцевому рівнях все залежить від урядів країн-членів, органів місцевого самоврядування. Врахування гендерного підходу забезпечує більш високу якість розробки стратегічних програм розвитку країни, регіону, області, впливає на імплементації норм права ЄС до національного законодавства та впровадження законів на місцевому рівні.

Вивчення міжнародних порівнянь гендерної проблематики дає можливість органам місцевого самоврядування ефективно реагувати на потреби всіх громадян Дніпропетровщини – жінок та чоловіків, дівчаток та хлопчиків. Міжнародні порівняння виступають гарантією того, що гендерний розрив (прорив) в області буде подолано.

Отже, створення демократичного суспільства є можливим тільки за справедливого підходу до місця та ролі жінки

й чоловіка в суспільстві як рівних у правах, свободах та обов'язках особистостей. Гендерна рівність є наскрізним питанням, яке впливає на всі місцеві політики, програми і заходи. У контексті цього, для забезпечення ефективної діяльності органів виконавчої влади і місцевого самоврядування з метою утвердження гендерної рівності необхідною є реалізація наступних кроків:

спрямування зусиль органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, депутатів, політиків, засобів масової інформації, громадськості на підвищення ефективності проведення регіональної та місцевої політики у сфері забезпечення гендерної рівності;

розробка ефективного механізму забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на місцевому рівні;

врахування отриманих показників гендерного портрета при підготовці та прийнятті місцевих бюджетів, програм соціального розвитку;

залучення як формальних, так і неформальних громадських об'єднань, організацій, угруповань до заходів з протидії гендерному насильству та дискримінації.

Таким чином, органам виконавчої влади, місцевого самоврядування, інститутам громадянського суспільства потрібно оперативно реагувати на зміни, що відбуваються в суспільстві у різних сферах його життя, задля задоволення вимог конкретної громади та держави в цілому, адже підтримка кожного громадянина саме на місцевому рівні може стати запорукою сталого розвитку спільноти.

ГЛОСАРІЙ

Адаптація гендерна – реальне особистісне засвоєння жінкою або чоловіком нового способу життя, стилю, поведінки, системи гендерних цінностей відповідно до умов, що склалися [8].

Активність гендерна – цілеспрямована соціальна діяльність у масштабах світового простору, в національних суспільствах, на державному рівні, в громадських структурах, трудових колективах з впровадження гендерної рівності, яка ґрунтується на принципах справедливості, миру і розвитку [8].

Аналіз гендерний – 1) вивчення відмінностей між жінками та чоловіками в умовах, потребах, рівнях участі, доступу до ресурсів та управління ними, повноваженнях у прийнятті рішень тощо, зумовлених усталеними в суспільстві гендерними ролями (нормами, очікуваними моделями поведінки, діяльністю, характерними рисами, що вважаються притаманними для чоловіків/жінок) [11]; 2) визначення залежності досліджуваного об'єкту, наприклад, соціального явища, від чинника статі або навпаки – різниця впливу досліджуваного об'єкту на чоловічу та жіночу статі [12].

Асиметрія гендерна – характеристика соціальної групи, що вказує на нерівність у соціальному становищі статей і непропорційну представленість їх у різних сферах суспільного життя [8].

Баланс гендерний – відносна відповідність соціально-статевого складу в представницьких владних і політичних структурах гендерному складу населення країни [8].

Вимір гендерний – це гендерний двоєдиний підхід до оцінки діяльності та її результатів, спрямований на розв'язання проблем з позиції інтересів та потреб обох статей – і жінок, і чоловіків [8].

Вирівнювання гендерне – система науково обґрунтованих заходів та здійснення відповідних до них кроків та дій, спрямованих

на злагоджування специфічних форм гендерної дискримінації та гендерних заборон у суспільстві, у трудових колективах та в сім'ї з метою стимулювання утвердження гендерної рівності щодо рівномірного розподілу ресурсів та участі [8].

Вікова структура – розподіл населення за окремими віковими групами, а також за віковими контингентами, які мають важливе значення для вивчення складу населення, його відтворення, перспектив розвитку, участі в соціально-економічному житті тощо [13].

Гендерна сегрегація праці – нерівномірне розподілення чоловіків і жінок в економіці, через що в окремих професіях чи окремих економічних галузях переважають чоловіки або жінки [12].

Гендерна статистика – це галузь статистики, яка вивчає та відображає реальні аспекти співвідношення чоловіків і жінок у різних сферах життєдіяльності суспільства [8].

Гендерний бюджетний аналіз – це аналіз програм, що фінансуються з бюджету та наскільки їх заходи задовольняють потреби різних статей і різних соціальних груп [4].

Гендерний вибір у політиці – чітке визначення соціумами, їх організаціями напрямків гендерного розвитку й дієвого забезпечення прогресу у сфері гендеру [12].

Гендерно зумовлене насильство – будь-які небезпечні дії, які вчиняються проти волі людини і які базуються на соціально визначених гендерних відмінностях між жінками та чоловіками [1].

Гендерно-орієнтоване бюджетування – метод, який спрямований на інтеграцію гендерного складника в бюджетний процес на всіх рівнях бюджетної системи. Гендерно-орієнтоване бюджетування спрямоване на реструктурування доходів і видатків бюджету так, щоб потреби, інтереси та пріоритети

громадян обох статей, а також жінок і чоловіків у різних групах суспільства були рівною мірою враховані у процесі формування державного та місцевих бюджетів [4].

Гендерно-правова експертиза – аналіз чинного законодавства, проектів нормативно-правових актів, результатом якого є надання висновку щодо їх відповідності принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків [9].

Демографічні коефіцієнти – це відносні величини, що характеризують інтенсивність демографічних процесів загалом у населенні, або в певній його частині [13].

Державна гендерна політика – це діяльність (або бездіяльність у разі навмисного не впровадження такої політики) державних інституцій, спрямована на здійснення (безпосередньо або опосередковано) та гарантування рівних прав, свобод і можливостей для жінок і чоловіків, утвердження гендерної демократії та формування гендерної культури в суспільстві [12].

Дискримінація гендерна – будь-яке розрізнення, виключення чи обмеження на підставі статі, яке впливає чи має на меті вплинути на вразливість чи визнання, здійснення прав людини та основних свобод у політичній, економічній, соціальній, культурній, громадянській чи будь-якій іншій сферах чи користування ними з боку жінок незалежно від їхнього матеріального статусу, на підставі рівності чоловіків та жінок [2].

Дискримінація за ознакою статі – ситуація, за якої особа та / або група осіб за ознаками статі, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними, зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами або привілеями в будь-якій формі, встановленій Законом України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», крім випадків, коли такі обмеження або привілеї мають правомірну об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними [9].

Дисплей гендерний – різноманіття виявів, пов'язаних з суспільними приписами норм чоловічої та жіночої дії і взаємодії [14].

Дитина, яка постраждала від домашнього насильства – особа, яка не досягла 18 років та зазнала домашнього насильства в будь-якій формі або стала свідком (очевидцем) такого насильства [10].

Дитина-кривдник – особа, яка не досягла 18 років та вчинила домашнє насильство в будь-якій формі [10].

Домашнє насильство – діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи в шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь [10].

Домашнє насильство – умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, що призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи [7].

Економічне насильство – форма домашнього насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру [10].

Європейський центральний банк (ЕЦБ) – фінансова установа, яка відповідає за управління євро та реалізацію економічної та грошово-кредитної політики ЄС [10].

Євростат (англ. Eurostat) – статистична служба Європейського Союзу, яка збирає статистичну інформацію стосовно країн – членів ЄС. Офіс Eurostat знаходиться в Люксембурзі [10].

Єдиний державний реєстр випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі – це автоматизована інформаційно-телекомунікаційна система, призначена для збирання, реєстрації, накопичення, зберігання, адаптування, зміни, поновлення, використання, поширення, знеособлення і знищення визначених законом даних про випадки домашнього насильства та насильства за ознакою статі [10].

Запобігання домашньому насильству – система заходів, що здійснюються органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, а також громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, та спрямовані на підвищення рівня обізнаності суспільства щодо форм, причин і наслідків домашнього насильства, формування нетерпимого ставлення до насильницької моделі поведінки в приватних стосунках, небайдужого ставлення до постраждалих осіб [9].

Запобігання насильству за ознакою статі – система заходів, що здійснюються органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, а також громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, спрямованих на підвищення рівня обізнаності суспільства щодо насильства за ознакою статі, його причин і наслідків, на формування нетерпимого ставлення до насильства за ознакою статі, викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків, а також будь-яких звичаїв і традицій, що на них ґрунтуються [9].

Індекс гендерного розвитку – відбиває гендерний розрив у людському розвитку країни за трьома основними показниками: здоров'я; освіта; контроль над економічними ресурсами [12].

Індекс гендерного розвитку – зведений індекс, який визначає середні досягнення за трьома основними вимірами, які враховані в індексі розвитку людини – тривале та здорове життя, рівень освіти, а також гідний стандарт життя – скореговані на нерівність між жінками та чоловіками [3].

Індекс гендерної нерівності – відбиває гендерну нерівність із позиції трьох важливих аспектів людського розвитку: репродуктивного здоров'я; розширення прав і можливостей; економічного статусу [12].

Інститут гендерної рівності (ЄІГР, англ. European Institute for Gender Equality) – автономний орган Європейського Союзу, створений з метою сприяння та поширення ідеї гендерної рівності, боротьби проти дискримінації, базованої на основі статі, а також для підвищення обізнаності громадян ЄС щодо гендерної рівності. Установа знаходиться у Литві (Вільнюс), була створена у 2007 році Регламентом Європейського Союзу № 1922/2006 від 20 грудня 2006 р. [10].

Категорія населення – це загальна характеристика сукупності мешканців того чи іншого населеного пункту, тієї чи іншої території відносно їхнього зв'язку з даною територією. У статистиці використовують три категорії населення: постійне, наявне та юридичне [13].

Компетентність гендерна – соціально-психологічна характеристика людини, що дозволяє їй бути ефективною в системі міжстатевої взаємодії [12].

Народжуваність – це соціальний процес, який формується в результаті дії соціальних сил і закономірностей в конкретних історичних умовах [13].

Насильство за ознакою статі – діяння, спрямовані проти осіб через їхню стать, або поширені в суспільстві звичаї чи традиції (стереотипні уявлення про соціальні функції (становище, обов'язки тощо) жінок і чоловіків), або діяння, що стосуються переважно осіб певної статі чи зачіпають їх непропорційно, які завдають фізичної, сексуальної, психологічної або економічної шкоди чи страждань, включаючи погрози таких дій, у публічному або приватному житті [9].

Обізнаність гендерна – це розуміння наявності соціально визначених відмінностей між жінками та чоловіками, які впливають на їх здатність мати доступ до ресурсів та контролювати ресурси. Таку обізнаність необхідно застосовувати при проведенні гендерного аналізу проєктів, програм чи політики [3].

Обмежувальний припис стосовно кривдника – встановлений у судовому порядку захід тимчасового обмеження прав чи покладення обов'язків на особу, яка вчинила домашнє насильство, спрямований на забезпечення безпеки постраждалої особи [10].

Оцінка гендерна / прогноз впливу – це процес порівняння і оцінювання, відповідно до гендерних критеріїв, поточної ситуації та тенденцій з очікуваним розвитком у результаті запровадження запропонованої політики [5].

Оцінка гендерного впливу – процес визначення прямого чи опосередкованого впливу (позитивного, негативного чи нейтрального), коротко- та довгострокових наслідків реалізації державної політики на становище різних груп хлопців і дівчат, жінок і чоловіків, який дає змогу своєчасно усунути диспропорції та гендерну нерівність [11].

Оцінка ризиків – оцінювання вірогідності продовження чи повторного вчинення домашнього насильства, настання тяжких або особливо тяжких наслідків його вчинення, а також смерті постраждалої особи [10].

Очікувана тривалість життя – число років,

яке в середньому належить прожити індивіду, що досяг певного віку, за умови, що в перебігу життя, що залишилося, він матиме ризик смерті, відповідний її віковій ймовірності з таблиці смертності, розрахованої для даного року [13].

Очікувана тривалість життя при народженні – показник таблиці смертності, середнє очікуване число років майбутнього життя при народженні. Даний показник є якнайкращою узагальнювальною характеристикою смертності та її впливу на населення [13].

Підхід гендерний – стратегія, що забезпечує врахування інтересів і досвіду жінок та чоловіків як невід'ємної складової планування, реалізації, моніторингу та оцінювання політики і програм у політичній, економічній, культурній і соціальній сферах для отримання жінками та чоловіками рівних благ [11].

Підхід гендерно нейтральний – політика неврахування відмінностей у становищі різних груп жінок і чоловіків, їхніх статусах, потребах, пріоритетах. Такий підхід передбачає, що державна політика і відповідні державні / регіональні програми однаково впливають на всі групи населення [11].

Підхід гендерно чутливий – врахування специфічних соціальних, культурних, економічних, політичних та інших характеристик умов життя та потреб жінок і чоловіків [11].

Підхід гендерний – ознака політичної, економічної та будь-якої іншої культури, яка полягає у врахуванні інтересів обох соціально-статевих груп суспільства. Суттю гендерного підходу є усвідомлення того, що суспільні явища по-різному впливають на чоловіків та жінок, викликають у них неоднакові реакції [12].

Планування гендерне – процес планування програм та проєктів розвитку, які є гендерно чутливими і які враховують вплив різних гендерних потреб жінок і чоловіків на цільову громаду чи сектор. Передбачає відбір

відповідних підходів з метою вирішення не лише практичних потреб жінок та чоловіків, але й визначення відправних точок для подолання проблеми нерівних відносин та підвищення гендерної чутливості політичного діалогу [3].

Політика гендерно нейтральна – це політика, яка використовує знання гендерних відмінностей у конкретному контексті для задоволення практичних потреб жінок і чоловіків, має на меті усунення гендерного розподілу праці та гендерного розподілу вихідних ресурсів [3].

Політика гендерна – визначення міжнародними органами та державами, політичними партіями основних гендерних пріоритетів і фундаментальних цінностей, принципів і напрямів діяльності, відповідних методів та способів їхнього втілення, спрямованих на утвердження рівних прав, свобод, створення умов, можливостей і шансів, гарантій забезпечення рівного соціально-політичного статусу чоловіків і жінок, на розвиток гендерної демократії та формування гендерної культури в суспільстві [12].

Практичні гендерні потреби – потреби, пов'язані з умовами, в яких опиняються жінки та чоловіки через їхні гендерні ролі, усталені в суспільстві (зокрема, асоціювання з жінками виконання обов'язків із догляду за дітьми та іншими членами сім'ї, ведення домогосподарства), а також із ситуаціями, що виникають у зв'язку з нерівністю в умовах життя і праці (щодо продуктів харчування, води, житла, доходів, медичної допомоги, працевлаштування тощо) [11].

Примушування до шлюбу – примушування особи до вступу в шлюб або до продовження примусово укладеного шлюбу, або до вступу в співжиття без укладання шлюбу, або до продовження такого співжиття, або спонукання з цією метою особи до переміщення на територію іншої держави, ніж та, в якій вона проживає [7].

Програма для кривдника – комплекс заходів, що формується на основі результатів оцінки

ризиків та спрямований на зміну насильницької поведінки кривдника, формування у нього нової, неагресивної психологічної моделі поведінки у приватних стосунках, відповідального ставлення до своїх вчинків та їх наслідків, у тому числі до виховання дітей, на викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків [10].

Програма для постраждалої особи – комплекс заходів, спрямованих на позбавлення емоційної залежності, невпевненості в собі та формування в постраждалої особи здатності відстоювати власну гідність, захищати свої права у приватних стосунках, у тому числі за допомогою уповноважених органів державної влади, органів місцевого самоврядування [10].

Протидія домашньому насильству – система заходів, що здійснюються органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, а також громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, та спрямовані на припинення домашнього насильства, надання допомоги та захисту постраждалій особі, відшкодування їй завданої шкоди, а також на належне розслідування випадків домашнього насильства, притягнення до відповідальності кривдників та зміну їхньої поведінки [10].

Протидія насильству за ознакою статі – система заходів, що здійснюються органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, а також громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, спрямованих на припинення насильства за ознакою статі, надання допомоги та забезпечення захисту постраждалої особи та отримання нею відшкодування завданої шкоди, а також на належне розслідування випадків насильства за ознакою статі, притягнення до відповідальності кривдників та зміну їхньої поведінки [9].

Психологічне насильство – форма домашнього насильства, що включає

словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали в постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи [10].

Рівність гендерна – рівний правовий статус жінок і чоловіків та рівні можливості для його реалізації, що дозволяє особам обох статей брати рівну участь у всіх сферах життєдіяльності суспільства [9].

Роль гендерна – система соціальних стандартів, вказівок, нормативів, очікувань, яким людина повинна відповідати, щоб її визнали як чоловіка чи жінку. У гендерну роль уходять усі думки, почуття, слова і вчинки, які вказують на те, якої статі індивід. Гендерна роль виражає гендерну ідентичність, гендерна ідентичність є внутрішнім переживанням гендерної ролі [6].

Сексуальне насильство – форма домашнього насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності [10].

Сексуальне насильство – учинення будь-яких насильницьких дій сексуального характеру, не пов'язаних із проникненням в тіло іншої особи, без добровільної згоди потерпілої особи (сексуальне насильство) [7].

Сексуальні домагання – дії сексуального характеру, виражені словесно (погрози, залякування, непристойні зауваження) або фізично (доторкання, поплескування), що принижують чи ображають осіб, які перебувають у відносинах трудового,

службового, матеріального чи іншого підпорядкування [9].

Смертність – процес вимирання покоління людей, масовий процес, який складається із множини одиничних смертей. Разом із народжуваністю, смертність формує природний рух (відтворення) населення [13].

Соціальна група – це сукупність людей, виділена за соціально значимими критеріями (стать, вік, раса, національність, професія, місце проживання, дохід, влада, освіта та ін.). Вона є своєрідним посередником між окремою людиною і суспільством [15].

Соціальна структура суспільства – це сукупність взаємозв'язаних і взаємодієвих між собою соціальних груп, спільностей та інститутів, пов'язаних між собою відносно сталими відносинами [13].

Стереотип гендерний – стійкий, спрощений, емоційно забарвлений образ поведінки і рис характеру чоловіків і / чи жінок [6].

Стратегічні гендерні потреби – потреби, що спрямовані на усунення залежності жінок від чоловіків у суспільстві, пов'язані з розширенням можливостей жінок і залежать від конкретних соціальних, економічних і політичних умов [11].

Суб'єкти, на яких поширюється законодавство про домашнє насильство:

1) подружжя; 2) колишнє подружжя; 3) наречені; 4) мати (батько) або діти одного з подружжя (колишнього подружжя) та інший з подружжя (колишнього подружжя); 5) особи, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у шлюбі між собою, їхні батьки та діти; 6) особи, які мають спільну дитину (дітей); 7) батьки (мати, батько) і дитина (діти); 8) дід (баба) та онук (онука); 9) прадід (прабаба) та правнук (правнучка); 10) вітчим (мачуха) та пасинок (падчерка); 11) рідні брати та сестри; 12) інші родичі: дядько (тітка) та племінник (племінниця), двоюрідні брати та сестри, двоюрідний дід (баба) та двоюрідний онук

(онука); 13) діти подружжя, колишнього подружжя, наречених, осіб, які мають спільну дитину (дітей), які не є спільними або всиновленими; 14) опікуни, піклувальники, їхні діти та особи, які перебувають (перебували) під опікою, піклуванням; 15) прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі, їхні діти та прийомні діти, діти-вихованці, діти, які проживають (проживали) у сім'ї патронатного вихователя [10].

Терміновий заборонний припис стосовно кривдника – спеціальний захід протидії домашньому насильству, що вживається уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України як реагування на факт домашнього насильства та спрямований на негайне припинення домашнього насильства, усунення небезпеки для життя і здоров'я постраждалих осіб та недопущення

продовження чи повторного вчинення такого насильства [10].

Фізичне насильство – форма домашнього насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру [10].

Чутливість гендерна – здатність визнавати та підкреслювати існуючі гендерні відмінності, питання і прояви нерівності та враховувати ці аспекти у стратегіях та діях. Це один з критеріїв оцінки планування змін, проектів, методів дослідження і аналізу [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Gender Equality, UN Coherence and You» / UNICEF, UNFPA, UNDP, UN Women. URL: https://www.unicef.org/gender/files/E_learning_Brochure_Final.pdf
2. Віллс Е., Калашник О. Протидія домашньому насильству практичний посібник для поліцейських / Проект Ради Європи «Боротьба з насильством щодо жінок та дітей в Україні», 2018. 77 с.
3. Впровадження комплексного гендерного підходу в роботу органів державної виконавчої влади на регіональному рівні: методичні рекомендації / С. В. Євченко, О. Л. Остапчук. Житомир: ФОП Оржехівський А.О. 2018. 56 с.
4. Гендерно-орієнтоване бюджетування: аналіз програм, які фінансуються з бюджету, з позиції гендерної рівності. Посібник для працівників ОДВ та місцевого самоврядування. URL: http://www.un.org.ua/images/documents/4463/UA%20manual%20GRB%20Analysis_PRINT.pdf
5. Європейський інститут з питань гендерної рівності, Gender Impact Assessment: Gender Mainstreaming Toolkit. URL: <http://eige.europa.eu/sites/default/files/mh0416171enn.pdf>
6. Краснопольська Т. М. Основні теоретичні конструкти гендера URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/1607/Krasnopol.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
7. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. Ст. 131.
8. Мельник Т. М., Кобелянська Л. С. 50/50: Сучасне гендерне мислення: словник. Київ: К.І.С. 2005. 280 с.
9. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 52. Ст. 561.
10. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 5. Ст. 35.
11. Про затвердження Інструкції щодо інтеграції гендерних підходів під час розроблення нормативно-правових актів: Наказ Міністерства соціальної політики України від 07.02.2020 № 86. Офіційний вісник України. 2020. № 20. Ст. 769.
12. Словник гендерних термінів / З. В. Шевченко. Черкаси: видавець Чабаненко Ю., 2016. 336 с.
13. Соціально-демографічна статистика: підручник / За заг. ред. А. З. Підгорного. Одеса: ФОП Гуляєва В. М., 2016. 424 с.
14. Социальные системы. Формализация и компьютерное моделирование : учебное пособие. Омск: Омск. гос. ун-т, 2000. 160 с.
15. Соціологія: навч. посіб. 3-тє вид., перероб. і доп. / І. З. Танчин. Київ, 2008. 351 с.
16. Гиренко Л. А. Реализация управленческого потенциала молодежи в деятельности представительских органов местного самоуправления в Украине / Л.А. Гиренко. *Leges et Viata*. 2019. № 9/2 (333). С. 24–29.
17. Органи місцевого самоврядування Дніпропетровської області. URL: <https://oblrada.dp.gov.ua/region/kerivniki-organiv-mistseвого-samovriaduvannia/>
18. Об'єднані територіальні громади (інформація станом на 24.06.2020). Дніпропетровська обласна державна адміністрація. URL: <https://adm.dp.gov.ua/pro-oblast/rozvitok-regionu/decentralizaciya/obyednani-teritorialni-gromadi>
19. Дніпропетровська обласна рада: депутатський корпус. URL: <http://oblrada.dp.gov.ua/category/oblasna-rada/deputats/>
20. Місцеві вибори. Україна. 2015. Центральна виборча комісія. URL: https://www.cvk.gov.ua/pls/vm2015/pvm002pt001f01=100pt00_t001f01=100.html
21. Головне територіальне управління юстиції у Дніпропетровській області. URL: http://old.obljust.gov.ua/index.php?page_name=253.html
22. Головне управління статистики у Дніпропетровській області. URL: <http://www.dneprstat.gov.ua/>

23. Gender Statistics Database. European Institute for Gender Equality. URL: https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs/browse/ta/ta_wrklab/ta_wrklab_lab
24. How many women have top positions in the EU candidate countries and potential candidates? European Institute for Gender Equality. URL: <https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs/data-talks/how-many-women-have-top-positions-eu-candidate-countries-and-potential-candidates>
25. Центр медичної статистики Міністерства охорони здоров'я України. URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/statdan.html>
26. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
27. http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publosvita_u.htm
28. Статистика населення України. Державна служба статистики України. URL: http://database.ukrcensus.gov.ua/MULT/Dialog/statfile_c.asp
29. <https://zn.ua/ukr/HEALTH/shche-ne-vmerla-ukrajina.html>
30. Наукова та науково-технічна діяльність в Україні у 2019 році: науковоаналітична доповідь / Т. В. Писаренко, Т. К. Куранда та ін. К.: УкрІНТЕІ, 2020. 109 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nauka/informatsiyno-analitychni/2020/08/13/nadnaukaza2019-stisnuto.pdf>
31. Рада директорів коледжів та технікумів Дніпропетровської області. URL: <https://rd.dtrek.dp.ua/sklad-radi>
32. Наукова та інноваційна діяльність України. Статистичний збірник. Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/09/zb_nauka_2018.pdf
33. Громадська організація «ЖІНКИ плюс». URL: <https://womenplus.com.ua/> та Facebook. URL: <https://www.facebook.com/womenplus.dnopr/>
34. Гендерний Клуб Дніпро. URL: <https://www.facebook.com/groups/GenderClub/>
35. Gender Stream. Громадський рух. URL: <http://genderstream.org>
36. Миротворчий Простір «Вільна». Facebook. URL: <https://www.facebook.com/mtpvilna/>
38. Звіти роботи підрозділів за 2018 рік. Офіційний сайт Національної поліції. ГУНП у Дніпропетровській області. URL: <https://dp.npu.gov.ua/activity/zviti/riczni-zviti.html>
37. Мінсоцполітики відзвітувалося ГРЕТА про проведені у 2019 році Урядом України заходи щодо протидії торгівлі людьми. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/18685.html>
39. Інформація про результати роботи органів прокуратури Дніпропетровської області та стан законності на території області у 2017 році (у порядку ст. 6 Закону України «Про прокуратуру»). Дніпропетровська обласна прокуратура. URL: https://dnipr.pg.gov.ua/ua/dnepdoc.html?_m=publications&_t=rec&id=223001
40. Кількість зареєстрованих ВПО станом на 13 квітня 2020 р. Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій. URL: <https://mtot.gov.ua/ua/kilkist-zareestrovanih-vpo-stanom-na-13-kvitnja-2020-r>

ДЛЯ ПОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

ГЕНДЕРНИЙ ПОРТРЕТ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Укладачі: колектив авторів за загальною редакцією д.ю.н., проф. Наливайко Л. Р.
(за сприяння Дніпропетровської обласної ради, комунального підприємства
ДОР «Представництво Придніпров'я» та громадської організації «WOMEN plus»).

Редагування – *А.В. Колесник*
Верстка – *С.В. Лобань*

Підп. до друку 30.03.2020. Формат 60x84/8. Друк цифровий.
Папір офсетний. Гарнітура – Minion Pro. Ум.-друк. арк. 10.96.
Зам. № 06/20. Тираж – 50 прим.

ISBN 978-617-7665-92-1

9 786177 665921 >